

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP-3722/25**, rješavajući apelacije **Milorada Dodika**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. stav (3) tačka h), člana 18. stav (4), člana 57. stav (2) tačka b), člana 58. i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 94/14, 47/23 i 41/24), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Angelika Nußberger, potpredsjednica

Helen Keller, sutkinja

Ledi Bianku, sudija

Marin Vukoja, sudija

Larisa Velić, sutkinja

na sjednici održanoj 4. novembra 2025. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovana apelacija **Milorada Dodika** podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj S1 2 K 046070 25 Kž 2 od 12. juna 2025. godine u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, član 7. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i član 18. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa članom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odbacuju se kao nedopuštene apelacije **Milorada Dodika** podnesene u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 2. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi s izjavama javnih zvaničnika datih tokom suđenja apelantu zbog toga što su očigledno (*prima facie*) neosnovane.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija **Milorada Dodika** podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 Iž 052766 25 Iž od 18. augusta 2025. godine i Odluke Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine broj 06-1-07-939/25 od 6. augusta 2025. godine u odnosu na član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te član 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna s Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, „Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine“, „Službenom

glasniku Republike Srpske“ i „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Milorad Dodik (u daljnjem tekstu: apelant) iz Laktaša, kojeg zastupa advokat Goran Bubić iz Banje Luke, podnio je 5. augusta 2025. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presuda Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) br. S1 2 K 046070 25 Kž 2 od 12. juna 2025. godine i S1 2 K 046070 23 K od 26. februara 2025. godine. Apelant je u podnesenoj apelaciji postavio i zahtjev za donošenje privremene mjere „kojom se odlaže izvršenje presude u dijelu u kojem je apelantu izrečena mjera sigurnosti zabrane vršenja [dužnosti] predsjednika Republike Srpske u trajanju od šest godina, do konačne odluke Ustavnog suda po apelaciji“. Apelant je 14. i 18. augusta 2025. godine, 5. i 9. septembra 2025. godine i 1. oktobra 2025. godine dopunio apelaciju te precizirao zahtjev za donošenje privremene mjere (vidi tač. 67–72. ove odluke). Ova apelacija je zavedena pod brojem AP-3722/25.

2. Apelant je 5. septembra 2025. godine posredstvom istog punomoćnika Ustavnom sudu podnio novu apelaciju protiv Rješenja Suda BiH broj S1 3 Iž 052766 25 Iž od 18. augusta 2025. godine i Odluke Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: CIK) broj 06-01-07-1-939/25 od 6. augusta 2025. godine. Apelant je također tražio od Ustavnog suda da donese privremenu mjeru „kojom se odlaže izvršenje odluke CIK-a od 6. avgusta 2025. godine o prestanku mandata predsjednika Republike Srpske“ do konačne odluke Ustavnog suda o apelaciji (vidi tačku 73. ove odluke). Ova apelacija je zavedena pod brojem AP-4095/25.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

AP-3722/25

3. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužilaštva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Tužilaštvo BiH) zatraženo je 18. augusta 2025. godine da dostave odgovore na apelaciju i dopunu apelacije od 14. augusta 2025. godine. Ustavni sud je 21. augusta 2025. godine tražio od Suda BiH da dostavi i precizirana rješenja tog suda u vezi s apelantovim zahtjevima za izuzeće S. U., sutkinje Suda BiH.

4. Sud BiH je 26. augusta 2025. godine dostavio Ustavnom sudu odgovor na apelaciju i rješenje Suda BiH po apelantovom zahtjevu za izuzeće S. U., sutkinje Suda BiH (vidi tač. 22. i 31. ove odluke). Tužilaštvo BiH je odgovor na apelaciju dostavilo 28. augusta 2025. godine. Ustavni sud je 28. augusta 2025. godine dostavio apelantu odgovore na apelaciju i dopunu apelacije od 14. augusta 2025. godine radi eventualnog izjašnjenja.
5. Ustavni sud je 28. augusta 2025. godine tražio od Tužilaštva BiH, Suda BiH i apelanta da dostave preciziranu dokumentaciju u vezi s inicijativom određenog broja tužilaca Tužilaštva BiH iz 2021. godine za procesuiranje apelanta. Tužilaštvo BiH je 2. septembra 2025. godine dostavilo Ustavnom sudu traženu dokumentaciju (vidi tačku 13. ove odluke).
6. Ustavni sud je 12. septembra 2025. godine tražio od Suda BiH da dostavi odluku o apelantovom zahtjevu za izuzeće J. Ć. D., sutkinje Suda BiH. Sud BiH je 29. septembra 2025. godine dostavio Ustavnom sudu traženu dokumentaciju (vidi tačku 19. ove odluke).
7. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužilaštva BiH zatraženo je 15. septembra 2025. godine da dostave odgovore na dopune apelacije. Sud BiH i Tužilaštvo BiH su 23. septembra 2025. godine dostavili odgovore na dopune apelacije, koje je Ustavni sud 24. septembra 2025. godine dostavio apelantu na eventualno izjašnjenje.
8. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i Tužilaštva BiH zatraženo je 1. oktobra 2025. godine da dostave odgovore na dopunu apelacije od 1. oktobra 2025. godine. Tužilaštvo BiH i Sud BiH su 9. i 13. oktobra 2025. godine dostavili odgovore na dopunu apelacije od 1. oktobra 2025. godine, koje je Ustavni sud 13. i 14. oktobra 2025. godine dostavio apelantu radi eventualnog izjašnjenja. Apelant nije u ostavljenom roku dostavio izjašnjenje na odgovore na dopunu apelacije od 1. oktobra 2025. godine.

AP-4095/25

9. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH i CIK-a zatraženo je 9. septembra 2025. godine da dostave odgovore na apelaciju. Sud BiH i CIK su 15. i 16. septembra 2025. godine dostavili odgovore na apelaciju, koje je Ustavni sud 17. septembra 2025. godine dostavio apelantu radi eventualnog izjašnjenja. Apelant nije u ostavljenom roku dostavio izjašnjenje na odgovore na apelaciju broj AP-4095/25.
10. S obzirom na to da je apelacije podnio isti apelant i da se osporene odluke tiču iste pravne stvari, Ustavni sud je, u skladu sa članom 32. stav (1) Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju navedenih apelacija u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem AP-3722/25.

III. Činjenično stanje

11. Radi ispitivanja svih apelantovih navoda koji su sastavni dio apelacija br. AP-3722/25 i AP-4095/25 i dopuna apelacije broj AP-3722/25, Ustavni sud će hronološki navesti okolnosti koje su bitne za konačno odlučenje Ustavnog suda o apelacijama. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda, dokumenata predloženih Ustavnom sudu i informacija javnog karaktera sa službenih internetskih stranica mogu se sumirati na sljedeći način.

AP-3722/25

a) Okolnosti od značaja za navodnu pristrasnost sutkinje J. Č. D.

12. Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTV) početkom 2020. godine je na osnovu javnog konkursa donijelo odluku da J. Č. D., sutkinja Suda BiH, bude kandidat Bosne i Hercegovine za sudiju Međunarodnog krivičnog suda u Hagu. Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine je na zahtjev Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine 13. maja 2020. godine Ambasadi Bosne i Hercegovine u Hagu prosljedilo prijavu kandidature navedene sutkinje za izbor sudije u Međunarodnom krivičnom sudu. Apelant, koji je u to vrijeme vršio dužnost člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, protivio se izboru navedene sutkinje kao kandidata Bosne i Hercegovine navodeći da je njena kandidatura „uvreda za Srbe i Srpsku“. U pismu (dostavljenom u dopuni apelacije od 5. septembra 2025. godine, tačka 70. ove odluke), koje je apelant uputio tadašnjoj ministrici vanjskih poslova Bosne i Hercegovine (B. T.), apelant je, između ostalog, istakao: „Uvjeren sam da je na takvo mjesto potrebno predložiti kandidata sa visokim moralnim i profesionalnim kvalitetima, koji je između ostalog nepristrasan i etičan, a što nikako ne može biti osoba koja je bila dio tima ratnog zločinca N. O. Zato još jednom naglašavam da je ovakvim prijedlogom uvrijeđen cijeli srpski narod, Republika Srpska, BiH, ali i Međunarodni krivični sud u Hagu.“ Sadržaj navedenog pisma je objavljen i u javnosti/medijima.¹ Na navedeno apelantovo pismo javno je reagiralo Ministarstvo vanjskih poslova BiH objašnjavajući proceduru kandidature navedene sutkinje.² U daljnjoj proceduri njenog izbora sutkinja J. Č. D. formalno je bila kandidat

¹ Informacije preuzete 12. septembra 2025. godine sa: https://www.glassrpske.com/lat/novosti/politika/dodik-jasmina-cosic-dedovic-ne-moze-biti-kandidat-bih-za-sudiju-u-hagu-to-je-uvreda-za-srbe-i-srpsku/318006?fbclid=IwY2xjawMwsbpleHRuA2FlbQlXMQBicmlkETE1Smx4eURRYWpPOWw0ODFPAR6_pRkcnQCXWo6Dnb1QreUNznU23Krgkc8NxuYCSJOeoz4SWWJIGJJ5KFD-Aw_aem_GMXok4BhMWf150ptihWn9w
https://www.slobodna-bosna.ba/vijest/155812/dodik-iskljuchiv-asmina-cosic-dedovic-ne-moze-predstavljati-bih-to-je-uvreda-za-srbe-i-rs.html?fbclid=IwY2xjawMwsY2ZleHRuA2FlbQlXMQBicmlkETE1Smx4eURRYWpPOWw0ODFPAR4nHzFtzHsBffzJ4N78yuCHpUPFzBK32qC1vcPE7rMiZ5ctqlbJnAxZLOgzGA_aem_y6HMTjkNxiJN5917_01w7Q

² Informacije preuzete 12. septembra 2025. godine sa https://mvp.gov.ba/aktuelnosti/top_news/default.aspx?id=42207&template_id=16&pageIndex=1

istočnoevropskog bloka zemalja, ali je krajem 2020. godine tokom glasanja na skupštini država članica Međunarodnog krivičnog suda njena kandidatura bila povučena.

b) Inicijativa/pismo Tužilaštva BiH iz 2021. godine

13. Iz stanja spisa predmeta (informacija koju je 2. septembra 2025. godine Tužilaštvo BiH dostavilo Ustavnom sudu) proizlazi da je 15. oktobra 2021. godine jedan od tužilaca u Tužilaštvu BiH (Dž. P.) pokrenuo inicijativu koju je dostavio svim tužiocima Tužilaštva BiH putem službene *e-mail* korespondencije unutar Tužilaštva BiH. Sadržaj navedene inicijative naslovljene kao „Inicijativa tužioca“ je sljedeći:

Poštovani, u odnosu na istupe člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine Dodik Milorada u kojima iskazuje prijetnje teritorijalnom integritetu i najvišim institucijama Bosne i Hercegovine, na način kojim se u stepenu osnova sumnje ispunjavaju obilježja krivičnih djela iz glave XVI Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, ukoliko to već nije učinjeno, iniciram hitno formiranje predmeta, a sve sa ciljem pravovremenog djelovanja Tužilaštva Bosne i Hercegovine i krivičnopravne zaštite integriteta Bosne i Hercegovine. U ispunjavanju osnovne dužnosti svakog tužioca u skladu sa članom 35. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, a kako prema utvrđenoj proceduri formiranja i signiranja spisa nisam u mogućnosti djelovati ex officio (odnosno sam otvoriti predmet), pozivam na preduzimanje potrebnih mjera u cilju provođenja istrage, u predmetu koji će u skladu sa Pravilnikom o TCMS biti dodijeljen nekom od tužilaca Tužilaštva Bosne i Hercegovine.

14. Navedenu inicijativu je potpisalo više tužilaca, uključujući i S. U., tadašnju tužiteljicu Tužilaštva BiH.

15. Navedena inicijativa je objavljena kao vijest u brojnim bosanskohercegovačkim i stranim medijima.³ Dotadašnja tužiteljica Tužilaštva BiH S. U. je 7. augusta 2022. godine imenovana za sudiju Suda BiH, a na dužnost je stupila 8. augusta 2022. godine.⁴

c) Okolnosti koje su prethodile krivičnom postupku

16. Narodna skupština Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština RS) na sedmoj posebnoj sjednici održanoj 21. juna 2023. godine usvojila je Zakon o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske. Osim toga, Narodna skupština RS je na osmoj posebnoj sjednici održanoj 27. juna 2023. godine usvojila Zakon o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Nakon toga je visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu (u daljnjem tekstu: visoki predstavnik) Christian Schmidt 1. jula 2023. godine donio dvije odluke, i to Odluku kojom se sprečava stupanje na snagu Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske broj 15/23 i Odluku kojom se sprečava stupanje na snagu Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj 14/23. U članu 5. obje navedene odluke je navedeno da one stupaju na snagu odmah po objavljivanju na službenoj stranici Ureda visokog predstavnika (u daljnjem tekstu: OHR) 1. jula 2023. godine. Istog dana kada su donesene navedene dvije odluke visoki predstavnik je donio i Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine kojom je dodat novi član 203a – neizvršavanje odluka visokog predstavnika. U članu 4. te odluke je navedeno da Zakon stupa na snagu 2. jula 2023. godine. Sve tri navedene odluke visokog predstavnika su objavljene u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 47/23 od 7. jula 2023. godine (vidi tač. 81–83. ove odluke). Informacije u vezi s navedenim odlukama visokog predstavnika su prenijeli i brojni bosanskohercegovački mediji.⁵

³ Preuzeto 1. septembra 2025. godine sa:

<https://www.klix.ba/vijesti/bih/tuzioci-zatrzili-formiranje-predmeta-protiv-milorada-dodika/211016045>
<https://avaz.ba/vijesti/bih/689451/tuzilastvo-bih-formiralo-novi-predmet-protiv-milorada-dodika>
<https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=449627>
<https://dnevni.ba/clanak/drzavni-tuzitelj-taze-pokretanje-istrage-protiv-dodika-hoce-li-biti-uhicen>
<https://istraga.ba/pobuna-u-tuzilastvu-bih-cetnaest-drzavnih-tuzilaca-od-gordane-tadic-trazilo-procesuiranje-milorada-dodika-ona-obmanula-javnost-da-je-formirala-predmet/>
<https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2021/10/16/tuzioci-zatrzili-formiranje-predmeta-protiv-milorada-dodika>
<https://n1info.ba/vijesti/hoce-li-dodik-biti-procesuiran-ima-li-imunitet-ili-ne/>
<https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/drzavni-tuzitelj-taze-otvaranje-istrage-protiv-dodika-20211016>
<https://www.facebook.com/share/v/19uGAR9fBA/>
<https://ba.voanews.com/a/tuzilastvo-bih-predmet-milorad-dodik/6275037.html>
<https://www.vecernji.ba/vijesti/tuziteljstvo-bih-formiralo-novi-predmet-protiv-milorada-dodika-1531995>
<https://www.bl-portal.com/novosti/tuzioci-zatrzili-formiranje-predmeta-protiv-milorada-dodika-evo-zbog-cegadmeta-protiv-milorada-dodika-razlog-istupi-u-medijima/>

⁴ Informacija preuzeta 3. septembra 2025. godine sa <https://pravosudje.ba/vstvfo-api/vijest/download/93919>

⁵ <https://n1info.ba/vijesti/procitajte-izmijenjene-odredbe-krivicnog-zakona-bih-koje-je-nametnuo-schmidt/>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/schmidt-dodik-odluka-rs-ohr-ustavni-sud/32485009.html>
<https://www.federalna.ba/christian-schmidt-0hpii>

17. Apelant je 7. jula 2023. godine u svojstvu predsjednika Republike Srpske (u daljnjem tekstu: predsjednik RS) donio i svojeručno potpisao dva ukaza, i to: Ukaz o proglašenju Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske broj 01-020-3382/23, te Ukaz o proglašenju Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj 01-020-3396/23 (u daljnjem tekstu: sporni ukazi). Navedena dva ukaza su objavljena u „Službenom glasniku RS“ broj 60/23 od 9. jula 2023. godine (vidi tač. 87. i 88. ove odluke).

d) Optužnica i zahtjev za izuzeće sutkinje J. Č. D.

18. Tužilaštvo BiH je 22. augusta 2023. godine optužilo apelanta i M. L. da su počinili krivično djelo neizvršavanja odluka visokog predstavnika iz člana 203a stav (1) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZBiH), u vezi sa članom 54. navedenog zakona. Sutkinja za prethodno saslušanje J. Č. D. vratila je optužnicu na ispravku/dopunu, nakon čega ju je 11. septembra 2023. godine potvrdila. Apelant je 27. septembra 2023. godine podnio Sudu BiH zahtjev za izuzeće navedene sutkinje J. Č. D. (precizirano 28. septembra 2023. godine) na osnovu odredbe člana 29. tačka f) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZKPBiH).

19. Iz stanja spisa predmeta proizlazi da je 29. septembra 2023. godine Opća sjednica Suda BiH donijela rješenje kojim je odbila kao neosnovan apelantov zahtjev za izuzeće sutkinje J. Č. D. U obrazloženju rješenja je navedeno da apelant kao podnosilac zahtjeva sumnju u nepristrasnost sutkinje za prethodno saslušanje J. Č. D. nalazi u činjenici da je ona prilikom vraćanja prvobitno podnesene optužnice prekršila odredbe procesnog zakona i da je takvim njenim postupanjem došlo do narušavanja jednakog tretmana stranaka u postupku u korist Tužilaštva BiH a na apelantovu štetu. U vezi s tim je Opća sjednica Suda BiH navela da je, suprotno apelantovim tvrdnjama, sutkinja za prethodno saslušanje, vršeći kontrolu formalnopravne urednosti optužnice, u smislu odredbi čl. 227. i 228. ZKPBiH u vezi sa članom 148. ZKPBiH, utvrdila postojanje određenih nedostataka zbog kojih nije bilo moguće odlučiti o optužnici. Na takav način, kako je istaknuto, nije sugerirala sadržaj optužnice niti je prejudicirala tužilačku odluku. Dalje je navedeno da je postupanje sutkinje J. Č. D. bilo usmjereno isključivo na što kvalitetnije i sveobuhvatnije preispitivanje optužnice s ciljem preciziranja kako radnje izvršenja (koja je u prvobitno dostavljenoj optužnici bila alternativno postavljena) tako i oblika krivične odgovornosti za koje se apelant tereti. Istaknuto je da navedena sutkinja takvim postupanjem nije prekoračila ovlaštenja iz ZKPBiH, već je postupala u apelantovom interesu u smislu da bude upoznat s tim za šta se tačno tereti optužnicom. S obzirom na navedeno, zaključeno je da je postupanje sutkinje za prethodno saslušanje u konkretnom slučaju bilo profesionalno, nezavisno i objektivno, te zasnovano na zakonskim ovlaštenjima. Pri tome je navedeno da apelantovi navodi ne predstavljaju

objektivne razloge koji bi upućivali na pristrasnost sutkinje J. Č. D. koji bi njeno postupanje doveli u razumnu sumnju i opravdali primjenu člana 29. tačka f) ZKPBiH.

20. Nakon potvrđivanja optužnice došlo je do višestrukih odgađanja ročišta za glavni pretres, a potom i do razdvajanja postupka u odnosu na optuženog M. L.

e) Zahtjevi za izuzeće sutkinje S. U.

21. Nakon odluke Suda BiH o razdvajanju postupka apelantov branilac je podnio zahtjev za izuzeće osam sudija, uključujući i postupajućeg sudiju, zbog čega je i to ročište odgođeno za 5. februar 2024. godine. Na osnovu odluke Komisije za presignaciju predmeta Odjela I i Odjela II Suda BiH, 2. februara 2024. godine izvršena je izmjena postupajućeg sudije pojedinca tako što je umjesto dotadašnjeg sudije M. S., zbog njegovog skorijeg odlaska u penziju, predmetom zadužena sutkinja S. U. O toj činjenici stranke i apelantov branilac upoznati su na ročištu za početak glavnog pretresa održanom 5. februara 2024. godine, na kojem je apelantov branilac podnio zahtjev za izuzeće nove postupajuće sutkinje iz razloga propisanih članom 29. tačka f) ZKPBiH. Postupajuća sutkinja S. U. je na ročištu od 5. februara 2024. godine obavijestila sve prisutne da je upoznata sa sadržajem prethodnih ročišta u tom predmetu, uključujući i procesnu odluku o razdvajanju predmeta u odnosu na optuženog M. L. Osim toga, obavijestila je prisutne da je upoznata sa činjenicom da je branilac optuženog M. L. podnio prijedlog za spajanje postupka s postupkom koji se vodi protiv apelanta, da Sud BiH još nije donio odluku o tom prijedlogu i da će ona biti donesena u skladu sa članom 25. ZKPBiH jer nije vezana za procesni rok. I pored podnesenog zahtjeva apelantove odbrane za izuzeće postupajuće sutkinje S. U., Sud BiH je na ročištu od 5. februara 2024. godine donio odluku o čitanju optužnice, nakon čega je započeo glavni pretres u tom predmetu u odnosu na apelanta. Postupajuća sutkinja S. U. je smatrala da je u konkretnom slučaju postojala opasnost od odlaganja iz člana 29. tačka f) ZKPBiH. Navedeno je argumentirano okolnošću da je od održanog ročišta za izjašnjenje o krivici prošlo više od tri mjeseca, te da glavni pretres do 5. februara 2024. godine još nije bio započeo, iako je bio zakazivan šest puta. Stoga je ocijenjeno da je u smislu prava na suđenje u razumnom roku bilo neophodno spriječiti da bilo koji od učesnika odugovlači postupak, a istovremeno ispoštovati pravo optuženog apelanta da bez odlaganja bude obaviješten o prirodi i razlozima optužbe protiv njega.

22. Odlučujući o zahtjevu apelantovog branioca za izuzeće sutkinje S. U. (od 5. februara 2024. godine, dopunjenog 7. i 13. februara 2024. godine), Opća sjednica Suda BiH je donijela Rješenje broj Su-10-105/24 od 20. februara 2024. godine kojim je taj zahtjev odbijen kao neosnovan.

23. U obrazloženju tog rješenja je navedeno da se izuzeće sutkinje S. U. traži iz više razloga sumiranih u sljedećem: i) čitanje optužnice samo u odnosu na apelanta kao vid neprimjerenog miješanja sudije u sadržaj optužnice, kao i problematiziranje čitanja optužnice nakon što je podnesen prijedlog za izuzeće sudije, ii) neobavješćavanje o imenu sudije koji je preuzeo predmet u kontekstu (ne)mogućnosti prigovaranja sastavu suda, iii) politička pristrasnost sutkinje S. U. zbog činjenice da je u periodu od 1998. do 2002. godine obavljala funkciju zamjenika ministra finansija na koju ju je imenovala politička partija SDA koja u svom političkom programu sadrži i volju da se ukine Republika Srpska, iv) postupanje sutkinje S. U. u vrijeme dok je bila tužiteljica u Tužilaštvu BiH kada se zajedno s još 14 drugih tužilaca zalagala za apelantovo procesuiranje zbog njegovih navodnih najava rušenja institucija Bosne i Hercegovine, zbog čega navedena sutkinja ima predrasude prema apelantu i v) pitanje nacionalne/bošnjačke pripadnosti sutkinje S. U. u kontekstu multietničkog sastava Suda BiH, te u vezi s tim nacionalnog sastava Komisije za presignaciju predmeta koja je odredila postupajućeg sudiju u tom predmetu.

24. U odnosu na prvi razlog, Sud BiH je naveo da činjenica da je sutkinja S. U. na ročištu održanom 5. februara 2024. godine pozvala tužioce da pročitaju optužnicu u dijelu koji se odnosi na apelanta, koji je „ostao“ u predmetu nakon što je prethodno doneseno rješenje o razdvajanju postupka u odnosu na drugooptuženog M. L., predstavlja uobičajeno postupanje suda u istovjetnim situacijama. Takvo postupanje je, prema stavu Opće sjednice Suda BiH, opravdano, posebno kada se ima u vidu da se činjenično, uz preambulu (uvod) optužnica sastoji od dvije odvojene tačke, pri čemu se samo tačka 1. odnosi na apelantove radnje, što je posebno vidljivo uvidom u pravnu ocjenu – kvalifikaciju krivičnog djela za koje se optužnicom tereti. Čitanje činjeničnih navoda optužnice u odnosu na optuženu osobu u odnosu na koju je odlukom suda krivični postupak razdvojen predstavljalo bi, prema ocjeni Suda BiH, nepotrebno odugovlačenje a sve s aspekta cjelishodnosti, efikasnosti i ekonomičnosti. U vezi s tim je navedeno i da se treba imati u vidu da je u konkretnom slučaju optužnica potvrđena prije skoro pet mjeseci te da do tada nije pročitana.

25. U odnosu na drugi razlog apelantove odbrane navedeno je da zakonom nigdje nije propisana obaveza postupajućeg sudije da informira stranke i odbranu o sastavu suda u bilo kojoj fazi postupka, prije nego što sudija preduzme bilo koju radnju u okviru svoje nadležnosti. U vezi s tim je navedeno da je apelantova odbrana prvom prilikom saznala za postupanje sutkinje S. U., odnosno kad je informirana o izmjeni u odnosu na ranije postupajućeg sudiju, te da je iskoristila svoje zakonsko pravo i zatražila njeno izuzeće.

26. U odnosu na raniji politički angažman sutkinje S. U. navedeno je da nije obrazloženo na koji način ta okolnost predstavlja okolnost koja izaziva razumnu sumnju u nepristrasnost sudije. U vezi s

tim je istaknuto da je navedena sutkinja s pozicije pomoćnika ministra finansija razriješena 2001. godine, tj. prije više od 20 godina, nakon čega je njen radni angažman isključivo vezan za rad u pravosuđu, pri čemu je 2022. godine odlukom VSTV-a imenovana za sutkinju Suda BiH.

27. U odnosu na navode iz zahtjeva koji se tiču davanja podrške inicijativi tužioca Tužilaštva BiH (Dž. P.) za otvaranje predmeta u pogledu apelantovih najava o rušenju ustavnopravnog poretka Bosne i Hercegovine, Opća sjednica Suda BiH je navela da ta činjenica ne znači da sutkinja S. U. ima bilo kakve predrasude prema apelantu. U vezi s tim je istaknuto da je tužiočevo osnovno pravo i osnovna dužnost, u skladu sa članom 35. ZKPBiH, otkrivanje i gonjenje učinilaca krivičnih djela koja su u nadležnosti Suda BiH. Stoga je zaključeno da samo postupanje sutkinje S. U. u vrijeme dok je obnašala dužnost tužioca nema utjecaja na njeno postupanje u konkretnom krivičnom predmetu.

28. Konačno, u odnosu na navode o nacionalnoj pripadnosti sutkinje S. U. navedeno je da ta okolnost sama po sebi ne može biti od utjecaja na vršenje sudijske funkcije. U vezi s tim je navedeno da je predmet presigniran navedenoj sutkinji na osnovu odluke Komisije za presignaciju predmeta Odjela I i Odjela II Krivičnog odjeljenja Suda BiH zbog skorog odlaska u penziju sudije M. S., i to prema utvrđenim pravilima za postupanje u takvim situacijama (Pravilnik o sistemu za automatsko upravljanje predmetima u sudovima). O tome su, kako je navedeno, upoznati stranke i branilac. Također je navedeno i da svaki sudija, pa tako i S. U., kao nosilac pravosudne funkcije ima obavezu da u svakom predmetu koji mu je dodijeljen u rad postupa savjesno i da se u svom radu rukovodi načelom nepristrasnosti u skladu s pravilima Kodeksa sudijske etike i sudijskom zakletvom. Sudija je, kako je istaknuto, u obavezi obavljati svoju funkciju na način da sve strane u postupku tretira bez favoriziranja, pristrasnosti i predrasuda, te da odluke donosi na osnovu predloženih činjenica i dokaza, kako je sutkinja S. U. i postupila.

29. Na ročištu za nastavak glavnog pretresa održanom 6. marta 2024. godine Sud BiH je donio rješenje o spajanju postupka protiv optuženog apelanta i M. L. u jedinstven postupak koji će se provesti pod brojem S1 2 K 046070 23 K.

30. Apelantov branilac ponovo je na ročištu za nastavak glavnog pretresa održanom 9. oktobra 2024. godine usmeno na zapisnik izložio zahtjev za izuzeće postupajuće sutkinje S. U. u smislu člana 29. tačka f) ZKPBiH. U pristrasnost sutkinje S. U. sumnja se, kako je to navedeno, zbog povrede prava na odbranu uslijed događaja nastalih u toku tog ročišta za glavni pretres jer je insistirala na nastavku glavnog pretresa.

31. Rješenjem vanpretresnog vijeća Suda BiH broj S1 2 K 046070 24 Kv 2 od 10. oktobra 2024. godine odbačen je kao nedopušten apelantov zahtjev za izuzeće sutkinje S. U. podnesen 9. oktobra

2024. godine. U obrazloženju rješenja je navedeno da je zahtjev podnesen nakon početka glavnog pretresa (u fazi izvođenja dokaza), zbog čega je u skladu sa članom 32. stav (4) ZKPBiH apelantov zahtjev odbačen. Pri tome je navedeno da apelant i njegov branilac imaju mogućnost da u eventualnoj žalbi na presudu iznesu prigovore pristrasnosti.

f) Osporene presude

32. Presudom Suda BiH (koju je donijela sutkinja S. U.) broj S1 2 K 046070 23 K od 26. februara 2025. godine (u daljnjem tekstu: prvostepena presuda) apelant je proglašen krivim što je:

U vremenskom periodu od 1. do 9. jula 2023. godine u Banja Luci, svjestan i znajući da je Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, Christian Schmidt, donio odluku kojom se sprječava stupanje na snagu Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj 14/23 od 1. jula 2023. godine, koji Zakon je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na osmoj posebnoj sjednici održanoj 27. juna 2023. godine i odluku kojom se sprječava stupanje na snagu Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske broj 15/23 od 1. jula 2023. godine, koji Zakon je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na sedmoj posebnoj sjednici održanoj 21. juna 2023. godine, sa kojima je prethodno bio upoznat i protivno tome preduzimao službene radnje u cilju nastavka zakonodavnog postupka, a ne primjenjujući i ne provodeći navedene odluke Visokog predstavnika i to:

2. (tačka 1. optužnice)

Milorad Dodik, kao službena osoba u instituciji Republike Srpske, u svojstvu predsjednika Republike Srpske, koristeći ovlasti propisane članom 80. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srpske „(Službeni glasnik RS“, broj: 21/1992 , 28/1994 - Amandmani XXVI- XLIII, 8/1996 - Amandmani XLIV-LI, 13/1996 - Amandman LII, 15/1996 - ispr., 16/1996 - Amandman LIII, 21/1996 - Amandmani LIV-LXV, 21/2002 - Amandmani LXVI-XCII, 26/2002 - ispr., 30/2002 - ispr., 31/2002 - Amandmani XCIII-XCVIII, 69/2002 - Amandmani XCIX-CIII, 31/2003 - Amandmani CIV i CV, 98/2003 - Amandmani CVI-CXII, 115/2005 - Amandman CXIV, 117/2005 - Amandmani CXV-CXXI i 48/2011 - Amandman CXXII i "Sl. glasnik BiH", br. 73/2019 - odluka US BiH) donio Ukaz o proglašenju Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske, broj: 01-020- 3382/23 od 07.07.2023. godine, na način da je isti svojeručno

potpisao, koji Zakon je usvojila Narodna skupština Republike Srpske na sjednici održanoj 21.06.2023. godine i na taj način ne primjenjujući i ne provodeći odluku Visokog predstavnika Christian Schmidta, broj: 15/23 od 1.7.2023. godine, koja odluka je stupila na snagu tog datuma, a kojom se obustavlja zakonodavni postupak donošenja navedenog Zakona, kao i Ukaz o proglašenju Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj: 01-020-3396/23 od 7.7.2023. godine, koji Zakon je usvojila Narodna skupština Republike Srpske na sjednici održanoj dana 27.6.2023. godine i na taj način ne primjenjujući i ne provodeći odluku Visokog predstavnika Christian Schmidta, broj: 14/23 od 1.7.2023. godine koja odluka je stupila na snagu tog datuma, kojom se obustavlja zakonodavni postupak donošenja navedenog Zakona, a koje odluke Visokog predstavnika su objavljene u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, broj: 47/23 od 7.7.2023. godine, iako je bio svjestan da su Odluke Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini obvezujuće u skladu sa ovlaštenjima koja su mu data članom V Anexa 10 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članom II.Id) navedenog Sporazuma, a sve u namjeri da se navedene odluke Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu ne primijene i ne provedu, obzirom da je za primjenu i provedbu ovih odluka bilo potrebno uzdržavanje od daljnjeg zakonodavnog postupanja, nakon čega je optuženi navedene Ukaze proslijedio u Javnu ustanovu „Službeni glasnik Republike Srpske“ radi njihove objave i potom stupanja na snagu navedenih Zakona, a koje posljedice je i htio.

33. U izreci presude Sud BiH je naveo da je apelant prethodno opisanim radnjama počinio krivično djelo neizvršavanja odluka visokog predstavnika iz člana 203a stav (1) KZBiH, zbog čega je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine. Na osnovu člana 203a stav (4) apelantu je izrečena mjera sigurnosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika Republike Srpske u trajanju od šest godina od dana pravosnažnosti presude, s tim da se vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora ne računa u vrijeme trajanja te mjere sigurnosti.

34. U obrazloženju je navedeno da je završna riječ odbrane sadržavala 22 poglavlja, te da je u 17. poglavlju apelantov branilac detaljno razradio pitanje proceduralnih propusta u toku postupka, posebno se fokusirajući, između ostalog, i na tezu da optužnicu nije potvrdio „nepristrasan“ sud. Hronološki je ukazano na apelantove pismene i usmene zahtjeve za izuzeće preciziranih tužilaca, sudskog vještaka i sudija u tom predmetu. U vezi s tim, Sud BiH je naveo da je tokom cijelog postupka i u svakoj svojoj odluci vodio računa o načelu nepristrasnosti suda. U odnosu na apelantov

prigovor kršenja odredbe člana 251. ZKPBiH, Sud BiH je istakao da je u toku glavnog pretresa u više navrata došlo do odgađanja pretresa u trajanju dužem od trideset dana (između ročišta održanih 6. marta 2024. i 17. aprila 2024. godine; 22. maja 2024. i 17. jula 2024. godine; 17. jula 2024. i 28. augusta 2024. godine). S obzirom na ranije datu saglasnost stranaka i branilaca da se do tada provedeni dokazi ne provode iznova, Sud BiH je na pretresima održanim 17. aprila 2024. godine, 17. jula 2024. godine i 28. augusta 2024. godine donio odluku da glavni pretres formalno počinje iznova u smislu odredbe člana 251. stav (2) ZKPBiH. Pri tome je konstatirano da se do tada saslušani svjedoci neće ponovo pozivati i saslušavati, nego će se koristiti iskazi koje su prethodno dali u tom postupku, kao i materijalni dokazi koji su izvedeni tokom glavnog pretresa. Zbog proteka perioda dužeg od 30 dana između ročišta održanih 5. decembra 2024. godine i 29. januara 2025. godine, u smislu odredbe člana 251. stav (2) ZKPBiH, nakon izjašnjenja stranaka i branilaca, Sud BiH je na nastavku pretresa održanom 29. januara 2025. godine donio rješenje da glavni pretres formalno počinje iznova. Određeno je da se do tada provedeni dokazi neće ponovo izvoditi, odnosno neće se ponovo pozivati svjedoci Tužilaštva BiH, nego će se koristiti njihovi iskazi dati na glavnim pretresima od 6. marta 2024. godine, 17. aprila 2024. godine i 13. novembra 2024. godine. Također je određeno da se neće ponovo pozivati ni svjedoci apelantove odbrane, nego će se koristiti njihovi iskazi dati na glavnim pretresima od 17. jula 2024. godine i 28. augusta 2024. godine. Na statusnoj konferenciji održanoj 30. decembra 2024. godine Sud BiH je od Tužilaštva BiH i branilaca optuženih zatražio da se izjasne u pogledu saglasnosti za protek roka od 30 dana. Sud BiH je 15. januara 2025. godine primio izjašnjenje apelantovog branioca u kojem obavještava sud da apelant i njegov branilac nisu saglasni da se ranije izvedeni dokazi ne izvode ponovo, nego traže da glavni pretres počne iznova, čitanjem optužnice Tužilaštva BiH od 22. augusta 2023. godine. U vezi s tim je navedeno da se apelantov branilac pozvao na procesna prava koja pripadaju apelantu kao optuženom, kao i na načelo neposrednosti i javnosti, navodeći da je načelo javnosti ključno za stvaranje povjerenja u čitav pravosudni sistem, pa tako i u Sud BiH. Osvrnuo se i na činjenicu da je Sud BiH u toku postupka odbio određen broj dokaza koje je predložila odbrana, a koji se tiču pravnog statusa visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini uopće, kao i statusa Christiana Schmidta. U odnosu na te apelantove navode, Sud BiH je prije svega istakao da je tokom trajanja glavnog pretresa zabilježen veći broj odgoda zbog kojih je dinamika suđenja bila narušena iz objektivnih razloga, a što je dovelo do diskontinuiteta u radu, te da su razlozi za odgodu pretresa bili različite prirode. Zbog toga je Sud BiH istakao da se suđenje nije moglo odvijati planiranim tempom, odnosno svake sedmice, a što je za posljedicu imalo duže trajanje postupka. Zbog ranije ukazane činjenice davanja prethodne saglasnosti stranaka u postupku u tri navrata za protek roka od 30 dana, Sud BiH je ocijenio kao neosnovan zahtjev odbrana optuženih da se svi dokazi ponovo

izvedu. U vezi s tim je navedeno da je Sud BiH imao u vidu prava optuženih na suđenje u razumnom roku, kao i načelo efikasnosti i ekonomičnosti postupka. Takvom odlukom Suda BiH, kako je navedeno, ni na koji način nije povrijeđeno pravo optuženih na pravično suđenje, niti načela neposrednosti, javnosti i „jednakosti oružja“, na koja se pozvao apelantov branilac, niti su optuženi na bilo koji način dovedeni u nepovoljniji položaj. Pri tome je navedeno da je sud dužan u toku postupka voditi računa o pravima optuženih, kao i o pravima svjedoka, te paziti na obavezu da se svjedoci ne izlažu nepotrebnim saslušanjima, a što bi se u konkretnom slučaju i desilo jer su pojedini svjedoci više puta pozivani u Sud BiH kako bi svjedočili u tom predmetu. Također je ukazano i da bi ponovno pozivanje svjedoka pred Sud BiH, kao i ulaganje materijalne dokumentacije samo prouzrokovalo dodatne troškove. S obzirom na navedeno, Sud BiH je zaključio da je jedini razlog takvog zahtjeva odbrane usmjeren na odugovlačenje krivičnog postupka, što za Sud BiH nije prihvatljivo. Osim toga, Sud BiH je istakao da je navedeni zahtjev za ponavljanje postupka podnesen, između ostalog, kako bi bilo zadovoljeno načelo javnosti. U vezi s tim je Sud BiH naveo da je tokom cijelog trajanja postupka javnost bila uključena, odnosno da Sud BiH nikada nije u smislu člana 235. ZKPBiH donio procesnu odluku o isključenju javnosti s dijela ili cijelog glavnog pretresa. Spuštanje paravana ispred prostora predviđenog za publiku u sklopu sudnice u kojoj se glavni pretres odvijao, prema ocjeni Suda BiH, predstavljalo je samo mehanizam kojim je realizirano pravo i obaveza postupajućeg sudije da udalji iz sudnice sve one koji narušavaju red kako bi se suđenje odvijalo neometano. Na takav način je onemogućen apelantov kontakt s publikom, koji joj je konkludentnim radnjama (pokretima ruke, okretanjem u pravcu publike i sl.) signalizirao da ustane, što je publika nakon datih uputa i učinila, ustajući i glasno izražavajući negodovanje. Sud BiH je naveo da je, s ciljem ispunjenja dužnosti da se stara o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu suda, u više navrata tokom trajanja glavnog pretresa upozoravao prisutne na obavezu da se pristojno ponašaju i da ne ometaju rad suda, konstatirajući uočena neprimjerena postupanja na zapisnik o glavnom pretresu. Istaknuto je da je Sud BiH, u više navrata, upozorio kako apelanta tako i njegovog branioca da neće tolerirati držanje političkog govora u sudnici. Također je navedeno da je zadovoljeno i načelo neposrednosti i jednakosti strana u postupku u skladu s odredbama ZKPBiH, zbog čega su ti navodi ocijenjeni kao neosnovani.

35. Dalje je ukazano da je apelantova odbrana predložila izvođenje materijalnih dokaza koji se nalaze u sudskom spisu, a koji su dostavljeni kao prilog apelantovog zahtjeva za izuzeće tada postupajućeg sudije M. S. i sutkinje S. U. za potrebe odlučivanja Opće sjednice Suda BiH. Radilo se o dokazima, tj. izjavama visokog predstavnika, federalnog ministra unutrašnjih poslova, ministra u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, stranih ambasadora te predsjednika Suda BiH o apelantu.

Sud BiH je navedeni apelantov prijedlog odbio cijeneći da novinski članci i tekstovi u njima ne mogu biti dokaz u krivičnom postupku. U vezi s tim je navedeno da je ocjena Suda BiH (a što je u skladu i sa sudskom praksom apelacionog vijeća Suda BiH) da novinski članci i tekstovi predstavljaju mišljenje njihovog autora, zbog čega se ne može smatrati da su zasnovani na autentičnim i provjerenim informacijama ili činjenicama te ne mogu biti pouzdan dokaz.

36. Zatim je navedeno da su odluke visokog predstavnika od 1. jula 2023. godine objavljene u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ broj 47/23 od 7. jula 2023. godine. Dalje je istaknuto da navedene odluke visokog predstavnika, koje su objavljene na službenoj internetskoj stranici OHR-a www.ohr.int, predstavljaju zvanične i autentične dokumente, kao i da službena internetska stranica OHR-a predstavlja zvanični izvor javnosti za odluke visokog predstavnika koje se objavljuju na toj internetskoj stranici. Osim toga je ukazano i da autentičnost službene internetske stranice OHR-a dodatno dokazuje i sama činjenica da je stupanje na snagu određenih odluka i zakona vezano uz njihovo objavljivanje na službenoj internetskoj stranici OHR-a. Samo objavljivanje na službenoj internetskoj stranici OHR-a od 1. jula 2023. godine prethodilo je objavljivanju u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, a samo stupanje na snagu zakona vezano je uz objavljivanje na službenoj internetskoj stranici OHR-a, a ne u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“.

37. Sud BiH je odbio kao neosnovan prigovor branilaca optuženih koji se tiče ovlaštenja visokog predstavnika Christiana Schmidta, načina objavljivanja njegovih odluka, kao i bonskih ovlaštenja. U vezi s tim, Sud BiH se referirao na stavove zauzete u tački 72. Odluke Ustavnog suda broj U-27/22 od 23. marta 2023. godine (dostupna na www.ustavnisud.ba). U odnosu na pravna pitanja koja se odnose na legitimnost visokog predstavnika i njegova ovlaštenja da nameće zakone u Bosni i Hercegovini, Sud BiH je istakao da u potpunosti prihvata stavove iz „presuda“ Ustavnog suda koje su konačne i obavezujuće, te odluke Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), a posebno u predmetu *Berić i drugi protiv Bosne i Hercegovine* (tač. 26–28). Dalje je navedeno da je 27. maja 2021. godine Upravni odbor Vijeća za provedbu mira „zvanično imenovao“ Christiana Schmidta za visokog predstavnika. Postupajući po zahtjevu Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira da u skladu s tim obavijesti generalnog sekretara UN-a, prethodni visoki predstavnik dr. Valentin Inzko je 3. juna 2021. godine uputio pismo generalnom sekretaru UN-a Antoniju Guterresu kojim ga je informirao o odluci Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira da zvanično imenuje Christiana Schmidta. Zatim je Sud BiH istakao da se „Odluka Ustavnog suda broj U-15/21 od 14. jula 2022. godine odnosi na gotovo identičnu pravnu situaciju u pogledu ovlaštenja visokog predstavnika Christiana Schmidta da donosi Odluku o dopuni Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine i Zakon o neprimjenjivanju takve odluke visokog predstavnika koji je donijela

Narodna skupština RS“. S obzirom na navedeno, zaključeno je da je Christian Schmidt legalno izabran visoki predstavnik i da je, prema Aneksu X Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Aneks X), relevantnim rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a i Bonskoj deklaraciji, imao ovlaštenja da intervenira u pravni sistem Bosne i Hercegovine, pri čemu tada supstituira domaće vlasti djelujući kao vlast Bosne i Hercegovine i da se zakon koji on donese mora smatrati zakonom Bosne i Hercegovine.

38. Cijeneći sve izvedene dokaze, Sud BiH je utvrdio da je apelant počinio krivično djelo jer kao službena osoba u institucijama Republike Srpske nije primijenio i proveo odluke visokog predstavnika. U vezi s tim je prvenstveno utvrđen apelantov status te zaključeno da je u inkriminiranom periodu nesporno obavljao dužnost predsjednika Republike Srpske. Kada je riječ o radnji izvršenja kao bitnom obilježju krivičnog djela, Sud BiH je istakao da je svjedokinja J. P. B. na okolnosti koje su prethodile potpisivanju spornih ukaza navela određene aktivnosti koje su se preduzimale u Službi predsjednika RS. U tom smislu je ta svjedokinja navela da je na zahtjev predsjednika organiziran niz sastanaka koji su održani u Kabinetu predsjednika, na kojem su bili prisutni predsjednik Vlade RS i ministri u Vladi RS (koji su pravnici po struci), profesor ustavnog prava S. K., ministri Ž. B. i M. B., zatim predsjednik Narodne skupštine RS, savjetnici predsjednika Republike Srpske, predstavnici Republike Srpske u institucijama Bosne i Hercegovine, srpski član Predsjedništva Ž. C., te mnogi profesori ustavnog prava. Sud BiH je ukazao da je ta svjedokinja pojasnila da su navedeni sastanci s relevantnim pravnim stručnjacima održavani kako bi oni dali adekvatnu analizu/ekspertizu navedenih tema i kako bi se predsjedniku Republike Srpske u konačnici dao zaključak da li treba da potpiše predmetne ukaze. Zatim je Sud BiH naveo da je apelant u svojstvu svjedoka istakao da je u razgovoru sa savjetnicima zaključeno da je odluka Christiana Schmidta, prema njihovom viđenju, nelegalna, nepotrebna, te da nije objavljena u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“. Apelant je istakao da je sporne ukaze potpisao dan prije nego što mu je predočen „Službeni glasnik“ u kojem su objavljene odluke visokog predstavnika, te dodao da je prema Ustavu i zakonima jedini zakonodavac na nivou Bosne i Hercegovine Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine i da sve odluke koje se primjenjuju u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine moraju biti objavljene u „Službenom glasniku“. Dalje je navedeno da je apelant istakao da su mu savjetnici prenijeli da mu, ukoliko se ne odluči da potpiše ukaze, prema odredbama Krivičnog zakona Republike Srpske prijeti kazna zatvora u trajanju od 12 godina, te da nema nijednog pravnog razloga da to ne učini. Prema apelantovim riječima, on kao predsjednik Republike Srpske predstavlja dio zakonodavnog procesa, ali ne može utjecati na donošenje zakona i da to jedino čini Narodna skupština RS. Istakao je da je imao mogućnost da

zakone vrati Narodnoj skupštini RS, ali odlučujući razlog zašto to nije učinio je bio taj što je Vijeće naroda, koje je uvijek iskazivalo vitalni interes, najčešće Bošnjački klub, dalo saglasnost da zakoni mogu da stupe na snagu. Apelant je pojasnio da u slučaju da je bilo izraženo mišljenje Bošnjačkog kluba ili bilo kojeg kluba u Vijeću naroda da postoje elementi ugrožavanja, ne bi potpisao ukaze, dodajući na kraju da od predsjednika Narodne skupštine RS dobija zakon na potpis samo onda kada je prošao kompletnu proceduru.

39. Imajući u vidu navedeno, kao i činjenicu da u toku postupka apelantova sposobnost da shvati značaj djela koje je počinio i upravlja svojim postupcima ničim nije dovedena u pitanje, Sud BiH je zaključio da su se u konkretnom slučaju u apelantovim radnjama stekla sva obilježja krivičnog djela neizvršavanja odluka visokog predstavnika iz člana 203a stav (1) KZBiH, te ga je proglasio krivim za to krivično djelo. Apelantovi navodi izneseni u završnoj riječi da se u konkretnom slučaju radi o politički montiranom procesu i njegovom političkom progonu, te da je cijeli postupak vođen s ciljem da se on eliminiše iz politike odbijeni su kao neosnovani. Pri tome je navedeno da je apelant u vrijeme izvršenja krivičnog djela bio sposoban za rasuđivanje i u mogućnosti da razumije značaj svojih radnji, kao i da je potpuno sposoban da donosi odluke i da shvati njihov značaj. Sud BiH nije prihvatio tvrdnju odbrane da je apelant morao potpisati sporne ukaze o objavi zakona u „Službenom glasniku Republike Srpske“ jer ga na to obavezuje član 80. stav 4. Ustava Republike Srpske. Sud BiH je istakao da takvu apelantovu tvrdnju opovrgavaju izvedeni dokazi. Upravo suprotno, Sud BiH je istakao da je apelant bio u obavezi da zahtijeva od Narodne skupštine RS ponovno odlučivanje o zakonima o kojima je prethodno visoki predstavnik donio odluke kojima se sprečava njihovo stupanje na snagu. U prilog činjenici da je apelant zaista znao da je Odluka visokog predstavnika sa Zakonom objavljena i da je bio upoznat sa sadržajem tog zakona, Sud BiH je ukazao na apelantov govor s Kozare (2. jula 2023. godine), koji je reproduciran na glavnom pretresu od 13. novembra 2024. godine, a u kojem je u relevantnom dijelu navedeno:

[...] Ali vama ću reći, oni prave okvir da bi evo nas, prvo, prije svega mene, doveli u sarajevske kazamate da mi tamo Sude. Zato je kao Šmit promijenio Zakon o krivičnom postupku i rekao da svako urušavanje kao po njemu ustavnog poretka, znači kazna 6 godina zatvora. E to znači kad Milorad Dodik potpiše ukaz da će se proglasiti zakoni koje je on jučer ukinuo, da će onda oni krenuti na Milorada Dodika, evo ga... i onda me tamo poslati kod nekog muslimanskog tužioca, koji će me proslijediti kod muslimanskog sudije, da mi odrežu najveću kaznu, a neki opet izdajnici među nama će tome aplaudirati jer sam ja kriminalac koji zaslužuje da budem zatvoren, po njima. [...] Mi ćemo proglasiti važećim te zakone, a onda ćemo

krenuti vjerovatno u procedure pred Sudom, otići ćemo na Parlament, donijet ćemo odluku o neprihvatanju nadležnosti Suda, Tužilaštva i SIPA-e na prostoru Republike Srpske. [...]

40. Osim citiranog apelantovog govora s Kozare od 2. jula 2023. godine, Sud BiH je naveo da apelantova svijest i znanje o tome da je visoki predstavnik 1. jula 2023. godine donio odluke kojima se sprečava stupanje na snagu dva zakona proizlazi i iz iskaza svjedokinje J. P. B. koja je na upit Suda BiH šta je bio razlog održavanja sastanaka apelanta s velikim brojem profesora, eksperata i savjetnika potvrdila da su to bila njihova saznanja iz medija da je Christian Schmidt donio dvije odluke sa zakonima od 1. jula 2023. godine, zbog čega je angažiran veći broj eksperata kako bi se razmotrilo pitanje da li predsjednik Republike Srpske treba da potpiše ukaze.

41. Dakle, Sud BiH je zaključio da je apelant bio svjestan da je kao službena osoba, postupajući u svojstvu predsjednika Republike Srpske, donio dva ukaza u namjeri da se odluke koje je donio visoki predstavnik ne primijene i ne provedu, iako je bio svjestan da su odluke visokog predstavnika obavezujuće, nakon čega su navedeni ukazi objavljeni u „Službenom glasniku Republike Srpske“, a koje posljedice je i htio, postupajući s direktnim umišljajem. Imajući u vidu navedeni zaključak, Sud BiH nije prihvatio tezu odbrane iznesenu u završnoj riječi da je apelant postupao u pravnoj/stvarnoj zabludi. Isto tako su kao potpuno neosnovane ocijenjene i apelantove tvrdnje da se u konkretnom slučaju radi o „beznačajnom djelu“. Nasuprot tvrdnjama apelantove odbrane, ocijenjeno je da su upravo priroda i težina krivičnog djela kojim je apelant mogao ugroziti pravnu sigurnost građana Bosne i Hercegovine, način izvršenja djela i apelantova namjera da nakon stupanja na snagu spornih zakona onemogući djelovanje državnih institucija na prostoru Republike Srpske, kao i okolnost da je pri tome postupao s direktnim umišljajem faktori koji utječu na zaključak suda da radnje koje je preduzeo apelant ni u kojem slučaju ne predstavljaju beznačajno djelo.

42. Isto tako je navedeno da su neosnovani i navodi odbrane o nepostojanju štetne posljedice, kao i statusa oštećenog. Sud BiH je ponovio da je apelant preduzetim radnjama mogao ugroziti pravnu sigurnost građana Bosne i Hercegovine na način da je neobjavljivanjem presuda Ustavnog suda Bosne i Hercegovine građanima entiteta Republika Srpska mogao onemogućiti pristup informiranju o pravnim stavovima i odlukama najviše pravosudne instance na nivou države. Činjenica da je navedena posljedica u konkretnom slučaju izostala, kako je to istaknuto, nije od značaja za zaključak suda da je apelant svojim radnjama iskazao da želi njihovo nastupanje. To bi, kako je navedeno, u krajnjem slučaju imalo nesagledive reperkusije i dovelo do slabljenja pravne države. Sud BiH je naveo da nije mogao zanemariti činjenicu da bi apelantovim postupanjem, da ono nije spriječeno (ali

ne voljom samog apelanta), bio oštećen neodređen, veći broj građana entiteta Republika Srpska i države Bosne i Hercegovine.

43. U odnosu na apelantov prigovor da 7. jula 2023. godine kada je potpisao dva sporna ukaza krivično djelo nije postojalo a da su dopune KZBiH stupile na snagu 8. jula 2023. godine u smislu Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine, Sud BiH je naveo da se to odnosi samo na zakone koje je donijela Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine a ne i na zakone koje je donio visoki predstavnik. U vezi s tim je navedeno da stav 2. člana 1. Jedinstvenih pravila predstavlja samo preporuku, a ne obavezu, te da je visoki predstavnik supstituirajući domaće vlasti donio i javno objavio Zakon o izmjenama o dopunama KZBiH, koji je objavljen na službenoj internetskoj stranici OHR-a a stupio na snagu dan poslije, tj. 2. jula 2023. godine. Na taj način, kako je navedeno, opovrgavaju se navodi odbrane da apelant nije mogao počiniti krivično djelo.

44. U odnosu na odluku o krivičnopravnoj sankciji, Sud BiH je posebno cijenio činjenicu da krivično djelo spada u krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom. Vrijednosti koje su tim inkriminacijama zaštićene i koje međunarodna zajednica podiže na rang općeljudskih vrijednosti su ujedno i vrijednosti svake pojedine zemlje, koje se štite i u smislu ispunjenja međunarodnih preuzetih obaveza i kao vrijednosti našeg društva. Kao otežavajuću okolnost Sud BiH je cijenio da je apelant preduzetim radnjama mogao ugroziti pravnu sigurnost građana Bosne i Hercegovine na način da je neobjavljivanjem „presuda“ Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, čije su odluke prema Ustavu Bosne i Hercegovine konačne i obavezujuće, mogao građanima entiteta Republika Srpska onemogućiti pristup informiranju o pravnim stavovima i odlukama najviše pravosudne instance na nivou države Bosne i Hercegovine, dovodeći na taj način do pravne nesigurnosti, nejednakosti građana, a u konačnici i do slabljenja pravne države. Osim toga, kao otežavajuće okolnosti na apelantovoj strani ocijenjene su pobude iz kojih je djelo učinjeno, odnosno apelantova namjera da, nakon što se zakoni koje je donijela Narodna skupština RS proglase važećim, onemogući djelovanje državnih institucija, i to Suda BiH, Tužilaštva BiH i Državne agencije za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine na prostoru Republike Srpske, a što je jasno najavio u svom govoru održanom 2. jula 2023. godine na Kozari. Također, Sud BiH je kao otežavajuću okolnost cijenio i apelantovo držanje nakon učinjenog krivičnog djela, koje se ogleda u nepoštovanju Suda BiH i Tužilaštva BiH u toku suđenja u samoj sudnici. Od olakšavajućih okolnosti Sud BiH je cijenio apelantovu raniju neosuđivanost i njegove porodične prilike. S obzirom na navedeno, zaključeno je da će se izrečenom krivičnom sankcijom u odnosu na apelanta postići svrha

kažnjavanja (specijalna prevencija), kao i utjecati na potencijalne počinioc tih krivičnih djela da se klone kriminogenih aktivnosti (generalna prevencija).

45. U odnosu na izrečenu mjeru sigurnosti, Sud BiH je na osnovu okolnosti pod kojima je krivično djelo izvršeno i načina izvršenja zaključio da postoji opasnost da bi daljnje vršenje dužnosti predsjednika Republike Srpske moglo podsticajno djelovati na apelanta „da svoje znanje, iskustvo i stručne sposobnosti iskoristi za ponovno izvršenje nekog od krivičnih djela vezanih za obavljanje navedene dužnosti (a što on javno i najavljuje)“. Sud BiH je ocijenio da je izricanje mjere sigurnosti u trajanju od šest godina, koja je bliža zakonskom maksimumu trajanja te mjere, srazmjerno kazni zatvora koju je sud izrekao tom presudom.

46. Kada su u pitanju pravne posljedice osude, Sud BiH je istakao da nije donio posebnu odluku o prijedlogu Tužilaštva BiH u smislu člana 203a stav (5) tač. a), c) i d) KZBiH. Istaknuto je da pravne posljedice osude prema članu 5. KZBiH nisu krivičnopravna sankcija zbog čega se one ne utvrđuju, ne izriču i ne unose u presudu s obzirom na to da nastupaju po automatizmu, odnosno po sili zakona. Upravo ih takva priroda, kako je to navedeno, i odvaja od krivičnopravnih sankcija, kakva je npr. mjera sigurnosti koja, da bi bila primijenjena, mora biti izrečena presudom. Pri tome je navedeno da u konkretnom slučaju činjenica preklapanja faktičke suštine potencijalne pravne posljedice osude koja će nastupiti ako se za to steknu zakonski uvjeti s izrečenom mjerom sigurnosti jedno drugo ne isključuje. U vezi s tim je navedeno da je riječ o različitoj prirodi te dvije potpuno različite mjere s aspekta poimanja šta se smatra krivičnopravnom sankcijom, te na šta sud ima utjecaja i šta svojom presudom izriče. Stoga je navedeno da kada su ispunjeni zakonski uvjeti i kada sud to nađe opravdanim, kao u konkretnom slučaju, izreći će mjeru sigurnosti za koju je zakonom ovlašten da je izrekne, dok će pravne posljedice osude nastupiti u onom obimu i u ono vrijeme koje zakon predviđa, bez utjecaja posebne odluke suda na to. Sud BiH je također smatrao bitnim istaći da pravne posljedice osude prestaju brisanjem osude, kako je to propisano u članu 121. KZBiH, kao i to da se osuda ne može brisati iz kaznene evidencije dok traje primjena mjera sigurnosti, a kako je to navedeno u stavu 6. navedenog člana.

47. Presudom Suda BiH u vijeću Apelacionog odjeljenja (u daljnjem tekstu: apelaciono vijeće) broj S1 2 K 046070 25 Kž 2 od 12. juna 2025. godine (u daljnjem tekstu: drugostepena presuda) odbijene su kao neosnovane žalbe Tužilaštva BiH i žalba apelantovog branioca te potvrđena prvostepena presuda.

48. U odnosu na žalbeni prigovor kršenja člana 251. stav (2) ZKPBiH, apelaciono vijeće je istaklo da odbrana smatra da je, s obzirom na protek roka dužeg od 30 dana od posljednjeg odgađanja,

glavni pretres trebao iznova početi 29. januara 2025. godine. U vezi s tim je apelaciono vijeće krenulo od svrhe postojanja navedene zakonske odredbe, odnosno kompletnog zakonskog člana sa svim njegovim stavovima. Jasno je, kako je to ukazano, da navedena zakonska odredba u cijelosti štiti načelo neposrednosti, odnosno kontinuitet održavanja ročišta za glavni pretres kako bi se održala sudska neposrednost. Međutim, budući da zakon predviđa izuzetke, uz saglasnost stranaka i branilaca, apelaciono vijeće je istaklo da navedena zakonska odredba nije imperativ, kako to odbrana žalbom prikazuje. Stoga je zaključeno da se radi o paušalnim razlozima odbrane koji su, u tom momentu, očigledno bili usmjereni na odugovlačenje postupka, a žalbom usmjereni na ishodovanje bitne povrede postupka, koja u suštini ne postoji. Apelaciono vijeće je također ukazalo da je neosnovan apelantov žalbeni prigovor da funkcionalno nadležan sud nije odlučio o delegiranju nadležnosti suda. Apelaciono vijeće je istaklo da je sudija pojedinac naveo da neće raspravljati o drugom zahtjevu za delegiranje suda jer je o zahtjevu već ranije pravosnažno odlučeno, i to iz razloga neblagovremenosti podnošenja tog zahtjeva.

49. U odnosu na žalbeni prigovor kršenja načela javnosti iz člana 234. ZKPBiH, apelaciono vijeće je istaklo da apelantova odbrana potpuno pogrešno poima situaciju nastalu na ročištu od 5. februara 2024. godine, koju pokušava neosnovano podvesti pod nezakonito isključenje javnosti. U vezi s tim je navedeno da se očigledno radilo o isključivo disciplinskoj mjeri, odnosno mehanizmu održavanja reda u sudnici. Uporište za takav zaključak apelaciono vijeće nalazi i u činjenici, koja se može provjeriti u spisu predmeta, da u momentu spuštanja paravana nije došlo do prekida prijenosa toka ročišta na monitorima koji se nalaze u dijelu gdje sjedi publika (iza stakla i spuštenog paravana), a koji se inače prekida kada je javnost zaista isključena. S obzirom na to da je ročište prenošeno na monitorima dostupnim javnosti, apelaciono vijeće je ocijenilo kao netačne i neosnovane tvrdnje odbrane da javnost nije mogla biti upoznata s optužnicom i uvodnim riječima stranaka.

50. U odnosu na žalbeni prigovor povrede prava na upotrebu jezika i pisma, apelaciono vijeće je istaklo da se odbrana u tom dijelu, između ostalog, ponovo dotiče pitanja Aneksa X dajući tumačenje riječi izvornik i original. Takvi prigovori su ocijenjeni kao neosnovani budući da se radi o faktičkom izlaganju pitanja vjerodostojnosti. Apelaciono vijeće je istaklo da pitanje postavljenja visokog predstavnika nije činjenično pitanje, kako to smatra odbrana, već isključivo pravno pitanje s obzirom na to da funkcija visokog predstavnika predstavlja notoran dio državnog i pravnog sistema države Bosne i Hercegovine, odnosno njenog ustavnog poretka. U vezi s tim je navedeno da je Christian Schmidt ne samo u kontekstu nametanja krivičnog djela koje je predmet ovog postupka već i po mnogim drugim općepoznatim okolnostima i postupcima visoki predstavnik i tu funkciju zasigurno ne obavlja arbitrarno. Pri tome je apelaciono vijeće ukazalo i da za imenovanje visokog

predstavnik nije potrebna posebna rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, te da je legitimnost visokog predstavnika Christiana Schmidta neupitna i potvrđena 27. maja 2021. godine od Upravnog odbora Vijeća za provedbu mira.

51. U odnosu na žalbene prigovore pristrasnosti sudija, apelaciono vijeće je navelo da odbrana smatra da su postojali razlozi za izuzeće sutkinje za prethodno saslušanje J. Č. D. U vezi s tim je apelantova odbrana istakla da se radi o sutkinji koja je svojevremeno bila kandidat za sudiju Međunarodnog krivičnog suda u Hagu, a čijoj kandidaturi se apelant protivio u tadašnjem svojstvu člana Predsjedništva BiH iz reda srpskog naroda. Potvrdu svog stava apelantova odbrana nalazi u postupku sutkinje za prethodno saslušanje kada je optužnicu vratila na uređenje, odnosno dopisu koji, prema mišljenju odbrane, predstavlja iscrtavanje činjeničnog opisa optužnice. Dalje je navedeno da je odbrana sporila i postupanje S. U., koja je kao sudija pojedinac donijela prvostepenu presudu u tom predmetu, ukazujući da se ona pojavila u sudnici 5. februara 2024. godine a da odbrani ranije nije bio poznat njen identitet. Odbrana se također pozvala i na ranije stavove postupajuće sutkinje (S. U.) dok je bila na poziciji tužioca Tužilaštva BiH smatrajući da ona ima jednu vrstu predrasude o optuženom apelantu. Žalbom se akcentira da je na ročištu za glavni pretres od 5. februara 2024. godine postavljen i zahtjev za izuzeće postupajuće sutkinje S. U., ali da je ona nastavila da radi iako nisu postojali nikakvi razlozi hitnosti.

52. Ispitujući prigovore odbrane o navodnoj kontinuiranoj povredi s aspekta načela nepristrasnosti suda, koja se prema stavu odbrane proteže od faze potvrđivanja optužnice pa do pretresne faze postupka, apelaciono vijeće je utvrdilo da se radi o jednostranom viđenju odbrane. Takvo viđenje, kako je navedeno, prožima se isključivo kroz apelantovo lično nezadovoljstvo određenim sudijom, bez bilo kakvih uporišta koja bi objektivno ukazivala da je apelant imao suđenje pred pristrasnim sudom u bilo kojoj fazi postupka. U vezi s tim je navedeno da je o svim prigovorima odbrane u vezi s nepristrasnošću suda odlučivala Opća sjednica Suda BiH kao jedina nadležna da o tome donese odluku. Stoga je navedeno da apelantu ni u jednoj fazi postupka nije bila uskraćena mogućnost da podnese zahtjeve za izuzeće i da se o njima odlučuje, niti mu je bilo onemogućeno da iznese svoje mišljenje o navodnoj pristrasnosti. Međutim, zaključeno je da činjenica da takav stav odbrane, odnosno apelanta nije bio relevantan da se u konačnici donese odluka kakvu je on želio ishodovati ne dovodi do povrede postupka koja se sada žalbom ističe. Istaknuto je da je za apelaciono vijeće bitno da se u konkretnom slučaju nije radilo o obligatornim osnovima za izuzeće, već o fakultativnom osnovu koji traži detaljnu procjenu navodno istaknute pristrasnosti. Nepristrasnost sudije se pretpostavlja, s obzirom na mandat koji mu se dodjeljuje, te se ne može olako poljuljati subjektivnim aspektima nezadovoljstva određene stranke ličnošću sudije. Isto tako je navedeno i da je u svjetlu

okolnosti konkretnog slučaja postupajuća sutkinja S. U. pravilno postupila kad je odlučila da nastavi s radom (ročište od 5. februara 2024. godine), bez obzira na podneseni zahtjev za njeno izuzeće, a koji je bio usmjeren na fakultativni razlog za izuzeće. Obrazloženo je da je čitanje optužnice u tom momentu predstavljalo formalni početak glavnog pretresa te je u vezi s tim ukazano da niti jedan krivičnopravni sistem ne smije biti otvoren za mogućnost da optuženi samovoljno opstruira svoje suđenje. Apelaciono vijeće je ukazalo da je sud, poštujući načelo jednakosti u postupanju, dužan osigurati pravičnost ne samo odbrani već i tužilaštvu s obzirom na to da država s ciljem ostvarenja pravde ima pravo da krivično goni i sprečava krivična djela. Stoga je zaključeno da bi odlaganje postupka unedogled, s obzirom na apelantovu upornost da se koristi uzurpacijom određenih procesnih pravila, bilo potpuno suprotno interesima pravičnosti, efikasnosti i ekonomičnosti postupka.

53. Apelaciono vijeće je dalje u cijelosti prihvatilo stav prvostepenog suda da je predmetno krivično djelo nesporno bilo na pravnoj snazi u momentu njegovog izvršenja te je istaklo da u vezi s tim pravnim pitanjem neće ponavljati detaljno obrazloženje Suda BiH iz prvostepene presude. Međutim, apelaciono vijeće je navelo da će ukratko akcentirati šta ga je opredijelilo za takvu odluku. U vezi s tim je navedeno da se apelaciono vijeće rukovalo smislom tzv. *vacatio legis*, odnosno u teoriji prava postojanja perioda između donošenja određenog propisa i njegovog stupanja na pravnu snagu, što je posebno bilo od značaja u ranijem periodu kada su tehničke mogućnosti bile na znatno nižem nivou, te je način upoznavanja s određenim propisom bio vezan isključivo za štampanu verziju službenog glasnika. S druge strane, apelaciono vijeće je istaklo da se u konkretnom slučaju radilo o specifičnom, ali legitimnom i pravno valjanom načinu donošenja izmjene zakona od visokog predstavnika. U vezi s tim je ukazano da se iz stanja spisa predmeta nesporno može zaključiti da je apelant informirana osoba koja prati sva dešavanja, naročito ona vezana za postupke visokog predstavnika. Pored zvanične objave na internetskoj stranici OHR-a, takav postupak bio je itekako medijski praćen, dok je ključno da je odlukom kojom je učinjena izmjena KZBiH odmah određen i datum stupanja na pravnu snagu, što ispunjava standarde predvidljivosti jer nema proizvoljnosti u tumačenju od kada vrijedi učinjena izmjena. Sagledavajući okolnosti konkretnog predmeta, apelaciono vijeće je zaključilo da su ispunjeni kriteriji predvidljivosti i dostupnosti pravnog propisa suprotno kojem je optuženi postupao, dok je sumnja apelantove odbrane o momentu stupanja na snagu zakona ocijenjena bezrazložnom i neargumentiranom.

54. U odnosu na žalbeni prigovor nepostojanja, odnosno isključenja protivpravnosti u konkretnom slučaju, apelaciono vijeće je istaklo da u cijelosti prihvata obrazloženje iz prvostepene presude, koje je ocijenjeno kao valjano, zakonito i adekvatno. Dodatno je ukazano da, suprotno

žalbenim tvrdnjama, volja osobe koja obavlja funkciju visokog predstavnika nije njegova lična, pojedinačna volja, već proizlazi iz njegove pune funkcije i ovlasti koju obavlja i koja mu je dodijeljena visokopozicioniranim instrumentom – Aneksom X najznačajnijeg sporazuma koji se tiče Bosne i Hercegovine kao države.

55. Zatim je navedeno da se, suprotno žalbenim prigovorima, u konkretnom slučaju nije moglo raditi o stvarnoj ili pravnoj zabludi na strani apelanta s obzirom na to da njegovo pogrešno shvatanje o notorno legitimnoj i ovlaštenoj osobi da donosi zakone njega ne oslobađa krivice. U vezi s tim je navedeno da teza apelantove odbrane suštinski počiva na upornom suprotstavljanju legitimno postojećem državnom aparatu i sistemu koji funkcionira zajedno s postojanjem visokog predstavnika, ali činjenica takvog jednostranog viđenja ne dovodi u pitanje postojanje funkcije i ovlaštenja visokog predstavnika. Istaknuto je da apelant, kao i svaki drugi pojedinac, ne može imati pravo da proizvoljno ne poštuje dio državnog sistema koji mu lično ne odgovara iz njemu poznatih razloga. Stoga je navedeno da predmet ovog krivičnog postupka i ne može biti pitanje razmatranja validnosti postojeće zakonodavne norme koja je donesena na osnovu ovlaštenja na koje se visoki predstavnik i poziva u preambuli svoje odluke. Predmet tog postupka mogle su biti samo krivičnopravne radnje koje je apelant preduzeo, te da li se one mogu podvesti pod bitne elemente krivičnog djela za koje se apelant tereti. U vezi s tim je obrazloženo da samo krivično djelo kao takvo, odnosno procedura njegovog uspostavljanja nije nešto o čemu treba raspravljati u redovnom krivičnom postupku, niti je to u nadležnosti redovnih sudova. Isto tako je navedeno da, suprotno tvrdnjama odbrane, tzv. bonksi zaključci nisu nužno ni morali biti provedeni kao dokaz u postupku, kao što se kao dokaz ne izvode ni postojeći zakoni.

56. Također je navedeno da su neosnovane i neprihvatljive žalbene tvrdnje da se radi o djelu malog značaja ili nepodobnom pokušaju uslijed odsutnosti štetnih posljedica i niskog stepena apelantove krivice. U vezi s tim je navedeno da se Sud BiH u osporenoj presudi pravilno izjasnio, odnosno zaključio da izostanak štetne posljedice ne utječe na postojanje predmetnog krivičnog djela zbog toga što, kako je istaknuto, krivično djelo iz člana 203a KZBiH ne može ni u kojem slučaju biti u zanemarivoj mjeri opasno zbog svog malog značaja i zbog neznatnosti ili odsutnosti štetnih posljedica, kako to tvrdi odbrana. Istaknuto je da se izvršavanjem predmetnog krivičnog djela ugrožava zakonito djelovanje i funkcioniranje države u cjelini, te se njegovim izvršenjem dovodi u pitanje autoritet državnog aparata u svim njegovim segmentima, kao i povjerenje građana u njega. Pri tome je navedeno i da kompletno apelantovo djelovanje i postupanje implicira zaključak da je cilj bio počinjenje predmetnog krivičnog djela, odnosno krajnje nepoštovanje autoriteta visokog predstavnika u svjetlu bitnih obilježja krivičnog djela iz člana 203a KZBiH. U vezi s tim, naglašeno

je da apelantova odbrana niti u jednom dijelu svoje teze ne osporava radnje koje je preduzeo apelant. Konačno je navedeno da je, suprotno žalbenim tvrdnjama, odluka o mjeri sigurnosti donesena uz pravilnu primjenu zakonskih odredbi, te da je Sud BiH vodio računa o njenoj srazmjernosti spram izrečene kazne zatvora.

g) Dodatne napomene

57. Sud BiH je 1. augusta 2025. godine na svojoj službenoj internetskoj stranici⁶ objavio informaciju naslovljenu kao „Radi velikog interesa javnosti – Sud BiH pojašnjava mjeru sigurnosti i pravne posljedice osude u predmetu Milorad Dodik i drugi“. U tom saopštenju za javnost Sud BiH je pojasnio razliku između mjere sigurnosti koja je izrečena apelantu i pravnih posljedica osude koje se u konkretnom slučaju ne utvrđuju već nastupaju po automatizmu/sili zakona i da će „očigledno obuhvatiti širi aspekt zabrane djelovanja od onog koji je sadržan u samoj mjeri sigurnosti“.

AP-4095/25

58. Iz stanja spisa predmeta proizlazi da se CIK 1. augusta 2025. godine obratio Sudu BiH zahtjevom za dostavljanje drugostepene presude apelacionog vijeća od 12. juna 2025. godine, a kako bi postupio prema odredbama iz svoje nadležnosti.

59. Sud BiH je 1. augusta 2025. godine dostavio CIK-u podatke za osuđenu osobu (apelanta) radi evidentiranja mjere sigurnosti i pravnih posljedica osude i daljnjeg postupanja iz nadležnosti CIK-a. U prilogu tog podneska je dostavljena drugostepena presuda apelacionog vijeća od 12. juna 2025. godine. U vezi s tim je navedeno da pravne posljedice osude iz člana 203a KZBiH nastupaju po sili zakona po pravosnažnosti presude, tj. 12. juna 2025. godine, te da apelant ne može obavljati nijednu od dužnosti ili poslova koji su navedeni u tač. a), c) i d) člana 203a stav (5) KZBiH. Dalje je navedeno da pravne posljedice osude nisu prema članu 5. KZBiH krivičnopravna sankcija, zbog čega se one ne utvrđuju, ne izriču i ne unose u presudu, s obzirom na to da nastupaju po automatizmu/sili zakona u slučaju da osuda za navedeno krivično djelo postane pravosnažna. Također je navedeno da pravne posljedice osude mogu trajati najduže deset godina, s tim da brisanjem osude prestaju pravne posljedice osude. U smislu člana 121. stav (6) KZBiH, osuda se ne može brisati iz kaznene evidencije dok traje primjena mjera sigurnosti. To u konkretnom slučaju znači da pravne posljedice osude ostaju na snazi sve vrijeme trajanja izrečene mjere sigurnosti apelantu, a najviše do momenta brisanja osude.

⁶<https://www.sudbih.gov.ba/Post/Read/Radi%20velikog%20interesa%20javnosti%20%E2%80%93%20Sud%20BiH%20poja%C5%A1njava%20mjeru%20sigurnosti%20i%20pravnih%20posljedice%20osude%20u%20predmetu%20Milorad%20Dodik%20i%20drugi>

60. CIK je 6. augusta 2025. godine donio Odluku broj 06-1-07-939/25 o prestanku apelantovog mandata predsjednika RS. Tom odlukom je u tački (1) izreke navedeno da se apelantu, predsjedniku RS, izabranom na Općim izborima 2022. godine s liste političkog subjekta Saveza nezavisnih socijaldemokrata – SNSD – Milorad Dodik, utvrđuje prestanak mandata s 12. junom 2025. godine kada je Presuda Suda BiH broj S1 2 K 046070 23 K od 26. februara 2025. godine postala pravosnažna. Tačkom (2) izreke odluke CIK-a navedeno je da će po pravosnažnosti te odluke CIK donijeti odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora. U obrazloženju odluke CIK-a je navedeno da se taj organ 1. augusta 2025. godine obratio Sudu BiH zahtjevom da mu dostavi navedenu prvostepenu presudu Suda BiH kako bi postupio prema odredbama iz svoje nadležnosti. Dalje je navedeno da je 1. augusta 2025. godine Sud BiH dostavio CIK-u prvostepenu i drugostepenu presudu, uz napomenu da pravne posljedice osude propisane odredbama člana 203a stav 5. KZBiH (tač. a, c i d) nastupaju po sili zakona po pravosnažnosti presude. To znači, kako je navedeno, da apelant ne može nakon pravosnažnosti presude obavljati nijednu od dužnosti ili poslova koji su navedeni u tač. a), c), i d) člana 203a stav (5) KZBiH. Zatim je CIK ukazao na sadržaj odredbi člana 1.10 stav (1) tačka 4. Izbornog zakona BiH, te tač. 5. i 6. istog člana navedenog zakona, kao i na stav (2) istog člana Zakona. U skladu s navedenim zakonskim odredbama, te članom 2.9. stav (1) tačka 16. Izbornog zakona BiH i članom 11. Uputstva o dodjeli i prestanku mandata, odlučeno je kao u dispozitivu odluke. Apelant je protiv odluke CIK-a podnio žalbu apelacionom vijeću Suda BiH.

61. Apelant se 6. augusta 2025. godine obratio CIK-u sa zahtjevom/prijedlogom da CIK odloži razmatranje prestanka apelantovog mandata predsjednika RS do odluke Ustavnog suda o privremenoj mjeri. Dalje, CIK je 6. augusta 2025. godine dostavio obavijest apelantu kojom ga obavještava da do donošenja eventualne odluke Ustavnog suda o usvajanju privremene mjere kojom se odlaže izvršenje pravosnažne presude Suda BiH nema pravnog osnova za postupanje CIK-a po apelantovom zahtjevu/prijedlogu.

62. Rješenjem apelacionog vijeća Suda BiH broj S1 3 Iž 052766 25 Iž od 18. augusta 2025. godine odbijena je kao neosnovana apelantova žalba podnesena protiv odluke CIK-a od 6. augusta 2025. godine. U obrazloženju rješenja je navedeno da je CIK postupao po dostavljenoj pravosnažnoj presudi i u skladu sa svojim ovlaštenjima donio odluku o prestanku apelantovog mandata s obzirom na donesenu pravosnažnu presudu protiv apelanta, odnosno izrečenu mjeru sigurnosti zabrane obavljanja dužnosti. Dalje je navedeno da su neosnovani i apelantovi prigovori o retroaktivnoj primjeni pojedinačnog akta, te da je u konkretnom slučaju CIK pravilno utvrdio prestanak apelantovog mandata s obzirom na to da pravne posljedice nastupaju danom pravosnažnosti presude, koja je u konkretnom slučaju utvrđena danom donošenja drugostepene presude od 12. juna 2025.

godine. Zatim je navedeno da apelaciono vijeće nije posebno cijenilo žalbeni razlog koji se odnosi na povredu člana 80. stav 4. i člana 87. i dr. Ustava Republike Srpske jer CIK nije nadležan za ocjenu ustavnosti i on u svom radu primjenjuje isključivo odredbe Izbornog zakona BiH kao *lex specialis*. Također je navedeno da se neosnovano žalbom ukazuje da je članica CIK-a V. B. P. bila dužna izuzeti se iz odlučivanja u konkretnom slučaju zbog vođenja parničnog spora s apelantom. U vezi s tim je obrazloženo da ta okolnost ne predstavlja razlog za izuzeće članova CIK-a u smislu člana 35. tačka 6. Izbornog zakona BiH. Pri tome je ukazano i da je apelant imao mogućnost da na to ukaže CIK-u i da traži izuzeće navedenog člana Komisije, ali je to propustio učiniti. Konačno, apelaciono vijeće je istaklo da CIK svoje odluke donosi dvotrećinskom većinom, a da je odluka CIK-a od 6. augusta 2025. godine donesena jednoglasno i da je u njenom donošenju učestvovalo svih sedam članova. Zbog toga je zaključeno da izuzimanje navedenog člana Komisije ne bi utjecalo na drugačiju odluku CIK-a.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije broj AP-3722/25

63. Apelant smatra da su mu osporenim odlukama prekršena prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Također ukazuje i na kršenje člana 7. st. 1. i 2. Evropske konvencije. Smatra da je krivični postupak u kojem je osuđen politički motiviran s ciljem njegovog eliminiranja iz političkog života u Bosni i Hercegovini. U vezi s tim, apelantov primarni prigovor se tiče načela zakonitosti u vezi s institutom *vacatio legis*, objavom zakona, pristupačnosti/dopuštenosti i predvidljivosti krivičnih normi u konkretnom slučaju. Prvenstveno osporava da „nametnuti“ član 203a KZBiH čini „domaći zakon“, kako su to zaključili redovni sudovi, te da u konkretnom slučaju nije pitanje šta je apelantu bilo poznato 7. jula 2023. godine kada je potpisao dva sporna ukaza, već da li je navedenog datuma odredba člana 203a izmijenjenog i dopunjenog KZBiH bila na pravnoj snazi. Apelant tvrdi da „zakon“ nije bio na pravnoj snazi. U vezi s tim je naveo: „Pa i da su apelantu načelno bile poznate najavljene izmjene KZBiH (govor na Kozari koji je odbrana osporavala kao pravno valjan dokaz), očigledno mu nije bila poznata mogućnost izricanja mjere bezbjednosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika Republike Srpske. Iako je pitanje nedostupnosti i predvidljivosti u vezi mjere bezbjednosti detaljno isticano u žalbi o ovoj okolnosti žalbeno vijeće ćuti.“ U vezi s tim je navedeno i „da je nebitno dokazivanje da je apelant znao da je novi član KZ napisan. Bitno je kada je stupio na snagu“. Stoga apelant smatra da u konkretnom slučaju uvjeti predvidljivosti i dostupnosti apsolutno nisu bili ispunjeni u pogledu inkriminacije koja se odnosi na mjeru sigurnosti, a koja je u odnosu na krivično djelo iz člana 203a KZBiH obligatorna a ne fakultativna. Ističe da nije zaprimio informacije o svim obilježjima novog krivičnog djela, što se posebno odnosi na mjere sigurnosti i pravne

posljedice tog krivičnog djela u vidu zabrane obavljanja političkih dužnosti. Pri tome ukazuje da je uvjet za stupanje na snagu svih zakona njihovo objavljivanje u službenim glasilima Bosne i Hercegovine, te da navedeno pravilo treba da važi i za član 203a KZBiH. Zatim apelant ističe da se u konkretnom slučaju radi o potpuno proizvoljnoj inkriminaciji budući da odluke visokog predstavnika, odnosno njihovo neizvršavanje u smislu člana 203a KZBiH ne predstavljaju vrijednosti zaštićene članom 2. KZBiH.

64. Dalje se navodi da optužnicu protiv apelanta nije potvrdio nepristrasan sud, a da je prvostepeni postupak vodio sudija pojedinac za kojeg apelant tvrdi da je pristrasan. U vezi s tim, apelant ističe da su postojali razlozi za izuzeće sutkinje za prethodno saslušanje J. Č. D., o čijim pravima je apelant prethodno odlučivao u svojstvu člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine pismeno se protiveći da navedena sutkinja bude izabrana za sudiju Međunarodnog krivičnog suda u Hagu. U prilog razumnoj sumnji u pristrasnost navedene sutkinje apelant je kao dodatni argument naveo i okolnost vraćanja Tužilaštvu BiH ranije optužnice, čime je ona, prema apelantovom mišljenju, prekoračila svoja ovlaštenja koja ima prema ZKPBiH zbog toga što je umjesto ukazivanja na formalne nedostatke optužnice sugerirala njen sadržaj u pogledu radnje izvršenja i saučesništva. Dalje je navedeno da je načelo nepristrasnosti suda prekršeno i postupanjem sutkinje S. U. koja je donijela osporenu prvostepenu presudu. U vezi s tim, apelant navodi da je postupajuća sutkinja S. U. kao tadašnja tužiteljica u Tužilaštvu BiH, zajedno sa 14 drugih tužilaca, pismeno tražila procesuiranje apelanta zbog njegovih navodnih najava rušenja institucija Bosne i Hercegovine. Apelant je istakao da navedena tvrdnja o ulozi sutkinje S. U. nije ni osporena u rješenju Suda BiH o odbijanju zahtjeva za izuzeće. Također navodi i da mu nije bio poznat identitet postupajuće sutkinje (S. U.) sve do ročišta za glavni pretres od 5. februara 2024. godine kada je pročitana optužnica, zbog čega nije bio u mogućnosti staviti eventualne primjedbe na sastav suda u smislu člana 258. stav (2) ZKPBiH, što je za posljedicu imalo kršenje čl. 6. i 7. ZKPBiH.

65. Zatim apelant navodi da je u konkretnom slučaju postojalo isključenje protivpravnosti u smislu člana 20. KZBiH jer je sporne ukaze donio koristeći ustavna ovlaštenja propisana članom 80. stav (1) tačka 4. Ustava Republike Srpske. U vezi s tim, naglašava da Ustav Republike Srpske nije u suprotnosti s Ustavom Bosne i Hercegovine, te da krivično pravo ne smije služiti kao sredstvo političkog pritiska. Smatra da postupanje u skladu s entitetskim ustavom ne smije predstavljati krivično djelo u slučaju postojanja konfliktne situacije između člana 80. Ustava Republike Srpske i člana 203a KZBiH. Apelant dalje ukazuje i da bonski zaključci nisu pročitani u krivičnom postupku kao dokaz. Apelant smatra da mu je na navedeni način onemogućena odbrana, problematizirajući pri

tome i sam sadržaj, odnosno ovlaštenja iz bonskih zaključaka i ono na šta se oni odnose, što su redovni sudovi propustili utvrditi.

66. Osim toga, apelant ističe i da se radilo o djelu malog značaja i/ili nepodobnom pokušaju. U vezi s tim, apelant ističe da sporni ukazi nisu samostalni pravni akti i u vezi su sa zakonima koje je visoki predstavnik prethodno poništio. Ako nema zakona, onda ukaz gubi pravni smisao svog postojanja, kako to tvrdi apelant. U prilog navedenom apelant ističe da su se svi pravni subjekti u RS prema tim poništenim zakonima ponašali kao da ne postoje. Također je navedeno i da sporne ukaze niko nije ni pokušao primijeniti, niti su oni u realnom životu prouzrokovali ikakve posljedice, što u konačnici priznaje i sud. Zbog toga se, prema apelantovom mišljenju, inkriminirane radnje mogu podvesti pod član 23a KZBiH jer je ispunjen uvjet o nepostojanju štetnih posljedica. Opreza radi, apelant je istakao i da opisana priroda spornih ukaza svojom suštinom predstavlja i nepodoban pokušaj u smislu člana 27. KZBiH jer se radi o zakonima koji pravno ne postoje.

67. Kada je riječ o zahtjevu za donošenje privremene mjere, apelant ističe da se taj zahtjev odnosi samo na dio u kojem je odlučeno o mjeri sigurnosti vršenja dužnosti predsjednika RS. Kako to apelant naglašava, privremena mjera se ne predlaže u pogledu osude jer je apelant u međuvremenu podnio zahtjev Sudu BiH za zamjenu kazne zatvora novčanom kaznom. U svjetlu zahtjeva za privremenu mjeru, apelant ukazuje na aktivnosti CIK-a kada je riječ o prestanku apelantovog mandata predsjednika RS i značajan broj daljnjih aktivnosti za izbor novog predsjednika RS. Pri tome apelant navodi da ne postoji zakonska mogućnost prema Izbornom zakonu BiH, a ni prema KZBiH da traži odlaganje izvršenja izrečene mjere sigurnosti u smislu člana 64. stav (5) Pravila Ustavnog suda.

68. U dopuni apelacije od 14. augusta 2025. godine apelant je obavijestio Ustavni sud o promjenama u predmetu koje su se dogodile nakon podnošenja apelacije, a u vezi s prestankom njegovog mandata predsjednika RS. U vezi s tim, dostavljeno je obavještenje CIK-a od 6. augusta 2025. godine, odluka CIK-a od 6. augusta 2025. godine i apelantova žalba podnesena protiv odluke CIK-a od 6. augusta 2025. godine.

69. U dopuni apelacije od 18. augusta 2025. godine apelant je ponovio svoj zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi se odložilo izvršenje mjere sigurnosti zabrane obavljanja funkcije predsjednika RS, te da se, shodno tome, naloži CIK-u da obustavi aktivnosti na prijevremenim izborima za funkciju predsjednika RS do konačne odluke o apelaciji. Apelant je dodatno obrazložio postojanje okolnosti koje ukazuju na nastupanje nenadoknadive štete po njega u slučaju da se apelacija usvoji a ne dođe do odlaganja izvršenja mjere sigurnosti koja je izrečena pravosnažnom prvostepenom presudom. U vezi s tim, apelant navodi da predsjednik RS ima značajne nadležnosti u

odnosu na Narodnu skupštinu RS, Vladu RS, pa i u odnosu na državne organe na nivou Bosne i Hercegovine. Pri tome je ukazano da Ustav Republike Srpske ne predviđa situaciju da predsjedniku iz bilo kojeg razloga prestane mandat na koji je biran osim opozivom ili ostavkom. Stoga apelant smatra da je opasnost od rušenja ustavnog poretka Bosne i Hercegovine vrlo ozbiljna ako nema funkcionalnog predsjednika RS kao sastavnog dijela Bosne i Hercegovine jer može proizvesti ustavno bezvlašće. Također je istaknuto i da eventualni prijevremeni izbori ne mogu biti provedeni ni za dva ili tri mjeseca, što stvara apsolutnu pravnu nesigurnost. Zbog toga apelant predlaže Ustavnom sudu da se vodi načelom „manje štete“, odnosno ustavnim načelom „suzdržanosti“ u postupanju dok sva apelacijom pokrenuta pitanja ne budu potpuno razriješena, te da usvoji predloženu privremenu mjeru do konačne odluke o apelaciji.

70. U dopuni apelacije od 5. septembra 2025. godine apelant je ponovio navode apelacije u vezi s pravom na nepristrasan sud u odnosu na dvije sutkinje Suda BiH (S. U. i J. Č. D.) i dostavio preciziranu dokumentaciju.

71. U dopuni apelacije od 9. septembra 2025. godine apelant je, u suštini, ponovio prethodno iznesene argumente u vezi s meritumom apelacije te privremenom mjerom. Dodatno je, u okviru navoda o pravičnom suđenju i statusu/legitimitetu Christiana Schmidta kao visokog predstavnika, problematizirao odbijanje izvođenja dokaza o njegovom izboru i njegovog saslušanja na glavnom pretresu. Zatim je problematizirano odbijanje čitanja dokaza odbrane (zaključci Narodne skupštine RS od 10. marta 2021. godine) u svjetlu apelantovih ovlaštenja u svojstvu predsjednika RS i postojanja umišljaja na apelantovoj strani prilikom potpisivanja spornih ukaza. Također je navedeno i da o delegiranju nadležnosti nije odlučio funkcionalno nadležan sud. U vezi s tim, ističe da je takvu odluku trebalo donijeti krivično vanraspravno vijeće Suda BiH, a ne sudija pojedinac. Isto tako je apelant naveo da je u konkretnom slučaju glavni pretres trebao početi iznova u smislu člana 251. stav (2) ZKPBiH i da se prednost nije trebala dati načelu „suđenja u razumnom roku“. Ukazano je i na povredu načela javnosti na pretresu od 5. februara 2024. godine jer je sud suštinski isključio javnost iako formalno nije donio rješenje o isključenju javnosti u smislu člana 237. ZKPBiH. Konačno, navodi se i kršenje prava na upotrebu pisma i jezika u kontekstu Aneksa X jer je korišten prijevod na hrvatski a ne na srpski jezik, imajući u vidu da je tekst tog dokumenta/dokaza skinut s interneta.

72. U dopuni apelacije od 1. oktobra 2025. godine apelant je ponovio prethodne navode u vezi s isključenjem javnosti te zahtjevom za donošenje privremene mjere. Dodatno je u dopuni apelacije ukazano i na kršenje presumpcije nevinosti iz člana 6. stav 2. Evropske konvencije. U vezi s tim, apelant „ukazuje na izjave javnih zvaničnika tokom suđenja, kao poseban aspekt kršenja ustavnog načela poštenog sudskog postupka (uticajem na nezavisnost suda ali i kršenjem presumpcije

nevinosti)“. To se odnosi na izjave koje su tokom suđenja dali Christian Schmidt (ukupno osam izjava), Ambasada Sjedinjenih Američkih Država (u daljnjem tekstu: SAD; ukupno osam saopštenja) i Ambasada Velike Britanije u Sarajevu (jedno saopštenje), Bakir Izetbegović (predsjednik Stranke demokratske akcije), te izjave „ministra Heleza i Isaka“ (ministar odbrane Bosne i Hercegovine i ministar policije FBiH). Apelant navodi da je Sud BiH odbio da se kao dokaz odbrane izvedu printane verzije navedenih izjava, kako se to vidi iz rješenja Suda BiH od 21. maja 2024. godine. Takvo odbijanje, prema apelantovom mišljenju, predstavlja i kršenje prava na odbranu i „jednakost oružja“ u krivičnom postupku.

b) Navodi iz apelacije broj AP-4095/25

73. Apelant smatra da su mu osporenim odlukom CIK-a od 6. augusta 2025. godine i rješenjem Suda BiH od 18. augusta 2025. godine prekršena prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i člana 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ističe da CIK nije proveo zakonit i ustavan postupak prestanka apelantovog mandata predsjednika RS, što je nekritički prihvatio i Sud BiH u osporenim rješenju. Apelant navodi da se na njega primjenjuje član 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te da je u konkretnom slučaju prihvatljiva analogija izbora za zakonodavno tijelo u odnosu na izbore za predsjednika RS jer su u oba slučaja u pitanju neposredni izbori „koji obezbjeđuju slobodno izražavanje mišljenja naroda“. Pri tome je navedeno da je neprihvatljivo inkriminirati postupanje ustavnog predsjednika RS po Ustavu RS, te da u konkretnom slučaju krivično pravo služi kao sredstvo političkog pritiska, a ne sredstvo vladavine prava, kao i da član 203a KZBiH nije u saglasnosti s osnovnim pravnim i ustavnim načelima Bosne i Hercegovine. Zato apelant smatra da su CIK i Sud BiH prije donošenja osporenih odluka trebali razmotriti opća pitanja ustavnosti i zakonitosti, a ne samo formalno akceptirati osporene presude Suda BiH (iz apelacije broj AP-3722/25). Ukazano je i da osporena odluka CIK-a previđa posljedice retroaktivnosti njene primjene i da se čini da je u potpunosti zanemarena izvršnost odluka u korist pravosnažnosti. Zatim je navedeno i da se pred CIK-om i Sudom BiH odlučivalo o apelantovim građanskim pravima i obavezama, te da u tom postupku nije zadovoljen standard nepristrasnosti jer je u donošenju osporene odluke CIK-a kao član Komisije učestvovala V. B. P. koja je protiv apelanta pokrenula parnični spor pred preciziranim nadležnim sudom u RS. Pored toga je, u svjetlu argumentacije o nepristrasnosti, problematizirano i postupanje sutkinje za prethodno saslušanje koja je potvrdila optužnicu protiv apelanta i sutkinje koja je donijela prvostepenu osuđujuću presudu protiv apelanta, kao i izjave visokog predstavnika Christiana Schmidta u vrijeme kada je krivični postupak protiv apelanta bio u toku. S obzirom na navedeno, apelant smatra da postupak oduzimanja mandata ne podržava vladavinu prava već predstavlja lični obračun stranca s apelantom, neposlušnim ustavnim političkim

predstavnikom naroda, koji ga s pravnom argumentacijom, a ne proizvoljno, ne priznaje za visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini. U vezi s tim je navedeno da „uostalom i da se argumenti osporavanja postavljenja gosp. Šmita ne prihvataju to ne bi trebao biti razlog za njegovu odmazdu prema apelantu“. Konačno, zahtjevom za donošenje privremene mjere je traženo da se odloži izvršenje osporene odluke CIK-a od 6. augusta 2025. godine i rješenja Suda BiH od 18. augusta 2025. godine do konačne odluke Ustavnog suda. U vezi s tim je suštinski ponovljena argumentacija za privremenu mjeru iz predmeta broj AP-3722/25.

c) Odgovori na apelaciju broj AP-3722/25

74. Sud BiH je naveo da apelacija u svojoj suštini predstavlja ponovno podnošenje identične žalbe u kojoj je apelaciono vijeće Suda BiH odlučivalo u postupku redovnog pravnog lijeka. Dalje je navedeno da je cilj kompletnog apelantovog djelovanja i postupanja bilo počinjenje krivičnog djela, odnosno krajnje nepoštovanje autoriteta visokog predstavnika, a što čini bitna obilježja krivičnog djela iz člana 203a KZBiH. U vezi s tim je navedeno da se apelantova odbrana tokom postupka niti u jednom dijelu svoje teze nije bavila osporavanjem preduzete inkriminirane radnje. Konceptija apelantove odbrane je, kako je to navedeno, građena isključivo na vlastitom viđenju državnog uređenja Bosne i Hercegovine te nelegitimnosti djelovanja visokog predstavnika. Pri tome je Sud BiH istakao da apelant takvim pristupom pokušava devalvirati suštinski stav Suda BiH da se radi o općepoznatoj činjenici postojećeg državnog uređenja, koje apelant svodi na lično pitanje i djelovanje, a koje otvara put za samovoljno djelovanje, što je nedopustivo.

75. U odgovoru na dopune apelacije Sud BiH je naveo da ostaje pri svim iznesenim navodima i stavovima izraženim u osporenoj drugostepenoj presudi. Pri tome je naglašeno da Sud BiH još jednom „podcrtava“ svoj stav da kompletno apelantovo djelovanje i postupanje implicira zaključak da je cilj bilo počinjenje krivičnog djela, odnosno nepoštovanje autoriteta visokog predstavnika. U tom smislu je ocijenjeno neosnovanim i kontinuirano apelantovo istrajavanje na donošenju privremene mjere. Sud BiH je naveo da apelant funkciju koju je do tada obavljao poistovjećuje sa svojom ličnošću, očigledno zanemarujući postojanje zakonitih mehanizama djelovanja državnog aparata, čiji je dio Republika Srpska i funkcija predsjednika tog entiteta. Ta funkcija, kako je navedeno, postojat će i nakon apelantovog valjanog oduzimanja mandata na osnovu zakonite osuđujuće presude, slijedom čega će biti provedena izborna procedura koja će ishodovati izbor novog kandidata. Stoga je predloženo da se apelacija i dopune apelacije odbiju kao neosnovane zajedno sa prijedlogom za donošenje privremene mjere.

76. Tužilaštvo BiH je istaklo da nije bilo povreda na koje apelant ukazuje. U vezi s tim je navedeno da je nesporno da je apelant informirana osoba koja prati sva dešavanja, a naročito ona vezana za postupke visokog predstavnika. Izmjena KZBiH koju je učinio visoki predstavnik je bila javno dostupna svima, te je notorna činjenica da je u današnjoj sferi informiranja, pored zvanične objave na internetskoj stranici OHR-a, postupak bio itekako medijski praćen. Također je navedeno da je od ključne važnosti da je odlukom OHR-a, kojom je učinjena izmjena KZBiH, odmah određen i datum stupanja na pravnu snagu te izmjene, što ispunjava standarde predvidljivosti. Dalje je navedeno da to što je sve vrijeme postupka apelantova odbrana isticala sumnju u nepristrasnost postupajućih sudija u svakoj fazi krivičnog postupka, stalno se pozivajući na to da je jedan i jedini razlog taj što je apelant u toku svog političkog djelovanja i tokom istupa u javnosti bio i ostao zagovornik ukidanja Suda BiH, nije dovoljno snažna argumentacija koja bi išla u prilog osnovanosti apelantovih navoda koji se odnose na sumnju u nepristrasnost postupajućih sudija. Kada je u pitanju sutkinja za prethodni postupak, Tužilaštvo BiH je istaklo da ona svojim djelovanjem ni u jednom momentu nije dala bilo kakvu naznaku za sumnju u njenu nepristrasnost u radu. Zatim je ukazano da je na valjan, zakonit i adekvatan način u osporenoj drugostepenoj presudi cijenjeno, odlučeno i obrazloženo pitanje potencijalnog isključenja protivpravnosti u smislu člana 2. stav (1) i člana 4a KZBiH. U vezi s pozivanjem apelantove odbrane na nizak stepen apelantove krivice s tvrdnjom da se u konkretnom slučaju radilo o netipičnom prodoru krivičnog prava u zonu politike, Tužilaštvo BiH je istaklo da su takvi prigovori neosnovani i da se u cijelosti slaže sa stavovima apelacionog vijeća Suda BiH. Također je navedeno i da je neosnovan apelantov prijedlog za određivanje privremene mjere.

77. Tužilaštvo BiH je u opširnom odgovoru na dopune apelacije, između ostalog, istaklo da ničim nije dokazana apelantova teza da su sutkinje S. U. i J. Č. D. bile pristrasne tokom prvostepenog postupka, imajući u vidu da je osporena prvostepena presuda potvrđena osporenim drugostepenom presudom. U vezi s tim je navedeno da je svrha podnošenja apelacije i pokušaj ponovnog utvrđivanja „pristrasnosti prvostepenog Suda BiH“ opstrukcija samog krivičnog postupka. Dalje je navedeno da odbrana svjesno ili nesvjesno zanemaruje da prilikom predlaganja ili izvođenja dokaza, u konkretnom dokaza odbrane, nije bitan kvantitet, već kvalitet dokaza, kao i njihova relevantnost za utvrđivanje bitnih obilježja krivičnog djela i okolnosti navedenih u činjeničnom opisu optužnice. Sama činjenica da je glavni pretres trebao početi iznova 29. januara 2025. godine, s obzirom na protek od 55 dana, „jeste paušalna“, te čak ni u apelaciji nije dovoljno potkrijepljena relevantnim razlozima, zbog čega Tužilaštvo smatra da odbrana ponovno zloupotrebljava procesna prava. U vezi s tim je navedeno da je odlaganje glavnog pretresa, ali i sva druga odlaganja, bilo uzrokovano nespremnosću ili zauzetošću odbrane optuženih i samih optuženih u tom krivičnom postupku. Razlozi koji se u apelaciji navode u

pogledu ponovnog početka suđenja, te uloge OHR-a uopće nisu vezani za predmetni krivični postupak, niti imaju snagu pravne tvrdnje ili činjenice, već oni imaju političku notu s obzirom na to da je apelant u vrijeme suđenja bio najviši predstavnik izvršne vlasti u entitetu Republika Srpska. U odnosu na navod o isključenju javnosti, Tužilaštvo BiH je navelo da apelant ne objašnjava na koji način su mu eventualno povrijeđena prava s obzirom na to da sam apelant nije bio isključen već je sve vrijeme pratio krivični postupak u sudnici, bez obzira na svoje ponašanje tokom sudskog postupka te remećenje reda u sudnici. U odnosu na navode o pravu na jezik navedeno je da je Tužilaštvo BiH dostavljalo dokaze na latiničnom pismu odnosno na jednom od tri službena jezika koja se koriste u Bosni i Hercegovini, pri čemu apelantova odbrana nijednom nije tražila niti prigovarala dokazima odbrane drugooptuženog koji su također bili uglavnom na latiničnom pismu (korespondencija s različitim organima). Apelantova odbrana je dokaze drugooptuženog prihvatala s razumijevanjem, a što sve govori u prilog tvrdnjama Tužilaštva BiH da ni na koji način nije došlo do povrede prava na upotrebu jezika i pisma. Također su u smislu člana 6. st. 1. i 2. Evropske konvencije ocijenjeni kao neosnovani i apelantovi navodi o kršenju presumpcije nevinosti i ugrožavanju sudske nezavisnosti izjavama javnih zvaničnika tokom suđenja apelantu (visoki predstavnik Christian Schmidt, B. I., ministar odbrane Bosne i Hercegovine Z. H.). U vezi s tim je ukazano da je Sud BiH tokom cijelog trajanja krivičnog postupka pravilno cijenio sve izvedene dokaze na osnovu kojih je donio zakonitu odluku. Pri tome je navedeno i da apelant nije bio isključen sa suđenja, već je sve vrijeme pratio krivični postupak u sudnici. U vezi s tim je navedeno i da apelant iznosi kontradiktorne tvrdnje u vezi s isključenjem javnosti budući da sam iznosi tvrdnje da je javnost pisala o sudskom postupku protiv njega i da je to utjecalo na nezavisnost suda.

d) Odgovori na apelaciju broj AP-4095/25

78. Sud BiH je naveo da ostaje pri svim razlozima navedenim u osporenom rješenju od 18. aprila 2025. godine. Pri tome je dodatno ukazano da je ovlaštenje CIK-a da donese odluku o prestanku mandata izabranom članu organa vlasti propisano stavom 2. člana 1.10 Izbornog zakona BiH i utvrđen je rok koji ne može da bude kraći od 15 dana od dana kada su nastupili razlozi za prestanak mandata, odnosno saznanja o razlozima za prestanak mandata.

79. CIK je naveo da su apelantovi navodi neosnovani. U vezi s tim je dodatno navedeno da je 28. augusta 2025. godine CIK donio odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za predsjednika RS, kao i odluku o zaključivanju Centralnog biračkog spiska za prijevremene izbore za predsjednika RS. Navedeni akti su objavljeni u „Službenom glasniku BiH“ broj 52/25 od 2. septembra 2025. godine. Zatim je navedeno da je CIK nadležan za provođenje Izbornog zakona, te da su u konkretnom slučaju primijenjene isključivo odredbe navedenog zakona i podzakonskog akta. Ističe se

da citirane odredbe Izbornog zakona BiH nisu nikada bile predmet ocjene ustavnosti pred Ustavnim sudom, te da CIK nije nadležan za ocjenu ustavnosti zakona, dok je u konkretnom slučaju prestanak apelantovog mandata uvjetovan samom činjenicom pravosnažnosti presude u krivičnom postupku i njenim pravnim posljedicama. Jedina obaveza CIK-a je da po pravosnažnosti odluke o prestanku mandata, koja je deklarativnog karaktera, raspiše prijevremene izbore, što je i učinjeno. CIK je naveo da u konkretnom slučaju donosi samo deklaratornu odluku u kojoj konstatira datum prestanka mandata s danom pravosnažnosti presude. U vezi s apelantovim navodom da je CIK trebao „razmotriti opća pitanja ustavnosti i zakonitosti, a ne samo formalno anticipirati presude Suda BiH od 26. februara 2025. godine i 12. juna 2025. godine“, CIK je naveo da su njegove nadležnosti propisane odredbom člana 2.9 Izbornog zakona BiH, zbog čega nije nadležan za ocjenu ustavnosti i zakonitosti sudskih presuda. Dalje je navedeno da je CIK postupak proveo u roku od 15 dana od saznanja o razlogu za prestanak apelantovog mandata, odnosno da je u potpunosti ispoštovan zakonom propisani rok za donošenje odluke o prestanku mandata jer je pravosnažna presuda Suda BiH zaprimljena 1. augusta 2025. godine. Isto tako je ukazano da iz odredbi člana 1.10 Izbornog zakona BiH jasno proizlazi da mandat prestaje danom pravosnažnosti presude, a ne danom njene izvršnosti, kako to apelant navodi, te da posljedice prestanka mandata ne mogu početi u različito vrijeme od samog prestanka mandata. Istaknuto je da dispozitiv osporene odluke CIK-a sadrži sve elemente odluke o prestanku mandata, a u skladu s odredbama Izbornog zakona BiH, uz valjano obrazloženje svih relevantnih činjenica utvrđenih u zakonito provedenom postupku, na koje je pravilno primijenjeno materijalno pravo. Zatim su kao neosnovani ocijenjeni apelantovi navodi o pristrasnosti članice vijeća CIK-a V. B. P. budući da se sudski spor između nje i apelanta ne može smatrati razlogom za njeno izuzeće u smislu člana 35. Zakona o upravnom postupku BiH. Pri tome je navedeno da apelant nijednom nije tražio njeno izuzeće u smislu člana 37. navedenog zakona, kako u konkretnom slučaju tako ni u prethodnim slučajevima kada je V. B. P. u više navrata učestvovala u odlučivanju u situacijama apelantovog kršenja Izbornog zakona BiH. Također je ukazano i da CIK svoje odluke donosi dvotrećinskom većinom od ukupnog broja članova (sedam), a da je osporena odluka o prestanku apelantovog mandata donesena jednoglasno. Shodno tome je ukazano da njeno izuzimanje ne bi utjecalo na drugačiju odluku CIK-a u konkretnom slučaju.

V. Relevantni propisi

80. **Krivični zakon Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18, 46/21 i 31/23)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji glasi:

*Osnova i granice krivičnopravne prinude**Član 2.*

(1) Krivična djela i krivičnopravne sankcije se propisuju samo za ona ponašanja kojima se tako ugrožavaju ili povrjeđuju osobne slobode i prava čovjeka te druga prava i društvene vrijednosti zajamčene i zaštićene Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim pravom, da se njihova zaštita ne bi mogla ostvariti bez krivičnopravne prinude.

(2) Propisivanje krivičnih djela i vrste i raspona krivičnopravnih sankcija zasniva se na neophodnosti primjene krivičnopravne prinude i njenoj srazmjernosti jačini opasnosti za osobne slobode i prava čovjeka, te druge osnovne vrijednosti.

*Vrste krivičnopravnih sankcija**Član 5.*

Krivičnopravne sankcije su: kazne, uvjetna osuda, mjere sigurnosti i odgojne mjere.

*Zastarjelost izvršenja sporednih kazni i mjera sigurnosti**Član 17. stav (3)*

(3) Zastarjelost izvršenja mjere sigurnosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti nastupa kad protekne onoliko vremena koliko je sud odredio za trajanje te mjere.

*Vrste mjera sigurnosti**Član 69. tačka c)*

Učini[o]cima krivičnih djela mogu se izreći ove mjere sigurnosti:

c) zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti;

*Izricanje mjera sigurnosti**Član 70.*

Sud može učiniocu krivičnog djela izreći jednu ili više mjera sigurnosti kad postoje uvjeti za njihovo izricanje propisani ovim zakonom.

Zabrana vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti

Član 73. st. (1) i (2)

(1) Mjera sigurnosti zabrane vršenja određenog poziva, djelatnosti ili dužnosti može se izreći učiniocu koji je učinio krivično djelo u vezi sa svojim pozivom, djelatnošću ili dužnošću, ako postoji opasnost da bi takvo vršenje moglo poticajno djelovati da učini novo krivično djelo u vezi sa svojim pozivom, djelatnošću ili dužnošću.

(2) Mjera sigurnosti zabrane vršenja određenog poziva, djelatnosti ili dužnosti može se izreći u trajanju koje ne može biti kraće od jedne ni duže od deset godina, računajući od dana pravosnažnosti odluke, s tim da se vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora ne uračunava u vrijeme trajanja ove mjere sigurnosti.

*Nastupanje pravnih posljedica osude**Član 113. st. (1) i (3)*

(1) Osude za određena krivična djela mogu imati za pravnu posljedicu prestanak, odnosno gubitak određenih prava ili zabranu sticanja određenih prava.

(3) Pravne posljedice osude mogu se propisati samo zakonom i nastupaju po sili zakona kojim su propisane.

*Vrste pravnih posljedica osude**Član 114.*

(1) Pravne posljedice osude koje se odnose na prestanak ili gubitak određenih prava jesu:

a) prestanak vršenja određenih poslova ili funkcija u organima vlasti, privrednim društvima ili u drugim pravnim osobama;

b) prestanak zaposlenja ili prestanak vršenja određenog zvanja, poziva ili zanimanja;

c) oduzimanje dozvola ili odobrenja koja se izdaju odlukom organa vlasti ili statusa koji se priznaje odlukom organa vlasti,;

d) oduzimanje odlikovanja.

(2) Pravne posljedice osude koje se sastoje u zabrani sticanja određenih prava jesu:

- a) zabrana obavljanja određenih poslova ili funkcija u organima vlasti, privrednim društvima, ili u drugim pravnim osobama;*
- b) zabrana sticanja određenih zvanja, poziva ili zanimanja, ili unapređenja u službi;*
- c) zabrana sticanja dozvola ili odobrenja koja se izdaju odlukom organa vlasti ili statusa koji se priznaje odlukom organa vlasti.*

Početak i trajanje pravnih posljedica osude

Član 115.

- (1) Pravne posljedice osude nastupaju danom pravosnažnosti presude.*
- (2) Pravne posljedice osude koje se sastoje u zabrani sticanja određenih prava traju najduže deset godina od dana izdržane, oproštene ili zastarjele kazne, ako za pojedine pravne posljedice nije zakonom propisano kraće trajanje.*
- (3) Pravne posljedice osude prestaju brisanjem osude.*

Prestanak mjera sigurnosti i pravnih posljedica osude na osnovu sudske odluke

Član 116.

- (1) Sud može odlučiti da prestane primjena mjere sigurnosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti ako su protekle tri godine od dana njenog izricanja.*
- (2) Sud može odrediti da prestane pravna posljedica osude koja se sastoji u zabrani sticanja određenog prava kad proteknu tri godine od dana izdržane, zastarjele ili oproštene kazne.*
- (3) Pri ocjeni hoće li odrediti prestanak primjene mjere sigurnosti, odnosno pravne posljedice osude, sud će uzeti u obzir ponašanje osuđenog poslije osude, njegovu spremnost da naknadi štetu prouzrokovanu krivičnim djelom i da vrati imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom, kao i druge okolnosti koje ukazuju na opravdanost prestanka primjene mjere sigurnosti, odnosno pravne posljedice osude.*
- (4) Prestankom pravne posljedice osude ne dira se u prava trećih osoba koja se zasnivaju na osudi.*

Brisanje osude

Član 121. stav (6)

(6) Osuda se ne može brisati iz kaznene evidencije dok traje primjena mjera sigurnosti niti dok oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom nije potpuno izvršeno.

81. **Odluka visokog predstavnika kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine**, donesena 1. jula 2023. godine, objavljena 1. jula 2023. godine na službenoj stranici OHR-a <https://www.ohr.int/decision-enacting-the-law-on-amendments-to-the-criminal-code-of-bosnia-and-herzegovina-2/>

Navedeni zakon, stupio na snagu 2. jula 2023. godine, te objavljen 7. jula 2023. godine u „Službenom glasniku BiH“ broj 47/23, u relevantnom dijelu glasi:

*Član 2.**(Novi član 203a)*

Iza člana 203. Krivičnog zakona dodaje se novi član 203a, koji glasi:

*Neizvršavanje odluka visokog predstavnika**Član 203a*

(1) Službena osoba u instituciji Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, ili u kantonu, gradu ili općini ili lokalnoj zajednici ili bilo kojem organu lokalne uprave i samouprave, ili odgovorna osoba koja ne primijeni, ne provede, ne izvrši ili na drugi način ne poštuje odluku visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, ili koja spriječi odnosno na drugi način omete primjenu, provođenje ili izvršenje takve odluke, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Osoba iz stava (1), kojoj je direktno ili indirektno naloženo da se ponaša na način predviđen u stavu (1) ovog člana, a osjećala se prinuđenom da izvrši takav nalog kako ne bi izgubila sredstva za život ili ne bi bila izložena zlostavljanju na radnom mjestu, ali je obavijestila nadređenog da bi se takvim radnjama moglo počiniti krivično djelo, može se blaže kazniti.

(3) Osoba iz stava (1) kojoj je direktno ili indirektno naloženo da se ponaša na način predviđen u stavu (1) ovog člana, ali koja je o takvoj situaciji obavijestila nadležnog tužioca, oslobodit će se kazne.

(4) Za krivično djelo iz stava (1) ovog člana izreći će se mjera sigurnosti zabrane vršenja dužnosti.

(5) U skladu s članovima 113. i 114. ovog zakona, osuda za krivična djela iz stava (1) ovog člana ima za pravnu posljedicu osude:

a) prestanak službene dužnosti i prestanak zaposlenja;

b) oduzimanje odlikovanja;

c) zabranu obavljanja službene dužnosti u zakonodavnom, izvršnom, pravosudnom, upravnom ili bilo kojem organu koji se u cijelosti ili djelimično finansira iz javnih sredstava; i

d) zabranu sticanja službene dužnosti u zakonodavnom, izvršnom, pravosudnom, upravnom ili bilo kojem organu koji se u cijelosti ili djelimično finansira iz javnih sredstava.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu 2. jula 2023. godine, objavljuje se na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika te se odmah objavljuje u "Službenom glasniku BiH".

82. **Odluka kojom se sprečava stupanje na snagu Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj 14/23** (objavljena na službenoj internetskoj stranici OHR-a <https://www.ohr.int/decision-preventing-the-entry-into-force-of-the-law-on-non-application-%d0%bep-decisions-of-the-constitutional-court-of-bosnia-and-herzegovina-2/>, te u „Službenom glasniku BiH“ broj 47/23 od 7. jula 2023. godine) glasi:

Član 1.

Ovim putem se obustavlja zakonodavni postupak donošenja Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na svojoj Osmoj posebnoj sjednici održanoj 27. juna 2023. godine.

Svi akti i proceduralni koraci doneseni odnosno okončani u okviru zakonodavnog postupka donošenja Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, uključujući i izglasavanje navedenog zakona od strane Narodne

skupštine Republike Srpske na njenoj Osmoj posebnoj sjednici održanoj dana 27. juna 2023. godine, ovim se putem proglašavaju ništavnim ab initio i ne proizvode nikakvo pravno dejstvo.

Zakon o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na svojoj Osmoj posebnoj sjednici održanoj 27. juna 2023. godine, neće stupiti na snagu.

Član 2.

Svi nadležni organi i službene osobe dužni su obustaviti donošenje akata, te sve druge radnje i aktivnosti koje imaju za cilj da na bilo koji način omoguće stupanje na snagu ili primjenu Zakona iz člana 1. ove Odluke, uključujući i proglašenje navedenog Zakona i njegovo objavljivanje u “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Član 3.

Donošenje akata, te sve druge radnje i aktivnosti spomenute u članu 2. ove Odluke, odnosno primjena na bilo koji način Zakona iz člana 1. ove Odluke spadaju u područje primjene odredbi člana 2. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine i člana 203a (Neizvršavanje odluka Visokog predstavnika) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine i mogu stoga biti predmet krivičnog gonjenja.

Član 4.

Ova Odluka će imati prvenstvo u odnosu na bilo koje nekonzistentne odredbe Ustava Republike Srpske, bilo kog zakona, propisa ili akta, bilo postojećeg, bilo budućeg. Ova Odluka izravno se primjenjuje i nije potrebna nijedna dodatna radnja radi osiguranja njenog pravnog dejstva.

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu odmah po objavljivanju na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika.

Ova Odluka se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika i odmah se objavljuje u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Sarajevo, 1. jula 2023.

Christian Schmidt

Visoki predstavnik

83. **Odluka kojom se sprečava stupanje na snagu Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske broj 15/23** (objavljena na službenoj internetskoj stranici OHR-a <https://www.ohr.int/decision-preventing-the-entry-into-force-of-the-law-on-amendments-to-the-law-on-publication-of-laws-and-other-regulations-of-republika-srpska-2/>, kao i u „Službenom glasniku BiH“ broj 47/23 od 7. jula 2023. godine) glasi:

Član 1.

Ovim putem se obustavlja zakonodavni postupak donošenja Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na svojoj sjednici održanoj 21. juna 2023. godine.

Svi akti i proceduralni koraci doneseni odnosno okončani u okviru zakonodavnog postupka donošenja Zakona o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske, uključujući i izglasavanje navedenog zakona od strane Narodne skupštine Republike Srpske na njenoj sjednici održanoj dana 21. juna 2023. godine, ovim se putem proglašavaju ništavnim ab initio i ne proizvode nikakvo pravno dejstvo.

Zakon o izmjeni Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasala na svojoj sjednici održanoj 21. juna 2023. godine, neće stupiti na snagu.

Član 2.

Svi nadležni organi i službene osobe dužni su obustaviti donošenje akata, te sve druge radnje i aktivnosti koje imaju za cilj da na bilo koji način omoguće stupanje na snagu ili primjenu Zakona iz člana 1. ove Odluke, uključujući i proglašenje navedenog Zakona i njegovo objavljivanje u “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Član 3.

Donošenje akata, te sve druge radnje i aktivnosti spomenute u članu 2. ove Odluke, odnosno primjena na bilo koji način Zakona iz člana 1. ove Odluke spadaju u područje primjene odredbi člana 2. Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine i člana 203a (Neizvršavanje odluka visokog predstavnika) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine i mogu stoga biti predmet krivičnog gonjenja.

Član 4.

Ova Odluka će imati prvenstvo u odnosu na bilo koje nekonzistentne odredbe Ustava Republike Srpske, bilo kog zakona, propisa ili akta, bilo postojećeg, bilo budućeg. Ova Odluka izravno se primjenjuje i nije potrebna nijedna dodatna radnja radi osiguranja njegovog pravnog dejstva.

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu odmah po objavljivanju na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika.

Ova Odluka se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Ureda visokog predstavnika i odmah se objavljuje u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Sarajevo, 1. jula 2023.

Christian Schmidt

Visoki predstavnik

84. **Izborni zakon Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 48/11 – odluka USBiH, 63/11 – odluka USBiH, 15/12 – rješenje USBiH, 11/13 – rješenje USBiH, 18/13, 7/14, 31/16, 1/17 – odluka USBiH, 54/17 – rješenje USBiH, 41/20, 38/22, 51/22, 67/22, 24/24, 24/24 – ispravka)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.10

Izabranom članu organa vlasti na svim nivoima prestaje mandat prije isteka vremena na koje je izabran:

[...]

4. danom pravosnažnosti sudske presude kojom je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci ili duže;

5. danom pravosnažnosti sudske presude kojom mu je izrečena sigurnosna mjera zabrane obavljanja određenog zanimanja, djelatnosti ili dužnosti koja predstavlja funkciju izabranog člana u organu vlasti;

6. danom pravosnažnosti sudske presude kojom mu je izrečena kazna koja za pravnu posljedicu osude ima prestanak te službene dužnosti i prestanak tog radnog odnosa.

[...]

10. ako iz razloga utvrđenih zakonom izgubi pravo da bude biran;

[...]

Izabranom članu organa vlasti na bilo kom nivou prestaje mandat danom nastupanja nekog od razloga za prestanak mandata utvrđenih zakonom. Centralna izborna komisija BiH donosi odluku o prestanku mandata izabranom članu organa vlasti u roku koji ne može biti duži od 15 dana od dana kada su nastupili razlozi za prestanak mandata, odnosno od saznanja o razlogu za prestanak mandata i o tome obavještava organ vlasti u kojem je izabrani član imao mandat.

[...]

85. **Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik BiH“ br. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09, 72/13, 49/17 – odluka Ustavnog suda, 42/18 – rješenje Ustavnog suda, 65/18, 22/21 – odluka Ustavnog suda i 8/22 – rješenje Ustavnog suda)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst sačinjen u Ustavnom sudu BiH, koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 6.

Prava osumnjičenog, odnosno optuženog

(1) Osumnjičeni već na prvom ispitivanju mora biti obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovama sumnje protiv njega i da njegov iskaz može biti korišten kao dokaz u daljnjem toku postupka.

(2) *Osumnjičenom, odnosno optuženom se mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist.*

(3) *Osumnjičeni, odnosno optuženi nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja.*

Član 7.

Pravo na odbranu

(1) *Osumnjičeni, odnosno optuženi ima pravo braniti se sam ili uz stručnu pomoć branitelja koga sam izabere.*

(2) *Ako osumnjičeni, odnosno optuženi sam ne uzme branitelja, postaviti će mu se branitelj kad je to određeno ovim zakonom.*

(3) *Osumnjičenom, odnosno optuženom se mora osigurati dovoljno vremena za pripremanje odbrane.*

Član 29. tač. d) i f)

Razlozi za izuzeće

Sudija ne može vršiti sudijsku dužnost:

d) ako je u istom krivičnom predmetu učestvovao kao sudija za prethodni postupak, sudija za prethodno saslušanje ili je postupao kao tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik ili punomoćnik oštećenog ili je saslušan kao svjedok ili kao vještak,

f) ako postoje okolnosti koje izazivaju razumnu sumnju u njegovu nepristrasnost.

Član 30. st. (1) i (3)

Izuzeće po zahtjevu stranke ili branioca

(1) *Izuzeće predsjednika Suda i sudije može tražiti stranka ili branitelj.*

(3) *Zahtjev za izuzeće sudije vijeća apelacionog odjeljenja stranka ili branitelj mogu podnijeti u žalbi ili u odgovoru na žalbu.*

Član 32. stav (1)

Odlučivanje po zahtjevu za izuzeće

(1) *O zahtjevu za izuzeće iz člana 30. ovog zakona odlučuje opća sjednica Suda.*

*Član 33.**Valjanost radnji poduzetih nakon podnošenja zahtjeva za izuzeće*

Kad sudija sazna da je podnesen zahtjev za njegovo izuzeće, dužan je odmah obustaviti svaki rad na predmetu, a ako se radi o izuzeću iz člana 29. tačka f. ovog zakona, može do donošenja rješenja o zahtjevu preduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odlaganja.

*Član 35. stav 1. i stav 2. tač. a) i b) i i)**Prava i dužnosti*

(1) Osnovno pravo i osnovna dužnost Tužitelja je otkrivanje i gonjenje učinitelja krivičnih djela koja su u nadležnosti Suda.

(2) Tužitelj ima pravo i dužan je da:

a) odmah po saznanju da postoje osnovi sumnje da je počinjeno krivično djelo preduzme potrebne mjere u cilju njegovog otkrivanja i sprovođenja istrage, pronalaženja osumnjičenog, rukovođenja i nadzora nad istragom, kao i radi upravljanja aktivnostima ovlaštenih službenih osoba vezanim za pronalaženje osumnjičenog i prikupljanje izjava i dokaza,

b) sprovede istragu u skladu s ovim zakonom,

i) podiže i zastupa optužnicu pred Sudom,

*Član 148.**Podnošenje i ispravljanje podnesaka*

(1) Optužnica, prijedlozi, pravni lijekovi i druge izjave i saopćenja podnose se pismeno ili se daju usmeno na zapisnik.

(2) Podnesci iz stava 1. ovog člana moraju biti razumljivi i sadržavati sve što je potrebno da bi se po njima moglo postupiti.

(3) Ako u ovom zakonu nije drukčije određeno, Sud će podnositelja podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti pozvati da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, Sud će podnesak odbaciti.

(4) U pozivu za ispravku, odnosno dopunu podneska podnositelj će se upozoriti na posljedice propuštanja.

Član 227. stav (1) tačka c)

Sadržaj optužnice

(1) Optužnica sadrži:

c) opis djela iz kog proizlaze zakonska obilježja krivičnog djela, vrijeme i mjesto učinjenja krivičnog djela, predmet na kome je i sredstvo kojim je izvršeno krivično djelo, kao i ostale okolnosti potrebne da se krivično djelo što preciznije odredi,

Član 228. stav (1)

Odlučivanje o optužnici

(1) Odmah po prijemu optužnice sudija za prethodno saslušanje ispitat će da li je Sud nadležan, da li postoje okolnosti iz člana 224. stav (1) tačka d) ovog zakona, te da li je optužnica propisno sastavljena (član 227. ovog zakona). Ukoliko Sud nađe da optužnica nije propisno sastavljena, postupit će u skladu s članom 148. st. (3) i (4) ovog zakona.

Član 234.

Opća javnost

(1) Glavni pretres je javan.

(2) Glavnom pretresu mogu prisustvovati samo punoljetne osobe.

(3) Osobe koje su prisutne na glavnom pretresu ne smiju nositi oružje ili opasno oruđe, osim čuvara optuženog, i osoba kojima to dozvoli sudija, odnosno predsjednik vijeća.

Član 235.

Isključenje javnosti

Od otvaranja zasjedanja pa do završetka glavnog pretresa sudija, odnosno vijeće može u svako doba, po službenoj dužnosti ili po prijedlogu stranaka i branitelja, ali uvijek po njihovom saslušanju, isključiti javnost za cio glavni pretres ili jedan njegov dio, ako je to u interesu državne sigurnosti ili ako je to potrebno radi čuvanja državne, vojne, službene ili važne poslovne tajne, čuvanja javnog reda,

zaštite morala u demokratskom društvu, osobnog i intimnog ž[i]vota optuženog ili oštećenog ili zaštite interesa maloljetnika ili svjedoka.

Član 251.

Nastavljanje odgođenog glavnog pretresa

(1) Ako se glavni pretres koji je bio odgođen drži pred istim sudijom odnosno vijećem, pretres će se nastaviti, a sudija, odnosno predsjednik vijeća ukratko će iznijeti tok ranijeg glavnog pretresa. Sudija, odnosno predsjednik vijeća može odrediti da glavni pretres počne ponovo.

(2) Glavni pretres koji je odgođen mora ponovo početi ako se izmijenio sastav vijeća ili ako je odgađanje trajalo duže od 30 dana, ali uz saglasnost stranaka i branioca vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne vrši novi uviđaj, nego da se koriste iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu, odnosno da se koristi zapisnik o uviđaju.

(3) Ako se glavni pretres drži pred drugim sudijom, odnosno predsjednikom vijeća, glavni pretres mora ponovo početi i svi dokazi moraju se ponovo izvesti. Izuzetno, ako se pretres drži pred drugim predsjednikom vijeća, uz saglasnost stranaka i branioca, vijeće može odlučiti da se ranije izvedeni dokazi neće ponovo izvoditi.

(4) U slučaju iz st. (2) i (3) ovog člana, sudija odnosno vijeće može bez saglasnosti stranaka i branioca, a po njihovom saslušanju, odlučiti da se iskazi svjedoka i vještaka, dati u ranijem pretresu, koriste kao dokaz ukoliko su svjedoci ili vještaci umrli, duševno oboljeli ili se ne mogu pronaći ili je njihov dolazak pred Sud nemoguć ili je znatno otežan iz drugih razloga.

Član 258. stav (2)

Utvrdjivanje identiteta optuženog i davanje uputa

(2) Nakon utvrđivanja identiteta optuženog, sudija, odnosno predsjednik vijeća će upitati stranke i branitelja da li imaju primjedbe na sastav vijeća i nadležnost Suda.

86. **Ustav Republike Srpske** („Službeni glasnik RS“ br. 21/92, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 12/00 – odluka USBiH, 31/00 – odluka USBiH, 36/00 – odluka USBiH, „Službeni glasnik BiH“ broj 36/00 – odluka USBiH, „Službeni glasnik RS“ br. 21/02, 26/02 ispravka, 30/02 ispravka, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05, 48/11 i 91/19 – odluka USBiH)

Za potrebe ove odluke koristi se neslužbeni prečišćeni tekst propisa sačinjen u Ustavnom sudu BiH, kako je objavljen u službenim glasilima jer nije objavljen na svim službenim jezicima i pismima, a koji u relevantnom dijelu glasi:

Član 72.

[...]

U slučaju da Narodna skupština skрати svoj mandat ili bude raspuštena, izbori za novu Narodnu skupštinu moraju se održati u roku od 60 dana od dana donošenja odluke o skraćivanju mandata. Izbore raspisuje predsjednik Republike.

[...]

Predsjednik Republike može, pošto sasluša mišljenje predsjednika Vlade i predsjednika Narodne skupštine, odlučiti da Narodna skupština bude raspuštena.

Član 74.

[...]

Sjednice Narodne skupštine saziva i predsjedava im predsjednik Skupštine.

Predsjednik je dužan sazvati sjednicu na zahtjev [...], predsjednika Republike [...].

Član 76.

Pravo predlaganja zakona, drugih propisa i opštih akata imaju predsjednik Republike, Vlada, svaki narodni poslanik ili najmanje 3.000 birača.

2. Predsjednik Republike

Član 80.

Predsjednik Republike:

- 1. predstavlja Republiku;*
- 2. predlaže Narodnoj skupštini kandidata za predsjednika Vlade;*
- 3. predlaže Narodnoj skupštini kandidate za predsjednika i sudije Ustavnog suda na predlog Visokog sudskog i tužilačkog saveta.*
- 4. Predsjednik Republike ukazom proglašava zakon u roku od sedam dana od dana njegovog usvajanja u Narodnoj skupštini. U tom roku predsjednik Republike*

može zahtevati od Narodne skupštine da ponovo odlučuje o zakonu. Predsednik Republike je dužan da proglasi zakon koji je ponovo usvojen u Narodnoj skupštini.

5. *daje pomilovanja;*
6. *dodjeljuje odlikovanja i priznanja utvrđena zakonom;*
7. *obavlja i druge poslove u skladu sa Ustavom.*

Predsjednik Republike:

1. *obavlja, u skladu sa ovim Ustavom i Ustavom Bosne i Hercegovine i zakonom, poslove iz oblasti bezbjednosti i odnosa Republike sa drugim državama i međunarodnim organizacijama.*
2. *Amandman CXVI - tačka 2. briše se.*
3. *Predsednik Republike ukazom, na predlog Vlade, postavlja i opoziva šefove predstavništava Republike Srpske u inostranstvu i predlaže ambasadore i druge međunarodne predstavnike Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske,*
4. *obrazuje savetodavna tela i stručne službe za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti.*

Dva potpredsednika Republike pomažu predsjedniku Republike u obavljanju poslova koje im povjeri predsjednik Republike.

Predsednik ima dva potpredsednika iz različitih konstitutivnih naroda.

Predsednik Republike određuje koji će ga potpredsednik Republike zamenjivati u slučaju privremene sprečenosti da obavlja svoje funkcije.

Član 94.

[...]

Za vreme trajanja mandata Vlade, predsednik Vlade može, na osnovu mišljenja predsednika Republike i predsednika Narodne skupštine, vršiti promene u sastavu Vlade, o čemu obaveštava Narodnu skupštinu.

Ako oceni da je došlo do krize u funkcionisanju Vlade, predsednik Republike može, na inicijativu najmanje 20 poslanika i pošto sasluša mišljenje predsednika Narodne skupštine i predsednika Vlade, zatražiti od predsednika Vlade da podnese

ostavku. Ukoliko predsjednik Vlade odbije da podnese ostavku, predsjednik Republike ga može razrešiti.

[...]

Član 132.

Prijedlog da se pristupi promjeni Ustava Republike mogu podnijeti predsjednik Republike, [...].

87. **Zakon o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine** („Službeni glasnik RS“ broj 60/23 od 9. jula 2023. godine), koji je usvojen 27. juna 2023. godine, glasi:

Na osnovu člana 80. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srpske, donosim

**UKAZ O PROGLAŠENJU ZAKONA O NEPRIMJENJIVANJU ODLUKA USTAVNOG SUDA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Prolašavam Zakon o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, koji je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na Osmoj posebnoj sjednici, održanoj 27. juna 2023. godine.

Klub delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske donio je Odluku broj: 03/8.02-3-22/23, od 4. jula 2023. godine, o odbijanju da se razmatraju materijali koje je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na Osmoj posebnoj sjednici, održanoj 27. juna 2023. godine.

Vijeće naroda Republike Srpske svojim aktom, broj: 03/2.01-020-308/23, od 6. jula 2023. godine, obavijestilo je Narodnu skupštinu Republike Srpske da navedeni zakon ne spada u pitanja povrede vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, čime su se ispunili formalno-pravni uvjeti za donošenje Ukaza.

Broj: 01-020-3396/23

7. jula 2023. godine

Banjaluka

Predsjednik Republike,

Milorad Dodik, s.r.

ZAKON O NEPRIMJENJIVANJU ODLUKA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

Član 1.

Odluka kojom su Pravila Ustavnog suda izmijenjena i odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, donesene nakon izmjena Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, neće se primjenjivati i izvršavati na teritoriji Republike Srpske.

Član 2.

(1) Odluke iz člana 1. ovog zakona neće se primjenjivati i izvršavati na teritoriji Republike Srpske dok Parlamentarna skupština BiH ne donese Zakon o Ustavnom sudu BiH.

(2) Do donošenja zakona iz stava 1. ovog člana, privremeno se stavljaju van snage odredbe zakona kojim se propisuje objavljivanje zakona i drugih propisa Republike Srpske, u dijelu koji se odnosi na propise i druge akte koje donosi Ustavni sud Bosne i Hercegovine.

Član 3.

Lica koja su dužna da postupaju po odredbama ovog zakona izuzimaju se od krivične odgovornosti propisane krivičnim zakonodavstvom BiH, u pogledu krivičnih djela u vezi sa izvršenjem ovog zakona i bit će zaštićena od institucija Republike Srpske.

Član 4.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objave u “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Broj: 02/1-021-726/23

27. juna 2023. godine

Banjaluka

Predsjednik Narodne skupštine,

Dr Nenad Stevandić, s.r.

88. **Zakon o izmjeni Zakona o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske** („Službeni glasnik RS“ broj 60/23 od 9. jula 2023. godine), stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku RS“, glasi:

Na osnovu člana 80. stav 1. tačka 4. Ustava Republike Srpske, d o n o s i m

*UKAZ O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O OBJAVI ZAKONA I DRUGIH
PROPISA REPUBLIKE SRPSKE*

Prolašavam Zakon o izmjeni Zakona o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske, koji je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na Sedmoj posebnoj sjednici, održanoj 21. juna 2023. godine.

Klub delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske donio je Odluku broj: 03/8.02-3-21-2/23, od 4. jula 2023. godine, kojom se poništava Odluka Kluba delegata bošnjačkog naroda, broj: 03/8.02-3-21/23, od 26. juna 2023. godine, kojom je pokrenut postupak zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda na Zakon o izmjeni Zakona o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske, čime su se ispunili formalno-pravni uvjeti za donošenje Ukaza.

Broj: 01-020-3382/23

Predsjednik

7. jula 2023. godine

Republike,

Banjaluka

Milorad Dodik, s.r.

*ZAKON O IZMJENI ZAKONA O OBJAVI ZAKONA I DRUGIH
PROPISA REPUBLIKE SRPSKE*

Član 1.

U Zakonu o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 67/05 i 110/08) u članu 3. u stavu 1. u alineji petoj poslije riječi: "Ustavni sud Republike Srpske" briše se riječ: "i" i dodaje tačka.

Alineja šesta briše se.

Član 2.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku Republike Srpske".

Broj: 02/1-021-696/23

Predsjednik

21. juna 2023. godine

Narodne skupštine,

Banjaluka

Dr. Nenad Stevandić, s.r.

VI. Dopustivost

89. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

90. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

a) *Ratione materiae* AP-4095/25

91. Član 18. stav (3) tačka h) Pravila Ustavnog suda glasi:

Apelacija nije dopustiva ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

h) apelacija je ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom;

a.1) Navodi o povredi prava na pravično suđenje u odnosu na postupak koji je uslijedio nakon donošenja osuđujuće presude Suda BiH (AP-4095/25)

92. U vezi s apelantovim navodima o povredi prava na pravično suđenje u postupku u kojem su donesene osporene odluke CIK-a i Suda BiH nakon donošenja pravosnažne osuđujuće presude kojom je proglašen krivim (AP-3722/25), Ustavni sud podsjeća na ustaljenu praksu Evropskog suda da se politička prava ne smatraju građanskim pravima. Evropski sud je takav stav zauzeo u predmetu *Pierre-Bloch protiv Francuske* (vidi *Pierre-Bloch protiv Francuske*, presuda od 21. oktobra 1997. godine, predstavka broj 24194/94, tač. 48–59). Takav stav je potvrđen i u novijoj praksi Ustavnog suda (vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj AP-849/23 od 23. januara 2025. godine, tačka 25. s daljnjim referencama, dostupna na www.ustavnisud.ba).

93. U konkretnom slučaju CIK je po službenoj dužnosti proveo postupak utvrđivanja prestanka apelantovog mandata predsjednika RS. Taj postupak je proveden u skladu s relevantnim odredbama Izbornog zakona BiH (vidi tač. 60, 62. i 84. ove odluke), nakon što je donesena osporena drugostepena presuda Suda BiH iz predmeta broj AP-3722/25, odnosno nakon što je osuđujuća presuda protiv apelanta postala pravosnažna. Iz obrazloženja odluka CIK-a i Suda BiH proizlazi da se u tom postupku nije odlučivalo o ustavnosti i zakonitosti postupanja Suda BiH u krivičnom postupku protiv apelanta (iako je apelant na tome insistirao, vidi tač. 62. i 79. ove odluke). Na deklaratorni karakter osporene odluke CIK-a (konstatiranje prestanka apelantovog mandata) ukazano je i u odgovoru CIK-a na apelaciju (vidi tačku 79. ove odluke). Na osnovu toga, Ustavni sud zaključuje da se osporenim odlukama iz predmeta broj AP-4095/25 nije odlučivalo o apelantovim „građanskim

pravima i obavezama“, niti o „krivičnoj optužbi“ u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, zbog čega garancije iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije nisu primjenjive na postupak proveden pred CIK-om i Sudom BiH. Takav zaključak posljedično isključuje i meritorno ispitivanje apelantovih navoda o navodnoj pristrasnosti članice vijeća CIK-a V. B. P. koja je učestvovala u donošenju osporene odluke CIK-a od 6. augusta 2025. godine s obzirom na to da pravo na nezavisan i nepristrasan sud u konvencijskom smislu predstavlja jedan segment prava na pravično suđenje. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da je taj dio apelacionih navoda *ratione materiae* inkompatibilan s Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom.

a.2) Navodi o povredi prava na slobodne izbore (AP-4095/95)

94. Razmatrajući apelantove navode o kršenju prava na slobodne izbore, Ustavni sud ukazuje da su, prema praksi Evropskog suda, obaveze nametnute državama ugovornicama članom 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju ograničene na „izbor zakonodavne vlasti“ i obično se ne primjenjuju na izbor šefa države, osim ako se u svjetlu ustavne strukture dotične države, što Evropski sud još nije zaključio ni u jednom prethodnom slučaju, ne utvrdi da se potonja može smatrati „zakonodavnom vlašću“ s obzirom na to da joj je dato ovlaštenje pokretanja i donošenja zakona ili da uživa široka ovlaštenja za kontrolu donošenja zakona ili ovlaštenje cenzuriranja glavnih zakonodavnih tijela (vidi *Călin Georgescu protiv Rumunije*, odluka od 11. februara 2025. godine, predstavka broj 37327/24, tačka 22. s daljnjim referencama).

95. U vezi s primjenjivošću člana 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, Ustavni sud podsjeća da je u svojoj praksi odlučivao o kriterijima iz prethodne tačke ove odluke kada su u pitanju predsjednik i potpredsjednici entiteta Federacija Bosne i Hercegovine (vidi, *ibid.*, AP-849/23, tač. 27–29). U citiranom predmetu Ustavni sud je, između ostalog, zaključio sljedeće:

28. Ustavni sud u ovom slučaju ne uočava bilo kakve naznake da su ovlaštenja predsjednika i potpredsjednika FBiH takva da bi se mogli smatrati dijelom „zakonodavnih tijela“ Federacije BiH u smislu prethodno navedenih standarda Evropskog suda. Naime, Ustavni sud zapaža da iz sadržaja člana IV.B.1.1. Ustava Federacije BiH proizlazi da je predsjednik FBiH šef federalne izvršne vlasti i da ima dva potpredsjednika (vidi tačku 18. ove odluke). Također, Ustavni sud zapaža da se nadležnosti predsjednika i potpredsjednika FBiH, koje su navedene u članu IV.B.3.7. tač. a) i b) Ustava Federacije BiH, između ostalog, sastoje od imenovanja vlade, sudija Ustavnog suda, potpisivanja odluka Parlamenta FBiH, potpisivanja i ratificiranja međunarodnih sporazuma u ime Federacije BiH i davanja

pomilovanja. Naposljetku, Ustavni sud zapaža da predsjednik u saglasnosti s potpredsjednicima može pod uvjetima iz člana IV.A.3.16. Ustava Federacije BiH raspustiti jedan ili oba doma Parlamenta FBiH. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zapaža da nadležnosti predsjednika i potpredsjednika FBiH ne ukazuju da oni imaju ovlaštenja da pokreću i usvajaju propise, ili da uživaju šira ovlaštenja da kontroliraju usvajanje propisa ili ovlaštenje da cenzuriraju najznačajnije zakonodavne vlasti. S obzirom na to, Ustavni sud smatra da član 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju nije primjenjiv na izbore za predsjednika i potpredsjednike FBiH.

29. Imajući u vidu navedene zaključke, slijedi da su navodi apelanata o kršenju [...] prava na slobodne izbore iz člana 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju [...] ratione materiae inkompatibilni s Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom.

96. U situaciji postojanja asimetričnih entitetskih ustavnih rješenja u Bosni i Hercegovini postavlja se pitanje da li se zaključci iz citirane odluke broj AP-849/23, koji se odnose na predsjednika FBiH, mogu primijeniti i na predsjednika RS, odnosno apelanta u konkretnom slučaju. U vezi s tim, Ustavni sud, prije svega, zapaža da postoji dosta sličnosti u ustavnim ovlaštenjima predsjednika dva entiteta Bosne i Hercegovine, koje se manifestiraju kroz predstavljanje entiteta, predlaganje/imenovanje vlade, sudija ustavnog suda, potpisivanje odluka koje usvoje zakonodavna tijela, potpisivanje i ratificiranje međunarodnih sporazuma u ime entiteta i davanje pomilovanja. S druge strane, u kontekstu odnosa prema zakonodavnoj i izvršnoj vlasti, predsjednik RS ima i dodatno ustavno ovlaštenje koje se odnosi na predlaganje zakona (član 76. Ustava Republike Srpske), kao i ovlaštenje da u slučaju krize funkcioniranja Vlade RS zatraži od njenog predsjednika da podnese ostavku, te ukoliko on to odbije predsjednik RS ga može razriješiti. Ovlaštenje predsjednika RS također uključuje i davanje prethodnog mišljenja za promjene u sastavu Vlade RS (član 94. Ustava Republike Srpske). Ustavni sud dodatno ukazuje da se predsjednik RS bira direktno, za razliku od predsjednika FBiH koji se bira indirektno, te da je predsjedniku FBiH za imenovanje Vlade FBiH neophodna saglasnost dva potpredsjednika FBiH. Iako se potpredsjednici RS biraju direktno, oni nemaju isti ustavnopravni položaj kao potpredsjednici FBiH, već isključivo pomažu predsjedniku RS u obavljanju poslova koje im povjeri predsjednik RS. U zakonodavnom smislu, predsjednik RS ima i ustavno ovlaštenje da zahtijeva od Narodne skupštine RS da ponovo odlučuje o zakonu (član 80. tačka 4. Ustava Republike Srpske). On može, nakon što sasluša mišljenje predsjednika Vlade RS i predsjednika Narodne skupštine RS, da odluči da Narodna skupština RS bude raspuštena (član 72.

Ustava Republike Srpske). Također može tražiti od predsjednika Narodne skupštine RS sazivanje sjednice Narodne skupštine RS (član 74. Ustava Republike Srpske), te može podnijeti prijedlog da se pristupi promjeni Ustava Republike Srpske (član 132. Ustava Republike Srpske).

97. Uprkos navedenim razlikama, Ustavni sud smatra da, u svjetlu ustavne strukture koja se odnosi na predsjednika RS, dodatne nadležnosti predsjednika RS i veća autonomija djelovanja u odnosu na predsjednika FBiH ne dovode do zaključka da se predsjednik RS smatra „zakonodavnom vlašću“ u konvencijskom smislu. Stoga, Ustavni sud smatra da član 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju nije primjenjiv u apelantovom slučaju.

98. Osim toga, Ustavni sud smatra neophodnim posebno naglasiti da apelant u obje apelacije nije nijednom jasno i izričito problematizirao, odnosno ukazao da će mu zbog osporenih odluka (dužina izrečene mjere sigurnosti i posljedica osude) iz predmeta broj AP-3722/25 suštinski biti onemogućeno kandidiranje na sljedećim općim izborima u Bosni i Hercegovini (zakazani za 2026. godinu). U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da predmet apelacija nije pitanje apelantovog isključenja iz (zakonodavnih) izbora, već isključivo prestanak njegovog mandata predsjednika RS. S obzirom na to da apelacija treba sadržavati navode, činjenice i dokaze na kojima se zasniva (član 21. stav (2) tačka c) Pravila Ustavnog suda), Ustavni sud neće u konkretnom slučaju samostalno raspraviti, niti prejudicirati pitanje pasivnog biračkog prava iz člana 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, posebno jer se u kontekstu apelantovog eventualnog kandidiranja radi o budućem i neizvjesnom događaju.

99. Imajući u vidu navedene zaključke, slijedi da su apelantovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u tom dijelu, te navodi o kršenju prava na slobodne izbore iz člana 3. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju *ratione materiae* inkompatibilni s Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom.

b) Navodi o kršenju presumpcije nevinosti iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije zbog izjava javnih zvaničnika tokom suđenja apelantu (AP-3722/25 i AP-4095/25)

100. Član 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda glasi:

(4) Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neosnovanu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činjenice ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje prava zaštićenih

Ustavom i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

101. Ustavni sud, u fazi ispitivanja dopustivosti apelacije, mora utvrditi, između ostalog, da li su ispunjeni uvjeti za meritorno odlučivanje koji su nabrojani u članu 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema vlastitoj praksi i praksi Evropskog suda, apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i te povrede moraju djelovati vjerovatno. Apelacija je očigledno neosnovana ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji s dovoljnom jasnoćom pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi Evropski sud, *Abedin Smajić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 16. januara 2018. godine, predstavka broj 48657/16, tačka 43, *Khudunts protiv Azerbejdžana*, presuda od 26. februara 2019. godine, predstavka broj 74628/16, tačka 32, te Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *AP-156/05* od 18. maja 2005. godine, tačka 9, dostupna na www.ustavnisud.ba), te ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očigledno ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema „opravdan zahtjev“ (vidi Evropski sud, *Dumlu protiv Turske*, odluka od 20. aprila 2021. godine, predstavka broj 65159/17, tačka 27), kao i kada se utvrdi da apelant nije „žrtva“ kršenja Ustavom Bosne i Hercegovine zaštićenih prava (vidi Evropski sud, *Spasoje Lukić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, odluka o dopustivosti od 18. novembra 2008. godine, predstavka broj 34379/03).

102. Apelant je u dopuni apelacije broj AP-3722/25 od 1. oktobra 2025. godine (vidi tačku 72. ove odluke) ukazao da mu je prekršeno načelo presumpcije nevinosti iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije zbog izjava koje su tokom suđenja dali javni zvaničnici. To se primarno odnosi na određene izjave koje su dali visoki predstavnik Christian Schmidt, ambasade SAD-a i Velike Britanije, te predsjednik političke partije SDA B. I., ministar odbrane Bosne i Hercegovine Zukan Helez i ministar policije FBiH Ramo Isak. Na sporne izjave koje je dao visoki predstavnik Christian Schmidt također je ukazano i u apelaciji broj AP-4095/25. Ustavni sud u tom kontekstu ukazuje da je u svojoj praksi nekoliko puta utvrdio povrede prava na pretpostavku nevinosti u vezi s izjavama političara i drugih visokih zvaničnika koji su prije donošenja pravosnažne presude donosili zaključke o krivici apelanata (vidi Ustavni sud, odluke o dopustivosti i meritumu br. *AP-4319/14* od 18. decembra 2014. godine, tačka 35, i *AP-2011/15* od 22. decembra 2016. godine, tačka 50. s daljnjim referencama, dostupne na www.ustavnisud.ba). U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da apelant, osim općenitog navođenja navedenih osoba za koje smatra da su prejudicirale njegovu krivicu, Ustavnom sudu nije dostavio nijedan konkretan dokaz u prilog vjerodostojnosti svojih tvrdnji, niti spis predmeta sadrži dostatne podatke i informacije na osnovu kojih bi Ustavni sud mogao izvršiti uvid u njihov sadržaj. Prema tome, iako se apelant u apelaciji pozvao na izjave

određenih javnih zvaničnika, Ustavni sud nema pouzdana saznanja o sadržaju i karakteru tih izjava, zbog čega ih ne može ni razmatrati kako bi ocijenio njihov utjecaj na apelantovu osudu. Ustavni sud naročito ukazuje da su apelanti, u smislu člana 21. stav (1) tačka c) Pravila Ustavnog suda, u obavezi dostaviti dokaze u prilog svojim tvrdnjama u postupku pred Ustavnim sudom. U konkretnom slučaju, apelant je propustio postupiti u skladu s navedenom obavezom. Također, Ustavni sud ukazuje da nije njegov zadatak, kako u apelantovom slučaju tako ni u ostalim slučajevima, istraživati medijske sadržaje koji bi eventualno mogli biti u vezi s odlukama koje apelanti ospore pred Ustavnim sudom.

103. Konačno, Ustavni sud napominje da nije nadležan ispitivati izjave predstavnika međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini (vidi, *mutatis mutandis*, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-667/24 od 14. novembra 2024. godine, tačka 220, dostupna na www.ustavnisud.ba). S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da u konkretnom slučaju nema ništa što ukazuje da ti apelantovi navodi pokreću ustavno pitanje na koje se pozvao, odnosno ništa što ukazuje da ima „opravdan zahtjev“ u smislu člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda koji bi trebalo meritorno ispitati. Zbog toga, Ustavni sud zaključuje da su navodi o kršenju prava na presumpciju nevinosti iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 2. Evropske konvencije očigledno (*prima facie*) neosnovani.

104. Imajući u vidu odredbe člana 18. stav (3) tačka h) i člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da su nedopustivi apelantovi navodi (iz apelacija br. AP-3722/25 i AP-4095/25) koji se odnose na pravo na pravično suđenje u vezi s osporenim odlukama CIK-a i Suda BiH (posljedice osuđujuće presude Suda BiH protiv apelanta), pravo na slobodne izbore i presumpciju nevinosti.

c) Ostali navodi – kršenje prava na pravično suđenje i *nullum crimen, nulla poena sine lege*, te politički motivirano suđenje apelantu (AP-3722/25)

105. U odnosu na apelantove navode kojima tvrdi da je osporenim presudama Suda BiH prekršeno njegovo pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije, te pravo iz člana 7. Evropske konvencije budući da su politički motivirane, Ustavni sud ponavlja da nije vezan apelantovom pravnom kvalifikacijom iz apelacije. Prema pravilu *iura novit curia*, Ustavni sud je nadležan za pravnu kvalifikaciju činjenica konkretnog predmeta (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-2297/22 od 25. septembra 2025. godine, tačka 40. s daljnjim referencama, dostupna na www.ustavnisud.ba; te Evropski sud, *Radomilja i dr. protiv Hrvatske*, presuda od 20. marta 2018. godine, predstavke br. 7685/10 i 22768/12, tač. 114. i 126. s daljnjim referencama). S obzirom na to da se apelantovi navodi odnose na postupak utvrđivanja krivične optužbe protiv njega, za koji apelant isključivo smatra da je bio politički motiviran (s ciljem njegovog

eliminiranja iz političkog života u Bosni i Hercegovini), te na prestanak njegovog mandata predsjednika RS i mjeru sigurnosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika RS, Ustavni sud će te navode ispitati i s aspekta garancija prava iz člana 18. Evropske konvencije u vezi sa članom 6. Evropske konvencije.

106. Ustavni sud utvrđuje da apelacija broj AP-3722/25, zajedno s dopunama, u dijelu koji se odnosi na navode o kršenju člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, člana 7. Evropske konvencije, te člana 18. u vezi sa članom 6. Evropske konvencije, ispunjava uvjete propisane članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, kao i da je podnesena u roku, da ispunjava i ostale uvjete dopustivosti iz člana 18. stav (3) Pravila Ustavnog suda te da nije očigledno (*prima facie*) neosnovana u smislu odredbe člana 18. stav (4) Pravila Ustavnog suda.

VII. Meritum

107. Imajući u vidu sadržaj apelantovih navoda, Ustavni sud smatra neophodnim prvo ispitati apelantove navode o kršenju člana 7. Evropske konvencije s obzirom na to da se radi o nederogativnom pravu od čijeg prethodnog razmatranja zavisi ispitivanje ostalih apelantovih navoda.

a) Kažnjavanje samo na osnovu zakona

108. U konkretnom slučaju apelant smatra da je vođenjem krivičnog postupka protiv njega za krivično djelo iz člana 203a KZBiH, odnosno njegovom osudom zajedno s izrečenom mjerom sigurnosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika RS prekršeno načelo kažnjavanja samo na osnovu zakona iz člana 7. Evropske konvencije.

109. Član 7. Evropske konvencije glasi:

1. Niko se ne smije smatrati krivim za krivično djelo izvršeno činjenjem ili nečinjenjem koje, u vrijeme kada je počinjeno, nije predstavljalo krivično djelo po unutrašnjem ili međunarodnom pravu. Isto tako, ne smije se izreći strožija kazna od one koja je bila primjenjiva u vrijeme kada je krivično djelo počinjeno.

2. Ovaj član ne utječe na ishod suđenja i kažnjavanje bilo koje osobe za činjenje ili nečinjenje koje se u vrijeme počinjenja smatralo krivičnim djelom prema općim pravnim načelima koja priznaju civilizirani narodi.

110. Prema praksi Evropskog suda, garancija sadržana u članu 7. Evropske konvencije, koji je bitan element vladavine prava, zauzima istaknuto mjesto u sistemu zaštite prema Evropskoj konvenciji. To je naglašeno činjenicom da nije dopušteno odstupanje od navedene odredbe prema članu 15.

Evropske konvencije u vrijeme rata ili druge javne nužde. Član 7. Evropske konvencije treba tumačiti i primjenjivati, kako proizlazi iz njegovog predmeta i svrhe, na način koji pruža djelotvornu zaštitu od proizvoljnog krivičnog progona, osude i kažnjavanja. Član 7. Evropske konvencije, općenito, utjelovljuje načelo da samo zakon može definirati krivično djelo i propisati kaznu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) i načelo da se krivično pravo ne smije ekstenzivno tumačiti na štetu optuženog, na primjer po analogiji. Iz tih načela proizlazi da krivično djelo mora biti jasno definirano zakonom. Taj je zahtjev ispunjen kada pojedinac može znati iz teksta relevantne odredbe i, ako je potrebno, uz pomoć sudskog tumačenja, koje će ga radnje i propusti učiniti krivično odgovornim. Kada govori o „zakonu“, član 7. Evropske konvencije aludira na isti koncept kao onaj na koji se Evropska konvencija poziva drugdje kada koristi taj izraz, koncept koji obuhvata pisani i nepisani zakon i podrazumijeva kvalitativne zahtjeve, posebno zahtjeve dostupnosti i predvidljivosti. U svakom pravnom sistemu, uključujući i krivično pravo, koliko god jasno formulirana zakonska odredba bila postoji neizbježan element sudskog tumačenja. Uvijek će postojati potreba za razjašnjavanjem sumnjivih tačaka i potreba za prilagođavanjem promjenjivim okolnostima. Doista, u državama potpisnicama Evropske konvencije progresivni razvoj krivičnog prava putem sudskog zakonodavstva dobro je ukorijenjen i nužan dio pravne tradicije. Član 7. Evropske konvencije ne može se tumačiti kao zabrana postepenog pojašnjenja pravila krivične odgovornosti putem sudskog tumačenja od slučaja do slučaja, pod uvjetom da je rezultirajući razvoj u skladu sa suštinom krivičnog djela i da se može razumno predvidjeti. Nedostatak dostupnog i razumno predvidljivog sudskog tumačenja može dovesti do utvrđivanja kršenja prava iz člana 7. Evropske konvencije. Tamo gdje to nije slučaj, cilj i svrha člana 7. Evropske konvencije, posebno da niko ne smije biti podvrgnut proizvoljnom krivičnom progonu, osudi ili kažnjavanju, bili bi osujećeni. Zahtjev dostupnosti i predvidljivosti podrazumijeva da se, u načelu, neka mjera može smatrati kaznom u smislu člana 7. Evropske konvencije samo ako je utvrđen element lične odgovornosti počinioca. U skladu s tim, član 7. Evropske konvencije zahtijeva u svrhu kažnjavanja postojanje mentalne veze (svijesti) putem koje se može otkriti element odgovornosti u ponašanju osobe koja je fizički počinila krivično djelo (vidi *Yüksel Yalçinkaya protiv Turske*, presuda od 26. septembra 2023. godine, predstavka broj 15669/20, tač. 237–242. s daljnjim referencama).

111. Pri procjeni predvidljivosti sudskog tumačenja, Evropski sud je istakao da od odlučne važnosti ne bi trebalo biti odsustvo uporednih presedana. U slučajevima kada se od domaćih sudova traži da prvi put protumače odredbu krivičnog zakona tumačenje obima krivičnog djela mora se, u načelu, smatrati predvidljivim. U tom smislu, Evropski sud je naveo da je svjestan da se određena pravna norma jednog dana mora prvi put primijeniti. Ostaje da nova priroda, posebno u svjetlu sudske prakse,

postavljenog pravnog pitanja sama po sebi ne predstavlja kršenje zahtjeva dostupnosti i predvidljivosti zakona budući da je usvojeno rješenje bilo jedno od mogućih tumačenja, u skladu sa suštinom krivičnog djela i razumno predvidljivo. Obim koncepta predvidljivosti uvelike zavisi od sadržaja zakonske odredbe koja je u pitanju, područja koje pokriva te broja i statusa onih na koje se odnosi (adresata). Predvidljivost zakona ne sprečava dotičnu osobu da zatraži/dobije adekvatan informirani savjet kako bi procijenila, u mjeri razumnoj u okolnostima slučaja, posljedice koje bi mogle proizaći iz određenog čina. To se posebno odnosi na profesionalce, koji su navikli biti vrlo oprezni u obavljanju svoje profesije. Stoga se od njih može očekivati da će s posebnom pažnjom procijeniti uključene rizike. Konačno, Ustavni sud ponavlja da nije njegova uloga zamijeniti redovne sudove u procjeni i pravnoj klasifikaciji činjenica, pod uvjetom da se one zasnivaju na razumnoj analizi dokaza u predmetu. Nije na Ustavnom sudu da se bavi činjeničnim ili pravnim greškama koje je navodno počinio (redovni) sud, osim i u mjeri u kojoj su one mogle negativno utjecati na prava i slobode zaštićene Evropskom konvencijom ili ako je takva ocjena očigledno proizvoljna (vidi *Total S. A. i Vitol S. A. protiv Francuske*, presuda od 12. oktobra 2023. godine, predstavke br. 34634/18 i 43546/18, tač. 55–57. s daljnjim referencama).

112. Vraćajući se na okolnosti konkretnog predmeta u svjetlu navedenih načela, Ustavni sud će razmotriti apelantovu osudu i izrečenu mjeru sigurnosti u svjetlu garancija iz člana 7. Evropske konvencije. Kada je riječ o postojanju pravnog osnova u konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je riječ o novom krivičnom djelu koje je inkorporirano u krivičnopravni sistem djelovanjem visokog predstavnika (vidi tač. 16. i 81. ove odluke). Iz stanja spisa predmeta proizlazi da su redovni sudovi prvi put u apelantovom slučaju primijenili i tumačili član 203a KZBiH, te se stoga ne može govoriti o uporednim situacijama/presedanima. Suština apelantovih prigovora u vezi s primjenom prava se odnosi na način donošenja zakonske odredbe koja je primijenjena na apelanta, te na pravni status Christiana Schmidta kao visokog predstavnika i njegovu ulogu u pravnom sistemu Bosne i Hercegovine, tj. njegovo pravo da donosi zakone. To se u okolnostima konkretnog predmeta odnosilo na ovlaštenje visokog predstavnika da donese dvije odluke od 1. jula 2023. godine kojima se sprečava stupanje na snagu Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske i Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, a potom i odluku od 1. jula 2023. godine kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama KZBiH i propisuje krivično djelo za koje je apelant procesuiran i osuđen. U konkretnom slučaju je nepoštovanje odluka visokog predstavnika od 1. jula 2023. godine rezultiralo apelantovom osudom. Nasuprot tome, apelant smatra da je zakonodavna aktivnost u konkretnom slučaju trebala biti isključivo u nadležnosti Parlamentarne

skupštine Bosne i Hercegovine, a ne visokog predstavnika, zbog čega apelant općenito osporava postojanje krivičnog djela za koje je osuđen.

113. U pogledu nadležnosti visokog predstavnika da donosi zakone, Ustavni sud je već ranije u više svojih odluka izrazio svoj stav da ovlaštenja visokog predstavnika proizlaze iz Aneksa X, relevantnih rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i Bosanske deklaracije, te da ta ovlaštenja nisu podložna kontroli Ustavnog suda, kao ni vršenje tih ovlaštenja (vidi, npr. Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-27/22* od 23. marta 2023. godine, tač. 72. i 73. s daljnjim referencama, dostupna na www.ustavnisud.ba). U konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je 1. jula 2023. godine visoki predstavnik intervenirao u pravni sistem Bosne i Hercegovine i umjesto Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donio Zakon o izmjenama i dopunama KZBiH. U tom pogledu on je djelovao kao zakonodavna vlast Bosne i Hercegovine, te navedena dopuna KZBiH nesporno ima pravnu prirodu domaćeg propisa čija kontrola ustavnosti nije predmet ove apelacije. Stoga, Ustavni sud smatra neosnovanim apelantove navode koji su se ticali osporavanja pravnog statusa visokog predstavnika i njegovih ovlaštenja u kontekstu propisivanja krivičnog djela iz člana 203a KZBiH za koje je apelant proglašen krivim. O tome su se detaljno izjasnili redovni sudovi, što je bila i okosnica cjelokupnog krivičnog postupka. Prema tome, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju nesporno ispoštovan osnovni uvjet iz člana 7. Evropske konvencije da samo zakon može propisati krivično djelo i kaznu, odnosno da je krivično djelo jasno definirano zakonom. Isto tako, a suprotno apelantovim tvrdnjama, Ustavni sud smatra i da je krivično djelo za koje je apelant osuđen bilo na snazi u vrijeme potpisivanja spornih ukaza. Činjenica da je Zakon o izmjenama i dopunama KZBiH objavljen u službenom glasilu isti dan kada je apelant potpisao sporne ukaze ne dovodi u pitanje prethodni zaključak Ustavnog suda s obzirom na to da je u Odluci visokog predstavnika eksplicitno propisano (član 4. Odluke) da navedeni zakon stupa na snagu 2. jula 2023. godine (vidi tačku 81. ove odluke). Stoga se ne javlja ni problem retroaktivne primjene odredbe krivičnog prava prema članu 7. Evropske konvencije.

114. Sljedeće pitanje na koje Ustavni sud mora odgovoriti tiče se kvalitativnih zahtjeva iz člana 7. Evropske konvencije, odnosno predvidljivosti i dostupnosti pravne norme na osnovu koje je apelant osuđen i na osnovu koje mu je izrečena sporna mjera sigurnosti. U vezi s tim će Ustavni sud sagledati da li su i redovni sudovi dali razumna tumačenja, odnosno obrazloženja budući da suprotan zaključak može dovesti do kršenja člana 7. Evropske konvencije.

115. U odnosu na pitanje dostupnosti „krivičnog zakona“, to načelno podrazumijeva njegovo javno objavljivanje. U konkretnom slučaju je novi član 203a KZBiH bio zvanično dostupan javnosti 1. jula 2023. godine putem internetske stranice OHR-a na kojoj su objavljene sve tri odluke iz tačke 15. ove

odluke, uključujući i Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama KZBiH. Osim službene stranice OHR-a, javno objavljivanje je uključivalo i brojne medije koji su prenijeli sadržaj člana 203a KZBiH. Prema tome, Ustavni sud smatra da je u apelantovom slučaju ispunjen uvjet dostupnosti. To čak ne negira ni apelant kada izjavljuje u apelaciji da „u konkretnom slučaju nije pitanje šta je apelantu bilo poznato 7. jula 2023. godine – kada je potpisao dva sporna ukaza – već da li je navedenog datuma odredba člana 203a izmijenjenog i dopunjenog KZBiH bila na pravnoj snazi“ (vidi tačku 63. ove odluke). U odnosu na aspekt predvidljivosti pravne norme u konkretnom slučaju, apelant tvrdi da u vrijeme potpisivanja dva sporna ukaza nije bio u dovoljnoj mjeri svjestan posljedica svog djelovanja, odnosno da nije bio u mogućnosti predvidjeti da će njegovo postupanje rezultirati prestankom mandata predsjednika RS i zabranom vršenja navedene dužnosti. Takve tvrdnje se, prema praksi Evropskog suda, direktno tiču mentalne veze koja otkriva element odgovornosti u ponašanju stvarnog počinioca krivičnog djela ako se želi izreći kazna (vidi Evropski sud, *G. I. E. M. S. R. L. i ostali protiv Italije*, VV, presuda od 28. juna 2018. godine, predstavke br. 1828/06 i dvije dr., tač. 242. i 246. s daljnjim referencama, i *ibid.*, *Yüksel Yalçınkaya protiv Turske*, tačka 242. s daljnjim referencama). Pitanje apelantove svijesti u konkretnom slučaju raspravljeno je provođenjem dokaznog postupka u krivičnom postupku protiv apelanta kako bi se utvrdio umišljaj na njegovoj strani. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da je izvedenim dokazima na glavnoj raspravi nespornim utvrđeno da je apelant u periodu od 1. jula 2023. godine (kada je visoki predstavnik donio odluke iz tačke 15. u vezi sa tač. 80–82. ove odluke) do dana kada je apelant potpisao dva sporna ukaza (7. jula 2023. godine, tač. 86. i 87. ove odluke) preduzimao aktivnosti (konsultacije/pravni savjeti) koje su se ticale navedenih odluka visokog predstavnika od 1. jula 2023. godine. Ustavni sud posebno ima u vidu činjenicu da se u apelantovom slučaju radilo o skupnom savjetovanju koje je uključivalo brojne stručnjake ustavnog prava i nosioce najviše zakonodavne i izvršne vlasti u Republici Srpskoj, odnosno Bosni i Hercegovini. Takvo savjetovanje se nesporno u smislu zahtjeva Evropske konvencije može smatrati adekvatnim i informiranim savjetom na osnovu kojeg je apelant u razumnoj mjeri mogao procijeniti posljedice koje bi mogle rezultirati potpisivanjem dva sporna ukaza 7. jula 2023. godine (vidi Evropski sud, *Jorgić protiv Njemačke*, presuda od 12. jula 2007. godine, predstavka broj 74613/01, tačka 113). Evidentno je dakle da je apelant kao profesionalac u vršenju svoje političke profesije, odnosno funkcije predsjednika RS iskazao naročit oprez prilikom procjene uključenih rizika. Apelantove aktivnosti nesporno ukazuju da je on bio svjestan i upoznat sa sadržajem navedenih odluka visokog predstavnika od 1. jula 2023. godine, što je u konkretnom slučaju podrazumijevalo sve elemente bića krivičnog djela iz člana 203a KZBiH i *ex lege* izricanje mjere sigurnosti zabrane vršenja dužnosti koja je pratila osudu. Na takav zaključak u okolnostima konkretnog predmeta nije od utjecaja to što se radilo o relativno kratkom periodu s obzirom na stepen apelantove svijesti koji je

utvrđen u dokaznom postupku i detaljno obrazložen u osporenim presudama kada je u pitanju aspekt dostupnosti i predvidljivosti. Prema tome, u situaciji kada se kao u konkretnom slučaju prvi put tumači odredba krivičnog zakona sa zakonitim pravnim osnovom i koja je jasno formulirana (član 203a KZBiH), Ustavni sud smatra da su redovni sudovi na adekvatan i dovoljan način raspravili sva sporna pitanja u vezi s kvalitativnim zahtjevima iz člana 7. Evropske konvencije. Takva tumačenja činjenica iz osporenih presuda ne ostavljaju dojam proizvoljnosti. Stoga se apelantovi navodi da nije u razumnoj i dovoljnoj mjeri mogao predvidjeti posljedice (osuda/kazna i mjera sigurnosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika RS) svog protivpravnog ponašanja od 7. jula 2023. godine (potpisivanje dva sporna ukaza) čine neosnovanim u svjetlu Zakona o izmjenama i dopunama KZBiH koji je stupio na snagu 2. jula 2023. godine.

116. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja člana 7. Evropske konvencije.

b) Pravo na pravično suđenje

117. Apelant, u suštini, kršenje prava na pravično suđenje dovodi u vezu s aspektom prava na nezavisan i nepristrasan sud, javnom raspravom pred nadležnim sudom, izvođenjem/ocjenom dokaza i „jednakošću oružja“ te arbitrarnošću u primjeni prava.

118. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

119. Član 6. stav 1. Evropske konvencije glasi:

1. Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

b.1) Pravo na nezavisan i nepristrasan sud

120. U konkretnom slučaju apelant je problematizirao nepristrasnost dvoje sudija Suda BiH koji su postupali u krivičnom postupku protiv njega. To se odnosilo na sutkinju J. Č. D. koja je potvrdila optužnicu protiv apelanta i sutkinju S. U. koja je donijela prvostepenu osuđujuću presudu protiv apelanta.

121. Ustavni sud podsjeća da, u svjetlu prakse Evropskog suda, koncepti nezavisnosti i objektivne nepristrasnosti usko su povezani i, zavisno od okolnosti, mogu zahtijevati zajedničko ispitivanje (vidi *Ramos Nunes de Carvalho e Sá protiv Portugala*, presuda Velikog vijeća od 6. novembra 2018. godine, predstavke br. 55391/13 i dvije dr., tačka 150. s daljnjim referencama). Nezavisnost se odnosi na neophodnu ličnu i institucionalnu nezavisnost koja je potrebna za nepristrasno donošenje odluka, pa stoga predstavlja preduvjet za nepristrasnost. Nezavisnost podrazumijeva (i) stanje uma, koje označava nepopustljivost sudije pred vanjskim pritiscima u pogledu njegovog moralnog integriteta i (ii) skup institucionalnih i operativnih aranžmana, koji uključuju postupak kojim se sudija može imenovati na način kojim se osigurava njegova nezavisnost i primjena kriterija za izbor na osnovu zasluga, što mora da pruži zaštitu od neprikladnih utjecaja i/ili apsolutnog diskrecionog prava drugih državnih ovlaštenja, kako tokom inicijalne faze imenovanja sudije tako i tokom vršenja njegovih dužnosti (vidi *Guðmundur Andri Ástráðsson protiv Islanda*, presuda Velikog vijeća od 1. decembra 2020. godine, predstavka broj 26374/18, tačka 234. s daljnjim referencama). S druge strane, nepristrasnost u pravilu označava odsutnost predrasuda ili pristrasnosti (nezauzimanje strana). Postojanje nepristrasnosti u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije mora se utvrditi prema (i) subjektivnom testu, pri čemu se mora uzeti u obzir lično uvjerenje i ponašanje određenog sudije, tj., da li je sudija imao ikakve lične predrasude ili pristrasnosti u datom slučaju, i (ii) objektivnom testu, tj., utvrđivanjem da li je, nezavisno od ličnog ponašanja bilo kojeg od svojih članova, sam sud i, između ostalih aspekata, njegov sastav, nudio dovoljna jamstva da se isključi svaka legitimna sumnja u pogledu njegove nepristrasnosti (vidi, između ostalog, *Micallef protiv Malte* [VV], predstavka broj 17056/06, ECHR 2009, tačka 93. s daljnjim referencama). Lična nepristrasnost sudije mora se pretpostaviti sve dok se ne dokaže suprotno. Što se tiče vrste potrebnog dokaza, Evropski sud je, na primjer, nastojao utvrditi da li je sudija pokazao neprijateljstvo ili zlu namjeru iz ličnih razloga (vidi *Kezerashvili protiv Gruzije*, presuda od 5. decembra 2024. godine, predstavka broj 11027/22, tačka 84. s daljnjim referencama). Međutim, ne postoji čvrsta/neupitna podjela između subjektivne i objektivne nepristrasnosti budući da ponašanje sudije ne samo da može izazvati objektivno osnovane sumnje u nepristrasnost suda s gledišta vanjskog posmatrača – objektivni test, već može dovesti i do pitanja ličnog uvjerenja sudija – subjektivni test (vidi *Kyprianou protiv Kipra* [VV], ECHR 2005 XIII, predstavka broj 73797/01, tačka 119). U nekim slučajevima gdje može biti teško pribaviti dokaze kojima bi se opovrgnula pretpostavka subjektivne nepristrasnosti sudije zahtjev za objektivnu nepristrasnost pruža daljnje važno jamstvo (vidi *Pullar protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. juna 1996. godine, tačka 32, Izvještaji o presudama i odlukama 1996-III). U tom smislu, čak i dojam može biti od određene važnosti ili, drugim riječima, „pravda se ne mora samo provoditi, već se mora i vidjeti da se provodi“. U pitanju je povjerenje koje sudovi u demokratskom društvu moraju

ulijevati javnosti (vidi *Morice protiv Francuske* [VV], ECHR 2015, predstavka broj 29369/10, tačka 78, i *Denisov protiv Ukrajine* [VV], presuda od 25. septembra 2018. godine, predstavka broj 76639/11, tač. 61–63. s daljnjim referencama).

122. Kako bi sudovi mogli u javnosti ulijevati neophodno povjerenje, moraju se uzeti u obzir i pitanja unutrašnje organizacije. Postojanje domaćih postupaka za osiguranje nepristrasnosti, odnosno pravila koja reguliraju izuzimanje sudija relevantan su faktor. Takva pravila pokazuju nastojanje domaćeg zakonodavca da ukloni sve razumne sumnje u nepristrasnost dotičnog sudije ili suda i predstavljaju pokušaj osiguranja nepristrasnosti uklanjanjem uzroka takvih zabrinutosti. Osim što osiguravaju odsutnost stvarne pristrasnosti, takva pravila su usmjerena na uklanjanje svakog privida pristrasnosti i na taj način služe unapređenju povjerenja koje sudovi u demokratskom društvu moraju ulijevati u javnosti. Evropski sud uzima u obzir takva pravila prilikom vlastite procjene da li je domaći sud bio nepristrasan i, posebno, da li se strahovi podnosioca predstavke mogu smatrati objektivno opravdanim (vidi *Ugulava protiv Gruzije (broj 2)*, presuda od 1. februara 2024. godine, predstavka broj 22431/20, tačka 56. s daljnjim referencama). Osim toga, sama činjenica da stranka u postupku traži izuzeće sudije zbog pristrasnosti, čak i opetovano, nema automatski posljedicu da se sudija treba povući ili biti isključen (vidi *Harabin protiv Slovačke*, presuda od 20. novembra 2012. godine, predstavka broj 58688/11, tačka 138). Kada se odlučuje da li u određenom slučaju postoji legitiman razlog za strah od pristrasnosti, stajalište onih koji tvrde da takav strah postoji je važno, ali nije odlučujuće. Odlučujuće je da li se strah može smatrati objektivno opravdanim (vidi *Kroi i Nocka protiv Albanije*, presuda od 26. augusta 2025. godine, predstavka broj 84056/17, tačka 56. s daljnjim referencama).

123. Ustavni sud će stoga u konkretnom slučaju ocijeniti da li su dvije sutkinje Suda BiH bile u obavezi da se izuzmu u krivičnom postupku protiv apelanta.

- Nezavisnost i nepristrasnost u odnosu na sutkinju J. Č. D.

124. Apelant smatra da je navedena sutkinja iz dva razloga bila pristrasna prilikom odlučivanja o optužnici protiv njega. Kao prvi razlog je navedena činjenica koja se dovodi u vezu s njenom ranijom kandidaturom za sudiju Međunarodnog krivičnog suda iz 2020. godine, a kao drugi razlog je navedeno da se vraćanjem na doradu prvobitno podnesene optužnice stavila na stranu Tužilaštva BiH.

125. Ustavni sud, prije svega, ponavlja da je nepristrasnost bitna za pravilno obavljanje sudske dužnosti, te se odnosi ne samo na sudsku odluku već i na postupak donošenja odluke. U vezi s prvim razlogom koji apelant navodi, Ustavni sud ističe da iz stanja spisa predmeta nesporno proizlazi da je sutkinja J. Č. D. bila kandidat prilikom izbora za sudiju Međunarodnog krivičnog suda (vidi tačku 12.

ove odluke). Navedeni izbor je proveden na osnovu javnog konkursa koji je početkom 2020. godine proveo VSTV, nakon čega je na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine sutkinja J. Č. D. učestvovala u proceduri izbora. Apelant je u to vrijeme obnašao funkciju člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine i nesporno je u tom svojstvu javno iznio neslaganje s nominacijom sutkinje J. Č. D. kao kandidata za sudiju Međunarodnog krivičnog suda. To neslaganje je podrazumijevalo formalno obraćanje Ministarstvu vanjskih poslova BiH pismenim putem i u više navrata je bilo medijski praćeno dok je postupak izbora bio u toku. Međutim, Ustavni sud zapaža da procedura izbora navedene sutkinje nije uključivala u formalnopravnom smislu učešće institucije Predsjedništva Bosne i Hercegovine, odnosno tadašnje apelantove funkcije. Apelant ni na koji način nije bio direktno involviran u izbor sutkinje J. Č. D., niti je u vezi s njenom kandidaturom tražena prethodna saglasnost Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Stoga, Ustavni sud ne može prihvatiti kao tačnu apelantovu tvrdnju da je njegovo pismeno protivljenje izboru navedene sutkinje – obraćanjem Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine – predstavljalo prethodno odlučivanje o njenim pravima, čime bi se otvorilo pitanje hijerarhijskog odnosa za potrebe objektivnog testa. S druge strane, s obzirom na apelantovu tadašnju funkciju, razumnim se čini pretpostaviti da je sutkinja J. Č. D. bila svjesna apelantovih izjava i neslaganja s njenom kandidaturom za sudiju Međunarodnog krivičnog suda. Međutim, iz stanja spisa predmeta ne proizlazi da je ona ikada javno u ličnom svojstvu ili u okviru svoje sudijske funkcije reagirala na bilo koju apelantovu javno iznesenu izjavu. Dodatno, Ustavni sud zapaža da je od tadašnjih apelantovih spornih izjava do potvrđivanja optužnice protekao period od skoro tri i po godine.

126. Osim toga, Ustavni sud ističe da iz rješenja Opće sjednice Suda BiH od 29. septembra 2023. godine proizlazi da apelant nije u zahtjevu za izuzeće sutkinje J. Č. D. naveo tu činjenicu (kandidatura sutkinje za sudiju Međunarodnog krivičnog suda u Hagu) kao razlog njenog izuzeća u smislu člana 29. tačka f) ZKPBiH (vidi tač. 18. i 19. ove odluke). Stoga, Ustavni sud zaključuje da je taj dio apelantovih navoda neosnovan.

127. Drugi razlog se odnosio na vraćanje na doradu prvobitno podnesene optužnice. U vezi s tim, Ustavni sud zapaža da je 29. septembra 2023. godine Opća sjednica Suda BiH u svom rješenju dala razumno obrazloženje koje se Ustavnom sudu ne čini proizvoljnim. Takvo obrazloženje u suštini je u cijelosti preuzeto i u osporenoj drugostepenoj presudi kada je odlučivano o apelantovom žalbenom prigovoru pristrasnosti sutkinje J. Č. D. (vidi tač. 51. i 52. ove odluke). Stoga, Ustavni sud smatra da se u odnosu na drugi razlog (dorada optužnice) u konkretnom slučaju radilo o preciziranju krivičnog djela u smislu člana 227. stav (1) tačka c) ZKPBiH (vidi tačku 85. ove odluke), u vezi s ovlaštenjem koje je navedena sutkinja imala prilikom odlučivanja o optužnici u smislu člana 228. stav (1) tog

zakona, odnosno preciziranju činjeničnog stanja u smislu osiguranja prava na odbranu (obavješćavanje o optužbi), a ne o prekoračenju ovlaštenja i stavljanju Suda BiH na stranu Tužilaštva BiH. Ustavni sud posebno naglašava da je potvrđivanje optužnice predstavljalo inicijalnu fazu krivičnog postupka koja nije imala za posljedicu odlučivanje o apelantovoj krivici. Imajući u vidu navedeno, a u nedostatku objektiviziranih dokaza postojanja ličnog uvjerenja i predrasuda u kontekstu događaja koji su prethodili potvrđivanju optužnice, Ustavni sud smatra da, sa stajališta razumnog, poštenog i informiranog posmatrača, postupanje sutkinje J. Č. D. u krivičnom postupku protiv apelanta nije moglo izazvati objektivno opravdane sumnje u njenu nezavisnost i nepristrasnost.

- Nezavisnost i nepristrasnost u odnosu na sutkinju S. U.

128. Kada je riječ o sutkinji S. U., apelant je pred Ustavnim sudom pitanje njene navodne pristrasnosti doveo u vezu s dvije situacije iz redovnog postupka: i) njeno prethodno ponašanje za vrijeme dok je obavljala dužnost tužioca Tužilaštva BiH, odnosno potpisivanje spornog pisma iz 2021. godine, koje je potpisala zajedno s ostalim tužiocima, te ii) činjenica da mu nije bio poznat njen identitet sve do održavanja ročišta za glavni pretres od 5. februara 2024. godine koji je započeo njenim čitanjem optužnice.

129. U odnosu na prvo pitanje, prema praksi Evropskog suda, problemi s nepristrasnošću mogu se pojaviti ako je sudija u drugim fazama postupka već izrazio mišljenje o krivici optuženog (vidi *Gómez de Liaño y Botella protiv Španije*, presuda od 22. jula 2008. godine, predstavka broj 21369/04, tač. 67–72. s daljnjim referencama). Činjenica da je sudija već odlučivao o sličnim ali nepovezanim krivičnim optužbama sama po sebi nije dovoljna da dovede u sumnju nepristrasnost tog sudije u kasnijem slučaju (vidi *Kriegisch protiv Njemačke*, odluka od 23. novembra 2010. godine). Međutim, druga je stvar ako ranije presude sadrže utvrđenja koja zapravo prejudiciraju pitanje krivice optuženog u takvim kasnijim postupcima (vidi *Poppe protiv Nizozemske*, presuda od 24. marta 2009. godine, predstavka broj 32271/04, tačka 26). Što se tiče promjene položaja između tužioca i sudije, Ustavni sud primjećuje da činjenica da je sudija prethodno u svojoj karijeri djelovao kao javni tužilac sama po sebi nije razlog za strah da mu nedostaje nepristrasnosti, niti je to slučaj ako je sudija nekad bio službenik odjela javnog tužioca u predmetu koji je prvobitno ispitao taj odjel, a kada dotični sudija nikada nije morao sam rješavati taj predmet (vidi *Paunović protiv Srbije*, presuda od 3. decembra 2019. godine, predstavka broj 54574/07, tačka 41. s daljnjim referencama). To bi moglo biti drugačije ako bi tužilac mogao vršiti nadzorna ovlaštenja nad tužilaštvom kada se ispituje slučaj podnosioca predstavke (vidi, *ibid.*, *Ugulava protiv Gruzije (broj 2)*, tačka 60).

130. Ustavni sud ističe da je nesporno da je sutkinja S. U. ranije bila tužiteljica u Tužilaštvu BiH i da je 2022. godine imenovana za sutkinju Suda BiH, a da je 2021. godine zajedno s ostalim tužiocima Tužilaštva BiH podržala pokretanje krivičnog predmeta protiv apelanta. Suština navedene tužilačke inicijative je bila apelantovo procesuiranje pred Sudom BiH zbog njegovih javnih izjava i prijetnji teritorijalnom integritetu i najvišim institucijama Bosne i Hercegovine (vidi tačku 13. ove odluke). Iz stanja spisa predmeta se ne može zaključiti da li je i kada došlo do zvaničnog pokretanja krivičnog predmeta protiv apelanta uslijed navedene tužilačke inicijative, te da li je preduzeta ijedna radnja iz tužilačke nadležnosti u vezi s tim. Sporno pismo iz 2021. godine se odnosilo na krivična djela iz glave XVI KZBiH (krivična djela protiv integriteta Bosne i Hercegovine), dok je krivično djelo neizvršavanja odluka visokog predstavnika iz člana 203a KZBiH, za koje je apelant procesuiran u konkretnom slučaju, svrstano u glavu XVII KZBiH (krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom) odlukom visokog predstavnika od 1. jula 2023. godine kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama KZBiH (vidi tačku 81. ove odluke). Dakle, krivično djelo za koje je apelant procesuiran i osuđen (na osnovu osporenih presuda) nije bilo na pravnoj snazi u vrijeme kada je nastalo sporno pismo iz 2021. godine. Nesporno je da se nije radilo o istom krivičnom predmetu, odnosno da konkretan slučaj ne predstavlja nastavak ranije iniciranog/namjeravanog krivičnog postupka. Stoga, u konkretnom slučaju nije postojala obaveza njenog izuzimanja u smislu člana 29. tačka d) ZKPBih.

131. Što se tiče spornog pisma iz 2021. godine, proizlazi da se radilo o nekoj vrsti tužilačkog samoorganiziranja u kojem je S. U., tada u svojstvu tužiteljice, ispoljila na posredan način svoje mišljenje u vezi s apelantovom ličnošću i njegovim političkim djelovanjem. Takva tužilačka inicijativa nije u konvencijskom smislu rezultirala utvrđenjem „krivične optužbe“ protiv apelanta ni u Tužilaštvu BiH, niti pred Sudom BiH. Radilo se, u načelu, o općenitoj izjavi neophodnosti procesuiranja apelanta za druga krivična djela. Ustavni sud naglašava da sutkinja S. U. nije bila autor spornog pisma, odnosno pokretač navedene inicijative. Osim toga, Ustavni sud ima u vidu i protek vremena, odnosno da je od spornog pisma iz 2021. godine do postavljanja sutkinje S. U. kao sudije pojedinca u apelantovom predmetu protekao period od oko dvije godine i četiri mjeseca. Iz stanja spisa predmeta ne proizlazi da je sutkinja S. U. (nakon pridruživanja navedenoj tužilačkoj inicijativi) ikada naknadno iznijela bilo kakav javni stav u vezi sa spornim pismom, niti je na takvu okolnost ukazano apelacijom. Isto tako, Ustavni sud ističe da pravni sistem Bosne i Hercegovine ne sprečava nosioce tužilačke funkcije da naknadno vrše dužnost sudije i obratno, niti takva promjena dužnosti u konvencijskom smislu, kao što je prethodno ukazano, *a priori* dovodi do kršenja prava na nepristrasan sud. Navedene okolnosti posmatrane u svojoj cjelokupnosti ne upućuju na zaključak postojanja ličnog

interesa sutkinje S. U. da apelant bude osuđen, odnosno postojanja rizika od tzv. psihološkog vezivanja za svoju prethodnu ulogu tužioca. Isto tako, Ustavni sud smatra da u slučaju sutkinje S. U. nisu objektivizirane okolnosti koje bi, hipotetički gledano, stvorile moguće iskušenje za prosječnog čovjeka da ga kao sudiju navede da ne održi jasnu i istinitu ravnotežu. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća da bi čak i rizik od pristrasnosti mogao narušiti dojam pravičnog, nezavisnog i nepristrasnog suđenja, te da sudski autoritet proizlazi iz povjerenja javnosti da će suđenje biti pravično. U konkretnom slučaju, postojeći pravni okvir je omogućio takvo ispitivanje apelantovih navoda o pristrasnosti sutkinje S. U. O tim navodima je prvenstveno odlučivala Opća sjednica Suda BiH i apelaciono vijeće u osporenoj drugostepenoj presudi. Opća sjednica Suda BiH je u rješenju od 20. februara 2024. godine opširno odgovorila na više apelantovih navoda u vezi s navodnom pristrasnošću sutkinje S. U. Jedan od tih prigovora se odnosio i na sporno pismo iz 2021. godine u odnosu na koje je Opća sjednica Suda BiH zaključila da navedena činjenica, sporno pismo, ne znači da je sutkinja S. U. imala bilo kakve predrasude prema apelantu. U prilog takvom stavu, Opća sjednica Suda BiH se referirala na zakonska tužilačka ovlaštenja u smislu člana 35. ZKPBH (otkrivanje i gonjenje učinilaca krivičnog djela).

132. S obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da u datim okolnostima nije došlo do ugrožavanja javnog povjerenja u pravosuđe s obzirom na to da sa stajališta razumnog, poštenog i informiranog posmatrača postupanje sutkinje S. U. u vrijeme dok je vršila tužilačku funkciju nije moglo narušiti njenu sposobnost da bez uočene pristrasnosti ispita optužnicu protiv apelanta i odluči o njegovoj krivici. Ustavni sud zaključuje da su redovni sudovi pružili dovoljno garancija da se isključi bilo kakva legitimna sumnja i opravdan strah u pogledu nepristrasnosti sutkinje S. U. koja je kao sudija pojedinac odlučivala o apelantovoj krivici. Pri tome, Ustavni sud ukazuje i da se prema praksi Evropskog suda kršenje člana 6. stav 1. Evropske konvencije ne može zasnivati na navodnom nedostatku nezavisnosti ili nepristrasnosti suda koji donosi odluke ako je donesena odluka bila predmet naknadnog nadzora od sudskog tijela koje ima punu nadležnost i osigurava poštovanje jamstava utvrđenih tom odredbom (vidi *Rustavi 2 Broadcasting Company Ltd i drugi protiv Gruzije*, presuda od 18. jula 2019. godine, predstavka broj 16812/17, tačka 345. s daljnjim referencama). Kao što je prethodno rečeno, apelant je u konkretnom slučaju imao pristup apelacionom vijeću kao drugostepenom sudu s punom nadležnošću za ponovno ispitivanje njegove krivice i izrečene mjere sigurnosti, što je uključivalo činjenična i pravna pitanja. Ustavni sud posebno naglašava da apelant ni u redovnom postupku niti u apelaciji nije problematizirao pitanje nepristrasnosti sudija apelacionog vijeća koje je donijelo osporenu drugostepenu presudu.

133. U odnosu na drugi razlog u vezi s apelantovim navodima da mu nije bio poznat identitet navedene sutkinje sve do održavanja ročišta za glavni pretres od 5. februara 2024. godine, Ustavni sud ističe da, prema praksi Evropskog suda, osiguranje učinkovitog ostvarivanja prava na nepristrasnost suda podrazumijeva pružanje stvarne mogućnosti podnosiocu predstavke da nakon saznanja ospori prisustvo sudije i traži njegovo izuzeće (vidi, *ibid.*, *Morice protiv Francuske*, tačka 90). U konkretnom slučaju, apelant je odmah iskoristio svoje zakonsko pravo da traži izuzeće sutkinje S. U. na održanom ročištu za glavni pretres od 5. februara 2024. godine kada je ona preuzela dužnost sudije pojedinca od prethodnog sudije M. S. O tom prigovoru prvenstveno je odlučivala Opća sjednica Suda BiH u rješenju od 20. februara 2024. godine, a potom i apelaciono vijeće u okviru apelantovih žalbenih navoda u vezi s pitanjem nepristrasnosti. U suštini, apelaciono vijeće je u cijelosti prihvatilo argumentaciju Opće sjednice Suda BiH u odnosu na sve apelantove žalbene prigovore koji su se odnosili na izuzeće sutkinje S. U. Ustavni sud smatra da obrazloženje Opće sjednice Suda BiH u tom segmentu apelantovog zahtjeva ne ostavlja dojam proizvoljnosti (vidi tačku 25. ove odluke).

134. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da ukazane okolnosti u odnosu na sutkinje J. Ć. D. i S. U. nisu dovoljne da se apelantovi navodi o nepristrasnosti suda ocijene u svojoj sveukupnosti kao osnovani. Ustavni sud stoga smatra da, u svjetlu apelantovih navoda i činjenica predmeta, nepristrasnost sutkinja J. Ć. D. i S. U. nije dovedena u sumnju, zbog čega nije postojala obaveza njihovog izuzimanja.

135. S obzirom na navedeno, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja prava na nezavisan i nepristrasan sud iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

b.2) Javna rasprava pred nadležnim sudom

136. Dalje, Ustavni sud primjećuje da je apelant problematizirao obrazloženja koja su redovni sudovi dali u odnosu na ostala procesna pitanja – osiguranje javnosti suđenja i da o delegiranju nadležnosti nije odlučio funkcionalno nadležan sud.

- Javnost suđenja

137. U vezi s „isključenjem javnosti“, apelant navodi da je javnost suštinski bila isključena iako ne postoji formalna odluka suda o tome. Prema praksi Evropskog suda, održavanje javnih rasprava predstavlja osnovno načelo sadržano u članu 6. stav 1. Evropske konvencije. Čineći provođenje pravde transparentnim, javnost doprinosi ispunjenju cilja člana 6. stav 1. Evropske konvencije – pravično suđenje, čije je jamstvo jedno od osnovnih načela svakog demokratskog društva u smislu Evropske konvencije. Međutim, zahtjev za održavanje javne rasprave podlozan je izuzecima i izričito

dopušta da se mediji i javnost isključe s cijelog ili dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu. Ponekad može biti potrebno, prema članu 6. Evropske konvencije, ograničiti otvorenu i javnu prirodu postupka kako bi se, na primjer, zaštitila sigurnost ili privatnost svjedoka ili potaknula slobodna razmjena informacija i mišljenja u ostvarivanju pravde. U svakom slučaju, prije isključenja javnosti iz krivičnog postupka domaći sud mora donijeti konkretnu odluku da je isključenje nužno radi zaštite uvjerljivog javnog interesa i mora ograničiti tajnost u mjeri u kojoj je to potrebno za očuvanje tog interesa. Prilikom utvrđivanja da li je odluka o provođenju krivičnog postupka *in camera* bila u skladu s pravom na javnu raspravu prema članu 6. Evropske konvencije, relevantno je da li su razmatranja javnog interesa bila uravnotežena s potrebom za otvorenosti, da li su svi dokazi otkriveni odbrani i da li je postupak u cjelini bio pravičan (vidi *Boshkoski protiv Sjeverne Makedonije*, presuda od 4. juna 2020. godine, predstavka broj 71034/13, tačka 39. s daljnjim referencama). Dovodeći navedeno u vezu s okolnostima apelantovog slučaja, Ustavni sud zapaža da Sud BiH nesporno nije nikada u smislu člana 235. ZKPBiH donio posebnu procesnu odluku o isključenju javnosti s dijela ili cijelog glavnog pretresa. Ustavni sud primjećuje da je tokom cijelog krivičnog postupka bila osigurana javnost suđenja, te da je glavnom pretresu prisustvovala brojna publika. U vezi s tim, Ustavni sud primjećuje da su redovni sudovi dali jasne razloge zbog čega je bilo neophodno preduzeti određene mjere s ciljem održavanja reda u sudnici (spuštanje paravana, vidi tač. 34. i 49. ove odluke). Također, apelaciono vijeće je utvrdilo da nije došlo ni do prekida prijenosa suđenja na monitorima u dijelu gdje sjedi publika. Stoga je jasno da je publika, odnosno javnost mogla nesmetano pratiti suđenje. Pri tome, Ustavni sud smatra da „javnost suđenja“ ne podrazumijeva da javnost može remetiti rad suda i „aktivno učestvovati“ u suđenju. Pravo je i obaveza suda da „vodi postupak“, a načinom na koji je Sud BiH postupio u konkretnom predmetu javnost suđenja nije dovedena u pitanje. Stoga, Ustavni sud nalazi da su ti apelantovi navodi neosnovani.

- **Nadležan sud**

138. U odnosu na apelantove navode da odluku o delegiranju nije donio funkcionalno nadležan sud, Ustavni sud podsjeća da je praksa Evropskog suda o pitanju nadležnosti u kontekstu pojma „sud“ postavila kriterije prema kojima analizira da li organ koji je donio odluku predstavlja „sud“ u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Pri tome je istaknuto da pojam „sud“ u suštinskom smislu riječi „određuje njegova sudska funkcija, dakle to što on donosi odluke o pitanjima iz svoje nadležnosti na osnovu pravnih normi i nakon postupka koji je proveden na propisani način“ (vidi Evropski sud, *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. protiv Poljske*, presuda od 7. maja 2021. godine, predstavka broj 4907/18, tačka 194. s daljnjim referencama). Dakle, da bi ispunio zahtjev „zakonom ustanovljenog suda“ iz

člana 6. stav 1. Evropske konvencije, sud ne samo da mora biti osnovan u skladu sa zakonom već mora i suditi u okviru zakonom propisane nadležnosti (vidi, *ibid.*, AP-667/24, tačka 178. s daljnjim referencama). Ustavni sud ukazuje da je apelantove navode o funkcionalnoj nadležnosti ispitalo apelaciono vijeće u osporenoj drugostepenoj presudi. Obrazloženje koje je u vezi s tim dato je dovoljno jasno i nije proizvoljno, posebno imajući u vidu da se radilo o pitanju o kojem je prethodno pravosnažno odlučeno (vidi tačku 48. ove odluke). Pri tome, Ustavni sud ističe da sud pred kojim je apelantu suđeno ima sve kompetencije za suđenje kao svaki drugi redovni sud. Radi se o zakonom uspostavljenom sudu, u kojem sude sudije profesionalci i u čijoj je stvarnoj nadležnosti utvrđivanje krivične optužbe protiv apelanta iz člana 203a KZBiH. Stoga, Ustavni sud smatra da su neosnovani apelantovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje zato što mu nije sudio nadležni sud.

b.3) Ocjena dokaza i „jednakost oružja“

139. Ustavni sud, dalje, primjećuje da apelant osporava zakonitost određenih dokaza i ukazuje da se presuda zasniva na dokazima koji nisu izvedeni na glavnoj raspravi. Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Evropskog suda, u članu 6. Evropske konvencije nisu utvrđena nikakva pravila o prihvatljivosti dokaza ili načinu na koji bi se oni trebali ocjenjivati, nego je to zadatak redovnih sudova. Evropski sud procjenjuje samo to da li je postupak u cjelini, uključujući i način na koji su prikupljeni dokazi, bio pravičan te da li je uključio ispitivanje njihove navodne „nezakonitosti“ (vidi Evropski sud, *Sorokins i Sorokina protiv Latvije*, presuda od 28. maja 2013. godine, predstavka broj 45476/04, tačka 110). Zatim, općenito govoreći, odbijanje saslušanja bilo kojeg svjedoka ili ispitivanja dokaza odbrane može otvoriti pitanje s gledišta jednakosti stranaka u postupku (vidi Evropski sud, *Topić protiv Hrvatske*, presuda od 10. oktobra 2013. godine, predstavka broj 51355/10, tačka 48). Pitanje jednakosti u postupanju strana u predmetnom krivičnom postupku se, prema ocjeni Ustavnog suda, suštinski tiče same ocjene dokaza, koje pravo se u krivičnim postupcima ujedno nerijetko podudara s pravom na „jednakost oružja“ kao podrazumijevanim elementom pravičnog suđenja prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije. Pravo na „jednakost oružja“ nalaže da se svakoj strani pruži razumna (procesna) mogućnost da predoči svoj slučaj pod uvjetima koji je ne dovode u suštinski nepovoljniji položaj u odnosu na drugu stranu. Pri tome, neka manja nejednakost koja ne utječe na pravičnost postupka u cjelini neće dovesti do kršenja člana 6. Evropske konvencije (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-749/20 od 5. oktobra 2021. godine, tačka 49. s daljnjim referencama).

140. Ustavni sud u vezi s tim dijelom apelantovih navoda zapaža da su dokazi čiju zakonitost osporava (na njima se zasnivaju presude), kao i dokazi za koje tvrdi da nisu provedeni na glavnoj raspravi, dokazi na osnovu kojih su redovni sudovi došli do zaključka o legitimitetu visokog

predstavnik i njegovim nadležnostima za donošenje zakona. Kako je to konstatiralo apelaciono vijeće u osporenoj drugostepenoj presudi, apelant je pokušao postojanje i legitimitet visokog predstavnika da svede na „činjenično pitanje“ te je predloženim dokazima pokušao uvjeriti redovne sudove da, zbog načina na koji je propisano, ne postoji krivično djelo iz člana 203a KZBiH. U vezi s tim, Ustavni sud se poziva na svoje zaključke iz prethodnih tačaka ove odluke kada je u pitanju status visokog predstavnika, iz čega slijedi da obrazloženja osporenih odluka ne ostavljaju dojam arbitrarnosti u vezi s provedenim dokaznim postupkom. Redovni sudovi su svoj zaključak o postojanju krivičnog djela u kontekstu apelantovih inkriminiranih radnji izveli na način koji je u skladu sa standardima prava na pravično suđenje. Utvrđenje apelantove krivičnopravne odgovornosti rezultat je cjelokupnosti provedenog dokaznog postupka na usmenom (i javnom) glavnom pretresu na kojem je apelantu, tj. njegovoj odbrani bila data mogućnost da osporava sve dokaze optužbe. Osim toga, apelant je na glavnom pretresu saslušan u svojstvu svjedoka, te je sud imao mogućnost steći direktne impresije o njegovom kredibilitetu i vjerodostojnosti njegovog iskaza. Dakle, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju ispunjen zahtjev iz načela „pravičnosti“ da se svi dokazi izvedu na glavnom pretresu u prisustvu optuženog s ciljem osiguranja načela kontradiktornosti postupka (vidi Evropski sud, *Gülağacı protiv Turske*, odluka od 13. aprila 2021. godine, predstavka broj 40259/07, tačka 36. s daljnjim referencama). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud nije mogao zaključiti da su redovni sudovi načinom provođenja dokaznog postupka u ovoj krivičnopravnoj stvari izašli iz okvira diskrecije slobodne ocjene dokaza provedenih u postupku, niti je dovedena u pitanje „jednakost oružja“, što bi rezultiralo kršenjem člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

b.4) Arbitrarnost u primjeni prava

141. U odnosu na apelantove navode kojima suštinski negira izvršenje krivičnog djela (pitanja koja se tiču isključenja apelantove krivičnopravne odgovornosti, autentičnog tumačenja Aneksa X u kontekstu njegove izvornosti/originalnosti, te ispunjenosti elemenata bića krivičnog djela za koje je osuđen), Ustavni sud podsjeća da je, prema praksi Evropskog suda, prvenstveno na domaćim organima, naročito sudovima, da rješavaju probleme tumačenja domaćih zakona. Evropski sud ne treba postupati kao sud „četvrt instance“, te stoga neće, prema članu 6. stav 1. Evropske konvencije (kojem korespondira član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine), dovoditi u pitanje ocjenu domaćih sudova, osim ako se njihova utvrđenja mogu smatrati proizvoljnim ili očigledno nerazumnim (vidi Evropski sud, *Aščerić protiv Bosne i Hercegovine*, odluka od 17. decembra 2019. godine, tačka 23. s daljnjim referencama, predstavka broj 52871/13). Takvu praksu dosljedno slijedi i Ustavni sud u odnosu na odluke redovnih sudova (vidi, između ostalih, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP-4033/20 od 22. juna 2022. godine, tač. 42–45. s daljnjim referencama, objavljena na

www.ustavnisud.ba). Prema praksi Evropskog suda, član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje domaće sudove da s dovoljnom jasnoćom navedu razloge na kojima zasnivaju svoje odluke. Obim u kojem se primjenjuje ta obaveza obrazloženja može varirati zavisno od prirode odluke i mora se utvrditi u svjetlu okolnosti slučaja. Bez potrebe za detaljnim odgovorom na svaki argument koji je iznio podnosilac predstavke, ta obaveza pretpostavlja da stranke u sudskom postupku mogu očekivati konkretan i eksplicitan odgovor na argumente koji su odlučujući za ishod tog postupka. Iz odluke mora biti jasno da su bitna pitanja slučaja riješena. Nadalje, Ustavni sud ukazuje da nije pozvan da odlučuje o krivici ili nevinosti osobe koju su osudili redovni sudovi jer to pitanje spada u njihovu nadležnost. Međutim, u nadležnosti je Ustavnog suda da procijeni da li je postupak u cjelini, uključujući i obavezu redovnih sudova da obrazlože svoje presude, bio u skladu s Evropskom konvencijom (vidi Evropski sud, *Rostomashvili protiv Gruzije*, presuda od 8. novembra 2018. godine, predstavka broj 13185/07, tač. 54, 55. i 58. s daljnjim referencama). Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud u kontekstu izvedenih dokaza prvenstveno ne smatra proizvoljnim stav Suda BiH da je apelant u inkriminirano vrijeme bio potpuno sposoban da donosi odluke i da shvati njihov značaj, odnosno da je morao potpisati sporne ukaze na osnovu člana 80. stav 4. Ustava Republike Srpske (vidi tačku 39. ove odluke). Zatim, Ustavni sud ne smatra proizvoljnim stav redovnih sudova da je apelant u izvršenju krivičnog djela postupao s direktnim umišljajem, a ne u pravnoj/stvarnoj zabludi, kako to tvrdi. U vezi s tim, Ustavni sud ponavlja prethodno istaknutu činjenicu da apelant tokom suđenja nikada nije negirao da je potpisao sporne ukaze. Suprotno apelantovim tvrdnjama, nema proizvoljnosti ni u stavu redovnih sudova da se u konkretnom slučaju nije radilo o beznačajnom djelu s obzirom na prirodu i težinu krivičnog djela (ugrožavanje pravne sigurnosti građana Bosne i Hercegovine), te način izvršenja djela u kontekstu apelantove namjere da onemogući djelovanje državnih institucija na prostoru entiteta Republika Srpska (vidi tač. 41. i 42. ove odluke). Konačno, Ustavni sud ne smatra proizvoljnim stav apelacionog vijeća kada je u pitanju tumačenje riječi izvornik i original u kontekstu Aneksa X (koji je izveden kao dokaz na glavnom pretresu) i postavljenja Christiana Schmidta kao visokog predstavnika (vidi tačku 50. ove odluke). Stoga, Ustavni sud smatra neosnovanim apelantove navode o arbitrarnoj primjeni prava.

142. S obzirom na sve navedeno, Ustavni sud smatra da redovni sudovi nisu propustili da u obrazloženju osporenih odluka detaljno odgovore na sve apelantove argumente/prigovore od suštinskog značaja za ishod postupka u konkretnom predmetu te da su dali relevantne i dovoljne razloge za svoje odlučivanje. Također, Ustavni sud je razmotrio i ostale brojne navode iz apelacije u kontekstu prava na pravično suđenje, ali je zaključio da se njima ne pokreću pitanja koja bi se trebala zasebno detaljno razmotriti.

143. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da okolnosti konkretnog predmeta u svjetlu prethodnih razmatranja i zaključaka ne ostavljaju dojam da je u krivičnom postupku protiv apelanta, sagledanom u cijelosti, prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

c) Granice korištenja ograničenja prava iz člana 18. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje

144. Apelant je također ukazao da se u konkretnom slučaju radilo o politički motiviranom krivičnom procesu protiv njega, s ciljem njegovog uklanjanja iz političkog života. Ti navodi, prema ocjeni Ustavnog suda, pokreću isključivo pitanja iz člana 18. Evropske konvencije u vezi sa članom 6. Evropske konvencije. Takav stav ujedno korespondira s novijom praksom Evropskog suda, budući da je član 18. Evropske konvencije primjenjiv u vezi sa članom 6. Evropske konvencije, ali ne i u vezi sa članom 7. Evropske konvencije (vidi *Ukrajina protiv Rusije (Re Crimea)*, presuda Velikog vijeća od 25. juna 2024. godine, predstavka br. 20958/14 i 38334/18, tač. 1337–1341. s daljnjim referencama).

145. Član 18. Evropske konvencije glasi:

Ograničenja navedenih prava i sloboda koja su dozvoljena ovom konvencijom ne smiju se primjenjivati u bilo koje druge svrhe osim onih zbog kojih su propisana.

146. Evropski sud je istakao da prilikom utvrđivanja da li su domaće vlasti imale neprimjerene motive u ograničavanju ljudskih prava političara svoju kontrolu mora zasnivati na specifičnim činjenicama pojedinačnih predmeta i treba s posebnim oprezom postupati s izjavama koje su mogle biti pod utjecajem političkih razmatranja (vidi *Saakashvili protiv Gruzije*, presuda od 23. maja 2024. godine, predstavke br. 6232/20 i 22394/20, tačka 161. s daljnjim referencama). Prema praksi Evropskog suda, činjenica da je optuženi politička ličnost, kao i izjave drugih političara u vezi s krivičnom optužbom nisu dovoljne za zaključak da su domaći sudovi koji su se bavili krivičnim slučajem te osobe bili vođeni neprimjerenom skrivenom namjerom uklanjanja te osobe s političke scene. To je slučaj samo ako postoje dokazi da sudska vlast nije bila dovoljno nezavisna (uporedi *Batiashvili protiv Gruzije*, presuda od 10. oktobra 2019. godine, predstavka broj 8284/07, tačka 102. s daljnjim referencama). Kao što je prethodno objašnjeno, u apelantovom slučaju nisu predloženi takvi dokazi.

147. Što se tiče općeg političkog konteksta s obzirom na različite političke aktivnosti koje je apelant preduzimao u vezi s osporavanjem nadležnosti najviših sudskih instanci u Bosni i Hercegovini (uključujući i visokog predstavnika), Ustavni sud ističe da, prema praksi Evropskog suda, visoki politički status ne može, u načelu, dati imunitet (uporedi, *ibid.*, *Merabishvili*, tačka. 323, i *Ugulava*

protiv Gruzije, presuda od 9. februara 2023. godine, predstavka broj 5432/15, tačka 128. s daljnjim referencama). Legitimno je da država, kojom se upravlja prema načelu vladavine prava, pokrene krivični postupak protiv osoba za koje postoji osnovana sumnja da su počinile krivično djelo, čak i ako su takve osobe u isto vrijeme u centru kontroverznih političkih debata. To, svakako, podrazumijeva i) postojanje činjenica koje u konkretnom slučaju ukazuju da se radilo o ozbiljnim i osnovanim optužbama, ii) da su u spisu predmeta postojali direktni i podudarni posredni dokazi, iii) da su redovni sudovi potpuno proveli kontradiktoran postupak tokom kojeg su se i apelant i njegov branilac mogli suočiti sa svim glavnim svjedocima i na druge načine osporiti dokaze protiv apelanta i iv) da su odluke domaćih sudova bile propisno obrazložene. Ustavni sud je ispitao te okolnosti i nije utvrdio nikakvu povredu prava podnosioca zahtjeva u ovom slučaju (vidi gore). Stoga, Ustavni sud ne smatra proizvoljnim stav Suda BiH iz osporene prvostepene presude da su neosnovani apelantovi navodi da se u konkretnom slučaju radilo o politički montiranom procesu i njegovom političkom progonu, te da je cijeli postupak vođen s ciljem da se apelant eliminira iz politike (vidi tačku 39. ove odluke).

148. Imajući u vidu navedeno, a posebno uzimajući u obzir obrazloženja redovnih sudova iz osporenih odluka, Ustavni sud smatra da je namjera vlasti bila privesti apelanta pravdi zbog njegovog protivpravnog postupanja u smislu člana 203a KZBiH. U nedostatku dovoljnih dokaza o suprotnom zaključku, Ustavni sud smatra da je apelantov navod o skrivenom motivu neosnovan, slijedom čega u konkretnom slučaju nije došlo do kršenja člana 18. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje.

VIII. Zaključak

149. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja apelantovog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u krivičnom postupku, sagledanom u cjelini, u kojem je apelant proglašen krivim za počinjenje krivičnog djela neizvršenja odluka visokog predstavnika iz člana 203a KZBiH. Redovni sudovi su za svoja utvrđenja i odlučivanja u osporenim odlukama dali jasna i precizna obrazloženja iz kojih proizlazi da su tokom krivičnog postupka protiv apelanta (u dijelu koji se odnosi na provedeni dokazni postupak, „jednakost oružja“, javnost suđenja pred nadležnim sudom te primjenu prava) poštovani svi standardi prava na pravično suđenje. To je također podrazumijevalo da je apelantu sudio nezavisan i nepristrasan sud na dvije sudske instance budući da, sa stajališta razumnog, poštenog i informiranog posmatrača, nema objektiviziranih dokaza da su okolnosti koje su prethodile potvrđivanju optužnice i donošenju osporene prvostepene presude mogle narušiti sposobnost sutkinje J. Č. D. da nepristrasno ispita optužnicu, odnosno da S. U. donese prvostepenu presudu.

150. Dalje, nema kršenja apelantovog prava iz člana 7. Evropske konvencije jer je u konkretnom slučaju postojao zakonit i jasno formuliran pravni osnov za apelantovu osudu i mjeru sigurnosti za koju je provedenim dokazima u krivičnom postupku utvrđeno da je ispunjen uvjet dostupnosti i predvidljivosti.

151. Konačno, nema kršenja ni apelantovog prava iz člana 18. Evropske konvencije u vezi s pravom na pravično suđenje budući da nema dokaza da je u konkretnom slučaju postojao skriveni motiv krivičnog procesuiranja apelanta, izuzev privođenja pravdi zbog njegovog protivpravnog djelovanja u smislu člana 203a KZBiH.

152. Na osnovu člana 18. stav (3) tačka h), člana 18. stav (4), člana 57. stav (2) tačka b), člana 58. i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

153. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebno razmatrati apelantov prijedlog za donošenje privremene mjere.

154. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mirsad Ćeman

